

Nr 6

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande egentliga statsutgifter för budgetåret 1957/58 under sjätte huvudtiteln, avseende anslagen inom Kommunikationsdepartementets verksamhetsområde, jämte i ämnet väckta motioner m. m.

(4:e avd.)

Kommunikationsdepartementet

1:o) **Kommunikationsdepartementet: Avlöningar.** I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t under sjätte huvudtiteln (punkt 1, s. 1—3 av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för den 3 januari 1957) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för kommunikationsdepartementet vidtaga i statsrådsprotokollet angiven ändring, dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för kommunikationsdepartementet, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1957/58, dels ock till Kommunikationsdepartementet: Avlöningar för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 1 049 700 kr.

Anslaget är å gällande riksstat uppfört med 915 800 kr.

Kungl. Maj:ts förslag innebär, förutom vissa automatiska kostnadsförändringar, utbyte av en befattning som sakkunnig för lagstiftningsärenden mot en byråchefstjänst för lagärenden i Cr 13. Vidare föreslås — i enlighet med vad chefen för finansdepartementet härutinnan anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor — upptagande under departementets avlöningsstat av en förslagsvis betecknad anslagspost till Ersättningar till expertis och tillfällig arbetskraft. Medelsbehovet under posten har uppskattats till 85 000 kr. I anslutning härtill förordas att icke-ordinarieposten erhåller benämningen avlöningar till övrig icke-ordinarie personal.

Utskottet. Under erinran om att riksdagen numera fattat beslut i enlighet med Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under för flera huvudtitlar gemensamma frågor i förevarande avseende gjorda framställning får utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot vad Kungl. Maj:t i övrigt i detta sammanhang föreslagit, hemställa,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för kommunikationsdepartementet vidtaga i statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för den 3 januari 1957 förordad ändring;

b) godkänna följande avlöningsstat för kommunikationsdepartementet, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1957/58:

Avlöningsstat

1. Avlöning till departementschefen	37 800
2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	447 200
3. Ersättningar till expertis och tillfällig arbets- kraft, <i>förslagsvis</i>	85 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ...	267 300
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	212 400
	Summa kr. 1 049 700

c) till *Kommunikationsdepartementet*: *Avlöningar* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 1 049 700 kr.

2:o) **Kommunikationsdepartementet: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 2, s. 3), som innebär oförändrad medelsanvisning för nästa budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Kommunikationsdepartementet*: *Omkostnader* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 66 000 kr.

Väg- och vattenbyggnadsväsendet

3:o) **Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 3, s. 4—13) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen vidtaga i statsrådsprotokollet angivna ändringar, dels godkänna av föredraganden förordad avlöningsstat för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1957/58, dels ock till Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen: *Avlöningar* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslags-

anslag av 8 335 500 kr., varav nio tiondelar att avräknas mot automobilskattemedlen.

Anslaget är å gällande riksstat uppfört med 8 003 000 kr.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har hemställt, att anslaget höjes med 1 131 416 kr.

Beträffande den närmare innebörden av styrelsens framställning torde få hänvisas till propositionen (s. 4—10).

Över framställningen ha yttranden avgivits av statskontoret och statens lönenämnd (s. 6 och 9).

Föredraganden har anfört följande.

»Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har i sina egentliga petita för nästa budgetår dels hemställt om åtgärder för att bemästra svårigheterna att få och behålla personal på de högre tekniska tjänsterna, dels ock äskat bl. a. viss mindre personalförstärkning å byggnads- och underhållsbyrån och administrativa byrån.

Sedermera har styrelsen den 8 oktober 1956 framlagt förslag till en genomgripande omorganisation och förstärkning av vägbyrån, innefattande delning av byrån i en byrå för vägsidans utrednings- och planläggningsfrågor och en byrå för trafikärenden, samt inrättande av 39 nya pensionsberättigande tjänster. Merkostnaderna i avlöningar för den nya organisationen, som styrelsen föreslår bära genomföras fr. o. m. nästa budgetår, har styrelsen beräknat till ca 583 000 kr.

Slutligen har styrelsen i samråd med statens organisationsnämnd, statens sakrevision och riksräkenskapsverket i skrivelse den 20 november 1956 anmält resultatet av den översyn av formerna för rationaliseringsverksamheten inom väg- och vattenbyggnadsverket, som verkställt enligt uppdrag av Kungl. Maj:t, samt framlagt därav föranledda förslag. Dessa avser bl. a. dels en väsentlig utbyggnad av den egentliga rationaliseringen, vars huvudobjekt är arbetsmetoder och arbetsorganisation, dels en förstärkning av verkets interna teknisk-ekonomiska granskningsverksamhet (sakkontrollen), dels ock överflyttning till riksräkenskapsverket och förstärkning av siffergranskningen av vägförvaltningarnas räkenskaper. Merkostnaderna för den föreslagna organisationen i utbyggt skick uppgår till ca 585 000 kr. Organisationsplanen med sammanlagt 24 nya tjänster förutsattes bli i sin helhet fastställd av statsmakterna fr. o. m. nästa budgetår. På grund av rekryteringssvårigheterna uppskattas den behövliga anslagsökningen för nästa budgetår kunna begränsas till ca 185 000 kr. för väg- och vattenbyggnadsverket och 40 000 kr. för riksräkenskapsverket.

De av styrelsen framlagda omorganisationsförslagen berör i vad avser vägbyrån och formerna för rationaliseringsarbetet mycket viktiga och cen-

trala delar av verkets verksamhet. Med hänsyn till de angelägna behov, som dessa båda förslag är avsedda att tillgodose, skulle det i och för sig vara synnerligen önskvärt, om de kunde förverkligas redan fr. o. m. nästa budgetår. Flera faktorer samverkar emellertid till att så ej är möjligt eller lämpligt. Förslagen är nämligen, såsom framgår av vad tidigare angivits, sent framlagda och är f. n. föremål för remissbehandling. Båda förslagen är vidare mycket kostnadskrävande och förutsätter inrättandet av ett stort antal ordinarie och extra ordinarie tjänster. En överarbetning av desamma framstår därjämte som nödvändig. Min avsikt är emellertid att söka handlägga dessa organisationsförslag så att en redovisning av deras närmare innebörd och ett ställningstagande till desamma skall kunna framläggas för riksdagen senast i 1958 års statsverksproposition.

Vissa särskilt angelägna behov ifråga om personalförstärkning och ändring av tjänster inom styrelsen synes emellertid böra och kunna tillgodoses redan under budgetåret 1957/58. De förslag, som jag i enlighet härmed i det följande framlägger, bygger på förutsättningen, att de ej föregriper en kommande omorganisation. Vid bedömandet av vilka åtgärder, som närmast behöver vidtagas för styrelsens del, har jag ansett mig böra taga särskild hänsyn till vad styrelsen anført om svårigheterna att få eller behålla ingenjörer med högre teknisk utbildning. Mina förslag upptager därför bl. a. inrättandet av vissa pensionsberättigande tekniska befattningar, som framstår som särskilt behövliga, men även inrättandet av administrativa tjänster.

I anledning av vad styrelsen anmält rörande arbetsförhållandena inom konstruktionsbyrån och i anslutning till styrelsens i tidigare petita gjorda hemställan om överförande på extra ordinarie stat av vissa extra tjänster där föreslår jag, att två nya extra ordinarie ingenjörsbefattningar inrättas inom denna byrå, nämligen en som byrådirektör i lönegrad 31 och en som byråingenjör i lönegrad 27.

På byggnads- och underhållsbyrån synes en ingenjör böra mera långsiktigt avdelas för att biträda med den centrala handläggningen av de allt mer viktiga frågorna rörande beläggning av grusvägbanorna. För detta ändamål torde styrelsen böra erhålla ytterligare en tjänst som förste byråingenjör i Ce 29.

Övertygande skäl synes mig vidare ha förebragts för att administrativa byrån tillföres ytterligare arbetskraft, icke minst för handläggning av sådana personalärenden och administrativa frågor, vilka berör statens bilinspektion och som ankommer på styrelsen i dess egenskap av chefsmyndighet över inspektionen. Jag tillstyrker därför att styrelsen får anställa ännu en förste byråsekreterare i Ce 27 på administrativa byrån.

Beträffande vägbyrån kan otvivelaktigt skäl förebringas, för att man bl. a. genom delning av byrån bör söka finna en lösning av frågan om en lämplig organisation för handläggning av vägbyråns nuvarande arbetsupp-

gifter, närmast planering och projektering samt vägtrafikarbetet. De riktlinjer, som styrelsen i sitt organisationsförslag i sådant avseende uppdragit, synes mig i princip kunna läggas till grund för de fortsatta överväganden i frågan, som framstår såsom nödvändiga. Inom ramen för sina befogenheter synes styrelsen böra vidtaga de åtgärder, som utan att föregripa ett slutligt ställningstagande till omorganisationsfrågan är ägnade att underlätta arbetet på byrån. Icke minst synes man därvid böra söka överflytta icke tekniska arbetsuppgifter från teknikerna till administrativ personal. Styrelsens förslag om inrättandet av en administrativ byrådirektörsbefattning som chef för vägbyråns sekretariat för handläggning av administrativa ärenden finner jag därför välbetänkt och bör för nästa budgetår föranleda att en nuvarande tjänst såsom förste byråsekreterare i Ca 29 ändras till en tjänst som byrådirektör i Ca 31. Vidare föreslår jag att en byrådirektörstjänst i Cg 31 på byråns avdelning för städerna förändras till extra ordinarie. Det framstår slutligen som särskilt angeläget att inom vägbyråns vägtrafikavdelning möjlighet skapas för en intensifiering av arbetet med främst trafiksäkerhetsfrågor och den centrala ledningen av bilinspektionen. Jag torde här bl. a. få erinra om 1955 års statsrevisorers uttalande i denna fråga. Jag anser mig i enlighet härmed i så måtto böra tillstyrka styrelsens förslag i dessa delar att en byrådirektörstjänst i Cg 31 förändras till extra ordinarie samt att styrelsen får anställa en byråingenjör i Ce 27.

Med hänsyn till den relativt stora behållning, som den 30 juni 1956 förelåg i fråga om medel till extra och tillfällig personal under styrelsens avlöningsanslag, förutsätter jag vidare, att styrelsen genom lämplig medelsdisposition skall kunna anställa den extra arbetskraft å framför allt vägbyrån, som befinner sig oundgängligen nödvändig. Ett av styrelsen i detta sammanhang anmält behov, som därvid tills vidare borde kunna tillgodoses med extra arbetskraft, är utvecklandet av fotogrammetriska metoder vid projektering.

De av mig sålunda föreslagna nya tjänsterna och tjänsteförändringarna medför dels ett ökat medelsbehov av 43 128 kr., dels ock att ett belopp om 117 252 kr. bör överföras från posten Avlöningar till tillfällig personal m. m. till att fördelas mellan posterna Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal och Rörligt tillägg.

Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet anfört i bilaga 2 till innevarande års statsverksproposition bör dessutom vissa löneregleringar vidtagas. Sålunda föreslås dels uppflyttning till Cp 16 av tjänsten som överingenjör vid konstruktionsbyrån i Cp 15 samt till Cp 10 av tjänsten som byrådirektör vid byggnads- och underhållsbyrån i Cp 9, av de tre byrådirektörstjänsterna vid konstruktionsbyrån i Ca 33, av tjänsten som byrådirektör vid förråds- och verkstadsbyrån i Ca 33, av tjänsten som gatuinspektör i Ca 33, av tjänsten som väginspektör i Ca 33 och av en tjänst som byrådirektör vid konstruktionsbyrån i Ca 31, varvid förutsattes

att en byrådirektörstjänst i Cg 33 indrages. Merkostnaderna för dessa löne-regleringar beräknar jag till 26 484 kr.

För automatiska utgiftsstegringar avseende löneklassuppflyttningar samt höjt rörligt tillägg torde böra upptagas ett föreslaget belopp av (49 000 + 213 872) 262 872 kr., medan jag ej anser det erforderligt att beräkna ytterligare medel under posten Avlöningar till tillfällig personal m. m.

I överensstämmelse härmed uppföres anslaget med (8 003 000 + 43 128 + 26 484 + 262 872) avrundat 8 335 500 kr. Anslaget bör fördelas på olika poster på sätt framgår av avlöningsstaten i efterföljande hemställan.

En kontorsbiträdestjänst bör jämlikt grunderna för den reglerade befordringsgången i enlighet med styrelsens förslag erhålla ordinarie anställning, varför i personalförteckningen bör uppföras ytterligare en sådan tjänst. I personalförteckningen för styrelsen bör vidare uppföras följande ytterligare tjänster, nämligen en överingenjör i Cp 16, sex byrådirektörer i Cp 10, en gatuinspektör i Cp 10, en väginspektör i Cp 10, en byrådirektör i Ca 31, tre byrådirektörer i Ce 31, en förste byråingenjör i Ce 29, en förste byråsekreterare i Ce 27 samt två byråingenjörer i Ce 27. Ur personalförteckningen bör i stället utgå en överingenjör i Cp 15, en byrådirektör i Cp 9, fyra byrådirektörer i Ca 33, en gatuinspektör i Ca 33, en väginspektör i Ca 33, en byrådirektör i Ca 31 och en förste byråsekreterare i Ca 29.»

Utskottet. Såsom av det anförda framgår har föredraganden förklarat sig ännu icke beredd att taga ställning till de av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen framlagda förslagen till omorganisation och förstärkning av vägbyrån samt av rationaliseringsverksamheten inom verket. Nämnade förslag vore nämligen relativt sent framlagda och ännu föremål för remissbehandling. Beträffande vägbyrån anses dock — med hänsyn till byråns angelägna arbetsuppgifter med planering och projektering samt med vägtrafikarbetet — önskvärt att vissa ändringar i dess organisation vidtagas redan under nästa budgetår. I enlighet härmed förordas inrättandet av en administrativ byrådirektörsbefattning i lönegrad Ca 31 som chef för byråns sekretariat, varvid en nuvarande tjänst som förste byråsekreterare i lönegrad Ca 29 utgår. Härjämte föreslås förändring av två byrådirektörstjänster i Cg 31 på byråns avdelning för städerna resp. vägtrafikavdelningen till extra ordinarie, varjämte på sistnämnda avdelning tillkommer en byråingenjörstjänst i Ce 27. Styrelsen förutsättes tillika inom ramen för sina befogenheter vidtaga de åtgärder i övrigt som äro ägnade att underlätta arbetet på byrån, varvid i görligaste mån ett överförande av icke-tekniska arbetsuppgifter från teknisk till administrativ personal anses böra komma till stånd.

Föredraganden tillstyrker vidare inrättandet av extra-ordinarie befattningar som byrådirektör i lönegrad 31 och byråingenjör i lönegrad 27 på

konstruktionsbyrån, som förste byråingenjör i lönegrad 29 på byggnads- och underhållsbyrån och som förste byråsekreterare i lönegrad 27 på administrativa byrån, samt erinrar om att i annat sammanhang lönereglering förordats av vissa högre tekniska tjänster inom styrelsen. Den extra arbetskraft som befinner sig oundgängligen nödvändig å framför allt vägbyrån och avseende bl. a. projektering medelst fotogrammetriska metoder förutsättes styrelsen kunna anställa genom lämplig disposition av anvisade medel till extra och tillfällig personal.

Slutligen äskas medel för automatiska utgiftstegringar i anledning av löneklassuppflyttningar och höjt rörligt tillägg, varjämte jämlikt grunderna för den reglerade befordringsgången föreslås ordinariesättning av en kontorsbiträdestjänst. Totalt skulle därmed det för nästa budgetår erforderliga anslaget till avlöningar uppgå till 8 335 500 kr.

Mot vad föredraganden sålunda anfört och förordat har utskottet icke funnit anledning till erinran. Med omförmälan jämväl att riksdagen numera biträtt det av Kungl. Maj:t vid anmälan av För flera huvudtitlar gemensamma frågor framlagda förslaget om reglering av vissa högre tekniska tjänster inom styrelsen hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen vidtaga i statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för den 3 januari 1957 förordade ändringar;

b) godkänna följande avlöningsstat för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1957/58:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	2 286 500
2. Arvoden, bestämda av Kungl. Maj:t	7 000
3. Avlöningar till tillfällig personal m. m., <i>förslagsvis</i>	1 200 800
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	3 238 200
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	1 603 000

Summa kr. 8 335 500

c) till *Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen*: *Avlöningar* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 8 335 500 kr., varav nio tiondelar att avräknas mot automobilskattemedlen.

4:o) **Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 4, s. 14—16), som innebär en med 101 100 kr. ökad medelsanvisning för nästa budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen: Omkostnader* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 1 346 200 kr., varav nio tiondelar att avräknas mot automobilskattemedlen.

5:o) **Vägförvaltningarna: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 5, s. 16—17) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för vägförvaltningarna vidtaga i statsrådsprotokollet angivna ändringar, dels godkänna av föredraganden förordad avlöningsstat för vägförvaltningarna, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1957/58, dels ock till Vägförvaltningarna: Avlöningar för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 22 385 400 kr., varav nio tiondelar att avräknas mot automobilskattemedlen.

Anslaget är å gällande riksstat uppfört med 21 530 000 kr.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har föreslagit, att anslaget ökas med 857 000 kr.

Beträffande den närmare innebörden av styrelsens framställning torde få hänvisas till propositionen (s. 16).

Kungl. Maj:ts förslag innebär, förutom automatiska utgiftsökningar om 770 200 kr.,

att — med hänsyn till vad chefen för civildepartementet anfört under För flera huvudtitlar gemensamma frågor — de nuvarande distriktsingenjörstjänsterna vid vatten- och avloppsorganisationen uppflyttas från Ce 31 till Ce 33;

att nämnda organisation, som befunnits böra utbyggas till att omfatta en distriktsingenjörstjänst i varje län med undantag för Gotlands län, i enlighet härmed tillföres ytterligare två sådana tjänster i Ce 33;

att tre ingenjörstjänster i Cg 27 förändras till extra ordinarie;

samt att två kontorsbiträden jämlikt grunderna för den reglerade befordringsgången erhålla ordinarieanställning.

Ett bifall till Kungl. Maj:ts här redovisade förslag medför en med 855 400 kr. ökad medelsanvisning.

Utskottet. Det vid anmälan av För flera huvudtitlar gemensamma frågor framlagda förslaget om lönereglering av distriktsingenjörstjänsterna vid vatten- och avloppsorganisationen har numera bifallits av riksdagen. Under hänvisning härtill och då utskottet icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag i övrigt under förevarande punkt hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för vägförvaltningarna vidtaga i statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för den 3 januari 1957 förordade ändringar;

b) godkänna följande avlöningsstat för vägförvaltningarna, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1957/58:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	8 233 400
2. Avlöningar till tillfällig personal m. m., <i>förslagsvis</i>	2 170 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ...	7 436 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	4 546 000
	<hr/>
	Summa kr. 22 385 400

c) till *Vägförvaltningarna*: *Avlöningar* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 22 385 400 kr., varav nio tiondelar att avräknas mot automobilskattemedlen.

6:o) **Vägförvaltningarna: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 6, s. 18—19), som innebär en anslagshöjning för nästa budgetår med 314 400 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Vägförvaltningarna: Omkostnader* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 4 503 900 kr., varav nio tiondelar att avräknas mot automobilskattemedlen.

7:o) **De lokala vägnämnderna m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 7, s. 20), som innebär anslagsökning för nästa budgetår med 50 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *De lokala vägnämnderna m. m.* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 250 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

8:o) **Reglering av vissa skador inom väg- och vattenbyggnadsstyrelsens ämbetsområde.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 8, s. 20), som innebär en med 50 000 kr. ökad medelsanvisning för nästa budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Reglering av vissa skador inom väg- och vattenbyggnadsstyrelsens ämbetsområde* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 650 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

9:o) **Allmän översikt över beräkningen av väganslagen m. m.** Före behandlingen av de olika anslagen till vägunderhåll och vägbyggnader har Kungl. Maj:t (punkt 9, s. 21—28) lämnat en översikt över beräkningen av väganslagen m. m.

I skrivelse den 31 augusti 1956 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* framlagt förslag till anslagsäskande för nästa budgetår i vad avser vägunderhåll och vägbyggnader m. m.

Styrelsen har inledningsvis lämnat en översiktlig redogörelse för automobilskattemedlens specialbudget samt därefter beträffande vägunderhållet betonat, att en mycket genomgripande intensifiering av det normala vägunderhållet är nödvändig. Därvid måste, framhåller styrelsen fortsättningsvis, ett ökat arbete nedläggas på att få fram en varaktigare yta på grusvägbanor med stor trafik utan vidtagande av några egentliga förarbeten. Även om sådana åtgärder kunna komma att få en mycket kort livslängd, äro de i många fall motiverade med hänsyn till trafikanternas berättigade krav på en väg bana, som kan anses trafikabel. Styrelsen finner det oundgängligt, att en väsentlig höjning omgående sker av anslaget för det normala vägunderhållet.

Vad angår väg- och gatuinvesteringarna anser styrelsen det ej erforderligt att med de uttalanden, som gjorts i frågan — främst av statsutskottet vid behandlingen av förra årets statsverksproposition — nu mera ingående motivera angelägenheten av att ökade anslag för ifrågavarande ändamål ställes till förfogande och att dessa oavkortade få tagas i bruk. Styrelsen erinrar om att anslagsmedlen under de senaste budgetåren anvisats i enlighet med det program för femårsperioden 1954/55—1958/59, som legat till grund för 1954 års riksdags beslut om bilskattens storlek. Detta program var beräknat i 1952 års prisnivå men bör nu uppräknas med hänsyn till inträffad kostnadsstegring. Detsamma omräknat i 1955 års prisnivå, samt medelsförbrukningsramarnas storlek för den statliga vägbyggnadsverksamheten och byggnadstillståndskvoteringen för det bidragsberättigade kommunala väg- och gatuväsendet i förhållande till antagna investeringsplaner ha redovisats i två sammanställningar å s. 20 i propositionen.

Styrelsen sammanfattar läget så, att investeringsprogrammet är att anse som ett minimiprogram, att investeringsbehovet på grund av motorfordonstrafikens snabba ökning stigit väsentligt över programmet, samt att en betydande eftersläpning i dess genomförande uppstått genom investeringsbegränsningarna. Dessa begränsningar medföra ett behov av ökade resurser för vägunderhållet samt en uppdämning av investeringsbehovet, som för vägväsendets del är synnerligen olycklig med hänsyn till den starka stegring av verksamheten som framstår som ofrånkomlig. Styrelsen hänvisar till att enligt de preliminära resultat, vartill delegationen för över-

siktlig vägplanering kommit, skulle för en 20-årsperiod krävas en total investering av 15—20 miljarder kr. i gatu- och vägarbeten. Med ledning av delegationens preliminära förslag till stamvägnät m. m. har styrelsen till 1955 års långtidsutredning anmält ett totalt investeringsbehov för det allmänna vägnätets förnyelse och upprustning under 10-årsperioden 1956—1965 av 8,0 miljarder kr., varav 6,0 miljarder kr. för den statliga sektorn och 2,0 miljarder kr. till bidrag för den kommunala sektorn, d. v. s. 600 resp. 200 milj. kr. i genomsnitt per år under tioårsperioden. Om detta skall uppnås, måste verksamheten stegras i jämn takt från (280 för statliga sektorn + 50 för kommunala sektorn) 330 milj. kr. för år 1956 till beräkningsmässigt (890 resp. 325) 1 215 milj. kr. för år 1965.

Styrelsen framhåller, att verkets möjligheter att öka investeringarna i erforderlig utsträckning till största delen bero på dess möjligheter att utföra projekteringsarbetet. Till följd av de nuvarande svårigheterna att behålla och utöka projekteringspersonalen ser styrelsen ingen annan möjlighet till verksamhetens snabba utökning än att i så stor utsträckning som formellt är möjligt låta byggnadsåtgärder utföras utan avvaktan på i sin helhet fullt färdiga planer, ritningar o. dyl. Med hänsyn till det ogynnsamma utgångsläget och svårigheten att snabbt öka verksamheten finner styrelsen, att de statliga väginvesteringarna under år 1957 och 1958 icke kunna bringas fullt upp i den nivå, som svarar emot det ursprungliga programmet uppräknat till 1955 års prisnivå (435 resp. 475 milj. kr.). Styrelsen räknar emellertid med att investeringarna skola kunna öka från 390 milj. kr. år 1957 till 450 milj. kr. år 1958 och 510 milj. kr. år 1959.

Vad beträffar väg- och gatubyggnadsverksamheten inom den kommunala sektorn har styrelsen med oro konstaterat den eftersläpning jämfört med tillgängliga medel, som numera gör sig gällande till följd av den allt känbarare investeringsbegränsningen. Den del av den kommunala byggnadstillståndskvoten som är avsedd för arbeten på det statsbidragsberättigade väg- och gatunätet i städerna har bibehållits oförändrad vid 30 milj. kr. per år sedan år 1953, medan anslaget till Bidrag till byggande av vägar och gator ökat från 26 milj. kr. arbetsåret 1953 till 90 milj. kr. arbetsåret 1956. För att bemästra trafiksituationen i städerna, vilken med ökningen av biltrafiken förvärras i allt hastigare takt, samt för utbyggandet av de viktiga länkar i landets stamvägnät, som äro belägna inom städerna, framstår det för styrelsen som ofrånkomligt, att den del av den kommunala byggnadskvoten, som är avsedd för arbeten på städernas statsbidragsberättigade väg- och gatunät, ges en rimligare proportion i förhållande till tillgängliga medel än vad som nu är fallet.

För *det statliga vägunderhållet* räknar styrelsen med en ökning av 65 milj. kr. till 365 milj. kr. Ökningen beror på förändringar i löne- och prisnivån samt på större kostnader till följd av den ökade förslitning, som föranledes av trafikökningen.

För den *ordinarie statliga väg- och brobyggnadsverksamheten* upptager styrelsen 450 milj. kr. eller det belopp, som framlagts i samband med utredningen angående beskattningen av motorfordonstrafiken men höjt med hänsyn till prisstegringar m. m.

Beträffande anslaget till *Vissa vägbyggnadsarbeten* beräknas detta av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen efter samråd med arbetsmarknadsstyrelsen böra upptagas med 43 milj. kr.

Vad angår *den kommunala väghållningen* meddelar styrelsen, att den beräkning av kostnaderna för underhåll av vägar och gator, som utgör underlag för bidragstilldelningen, förnyats under år 1956 och innebär ett statsbidragsbehov av 47,4 milj. kr. Med hänsyn till förväntad utökning av det statsbidragsberättigade väg- och gatunätet äskar styrelsen en uppräknings av anslaget med 10 milj. kr. till 52 milj. kr. För byggande av vägar och gator räknar styrelsen med det anslagsbelopp, som förutsattes i samband med utredningen angående beskattningen av motorfordonstrafiken, eller 125 milj. kr., vilket innebär en ökning med 15 milj. kr.

I fråga om *enskild väghållning* har man att beträffande vägunderhållet räkna med en fortgående utvidgning av det statsbidragsberättigade vägnätet, medförande ökat anslagsbehov för bidragsverksamheten. Styrelsen räknar för nästa budgetår med ett från 15,5 milj. kr. till 18 milj. kr. ökat anslagsbehov. Jämväl i fråga om bidrag till byggande av enskilda vägar räknar styrelsen med en höjning av anslaget, nämligen från 14 milj. kr. till 15 milj. kr.

För *administrativa och diverse ändamål* ha upptagits ca 69 milj. kr., varvid dock de anslag under sjätte, nionde, tionde, elfte och tolfte huvudtitlarna, som äskas av andra myndigheter än väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, uppförts med samma belopp som för innevarande budgetår.

Totalt skulle alltså utgifterna på automobilskattemedelsbudgeten uppgå till 1 137 milj. kr. Inkomsterna ha, som nämnts, av styrelsen beräknats till 1 004 milj. kr.

Över styrelsens framställning har utlåtande avgivits av *arbetsmarknadsstyrelsen* (s. 24 och 25), som ånyo betonat önskvärdheten av största möjliga säsongutjämning inom anläggningsverksamheten. Styrelsen säger sig vidare vara väl medveten om angelägenheten icke minst ur näringslivets synpunkt att väg- och brobyggnadsverksamheten ökas men ifrågasätter om befintliga reservationer och föreslagna anslag med hänsyn till tillgängliga resurser i fråga om planering och arbetsledning kunna antagas bli förbrukade under den avsedda tidsperioden, även om arbetsmarknadsrådet i och för sig skulle medgiva bedrivande av arbetena i sådan omfattning.

Föredraganden har bl. a. erinrat om att resultatet av 1955 års långtidsutredning numera föreligger. Han har emellertid funnit, att utredningsmaterialet måste ytterligare studeras och bearbetas, innan det kan läggas till grund för en omprövning av vägprogrammet på längre sikt. Ett ytterligare skäl till ett anstånd med en dylik omprövning är, att definitivt förslag till stamvägnät ännu inte föreligger. Föredraganden anser därför, att utrymmet för väginvesteringarna för år 1958 bör bestämmas med utgångspunkt från dagens ekonomiska läge och den hittillsvarande omfattningen av dessa investeringar.

Den stora skillnad, som föreligger mellan å ena sidan det av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen angivna väginvesteringsbehovet och å andra sidan det utrymme, som långtidsutredningen bedömt möjligt och lämpligt att ge vägbyggnadsverksamheten fram till år 1960, bör emellertid enligt föredraganden skänkas särskilt beaktande. Det synes honom därvid välbelänt om — utan att ställning närmare tagits till utredningens synpunkter — vägmyndigheterna likväl lägga upp sitt arbete, icke minst planeringen, med utgångspunkt från att under de närmaste åren icke några större förändringar av vägbyggandets omfattning kunna komma till stånd. Samtidigt synas förberedelser med avseende å bl. a. projektering och arbetskraft böra träffas för att möjliggöra den större expansion på vägbyggandets område på något längre sikt, varav behov obestriddligen föreligger och som i ett förändrat konjunkturläge kan bli aktuell.

Härefter framhålles att den för de statliga väginvesteringarna medgivna medelsförbrukningsramen för år 1956 uppgått till 275 milj. kr., om man bortser från kostnaderna för Sveriges andel i den s. k. Trondheimsleden, samt för år 1957 fastställts till 282 milj. kr. Höjningen har beräknats möjliggöra för väg- och vattenbyggnadsverket att tillgodogöra sig den rationaliseringsvinst från år 1956 som sammanhänger med ökad mekanisering och andra arbetskraftsbesparande åtgärder. Med utgångspunkt från dessa medelsförbrukningsramar för åren 1956 och 1957 och med beaktande av att därutöver skola bestridas Sveriges kostnader för Trondheimsleden anser föredraganden att man bör kunna räkna med att det vid ingången av år 1958 kommer att finnas disponibelt omkring 270 milj. kr. under de statliga vägbyggnadsanslagen, bortsett från de medel, som kunna komma att anvisas för budgetåret 1957/58.

Fortsättningsvis betonas att svårigheterna äro stora att redan omkring ett år i förväg exakt ange en lämplig ram för det statliga vägbyggandet under år 1958. För att i görligaste mån underlätta en rationell planläggning av verksamheten förordas dock att en sådan ram anges redan nu. Då det ej är möjligt att f. n. göra några hållbara förutsägelser om det samhällsekonomiska läget under år 1958 synes man därvid i stort sett böra utgå från det nu rådande läget med beaktande av att uppkommande rationaliseringsvinst skall komma vägväsendet till godo. Under sådana

förhållanden har föredraganden ansett sig böra räkna med en medelsförbrukning under år 1958 av ca 295 milj. kr. Skulle utvecklingen komma att möjliggöra att vägbyggnadsverksamheten ökas, bör en höjning av detta rambelopp givetvis ske, vilket föreslås skola få ankomma på Kungl. Maj:t.

Rörande medelsanvisningen anföres därefter följande.

»Med hänsyn till de stora behållningar, som — enligt var jag tidigare anfört — finnes och beräknas komma att föreligga under anslagen till Byggande av vägar och broar, torde medelsanvisningen för budgetåret 1957/58 för dessa ändamål kunna begränsas till 175 milj. kr. Även med detta i förhållande till väg- och vattenbyggnadsstyrelsens äskande beskurna belopp kommer medel att finnas disponibla, som medger en väsentlig ökning av verksamheten fram till år 1959, därest förutsättningar för en sådan ökning i övrigt föreligger. Det bör dessutom få ingå i Kungl. Maj:ts befogenheter på samma sätt som gäller för innevarande budgetår att, om arbetsmarknadsläget så påkallar, bemyndiga vägförvaltningarna att utöka byggnadsverksamheten genom att under budgetåret i förväg taga i anspråk erforderliga belopp av de medel på de kalenderårsberäknade anslagen, som är avsedda för den ordinarie verksamheten under andra halvåret 1958.

Under anslaget till Vissa vägbyggnadsarbeten har jag, såsom närmare anmäles under anslaget, i samråd med chefen för socialdepartementet ansett mig böra äska 35 milj. kr. för att bekosta väg- och gatuarbeten i arbetslöshetsbekämpande syfte.

Jag förordar alltså, att anslag till *statliga väginvesteringar* äskas hos riksdagen med sammanlagt 210 milj. kr.

För det *statliga vägunderhållet* har jag med hänsyn till förutsebar reservationsmedelsbehållning under anslaget i slutet av innevarande budgetår ansett mig kunna begränsa medelsanvisningen till 270 milj. kr.

I fråga om bidragsanslagen till den *kommunala väghållningen* tillstyrker jag en medelstildelning av tillhoppa 97 milj. kr. Härav avses 52 milj. kr. för underhåll av vägar och gator, vilket innebär en ökning med 10 milj. kr. Under anslaget till Bidrag till byggande av vägar och gator har en stor reell medelsbehållning uppstått på grund av byggnadstillståndskvoteringen på förevarande område, varför medelsäskandet för detta ändamål för nästa budgetår kan begränsas till 45 milj. kr.

Vad slutligen beträffar bidragsanslagen till *enskild väghållning* förordar jag en ökning av medelsanvisningen med 3 milj. kr., så att dessa anslag för nästa budgetår upptages med tillhoppa 32,5 milj. kr.

För *administration och diverse ändamål* tillstyrker jag under andra anslagspunkter under sjätte huvudtiteln tillhoppa ca 42,7 milj. kr., att avräknas mot automobilskattemedlen. Under nionde, tionde, elfte och tolfte huvudtitlarna föreslås därjämte, att omkring 36,5 milj. kr. skall avräknas. Totalt skulle alltså för de till administration m. m. hänförliga ändamålen

ca 79,2 milj. kr. avräknas mot automobilskattemedlen, vilket i förhållande till innevarande budgetårs anslag innebär en ökning med omkring 11,8 milj. kr.

Enligt den sålunda redovisade beräkningen skulle det totalbelopp, som avses skola täckas av automobilskattemedlen, för budgetåret 1957/58 uppgå till sammanlagt (210 + 270 + 97 + 32,5 + 79,2) 688,7 milj. kr. eller exakt angivet 688 717 000 kr., vilket innebär en minskning i förhållande till motsvarande på riksstaten för innevarande budgetår uppförda anslagsbelopp med omkring 280,2 milj. kr.

Chefen för finansdepartementet har i annat sammanhang beräknat inkomsterna på automobilskattemedlens specialbudget för budgetåret 1957/58 till 1 009,5 milj. kr.

Av detta belopp skulle alltså 688,7 milj. kr. disponeras för att täcka anslag på driftbudgeten. Återstoden, ca 320,8 milj. kr., torde få tillföras budgetutjämningsfonden och där redovisas under särskild titel.»

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehått

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Mannerskantz m. fl.* (I: 105) och den andra inom andra kammaren av herr *von Seth m. fl.* (II: 156), i vilka hemställts, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t förordna att beläggning av därför lämpade vägsträckor utföres i större utsträckning än hittills och uttala, att en större del av den statliga vägbyggnadsverksamheten bör ske på entreprenad samt slutligen hemställa att väg- och vattenbyggnadsstyrelsen inom rationaliseringsverksamhetens ram vidtager ytterligare åtgärder för att förhindra onödigt dubbelarbete och byråkratisering av vägadministrationen;

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Boman* och *Sundelin* (I: 266) och den andra inom andra kammaren av fru *Sandström m. fl.* (II: 364), i vilka hemställts, att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t begära att — med beaktande av i motionerna framförda synpunkter — en plan på längre sikt för väginvesteringarna snarast framlägges samt att i avvaktan härpå den av 1954 års riksdag godkända planen för väginvesteringarna under åren 1955—1959 i görligaste mån fullföljes;

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Werner m. fl.* (I: 182) och den andra inom andra kammaren av herr *Andersson* i Björkäng *m. fl.* (II: 235), i vilka hemställts, att riksdagen måtte till vägunderhållet för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 365 milj. kr., att avräknas mot automobilskattemedlen, samt anhålla om att Kungl. Maj:t låter ompröva riktlinjerna för arbetskraftens fördelning, så att de för vägväsendet avsedda medlen i största möjliga utsträckning kunna utnyttjas för sina ändamål utan onödig tidsutdräkt;

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren

av herr *Mannerskantz m. fl.* (I: 265) och den andra inom andra kammaren av herr *von Seth m. fl.* (II: 370), i vilka hemställts att riksdagen måtte — med den fördelning riksdagen kan anse lämplig — besluta att för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 295 milj. kr. till byggande av vägar och broar, att avräknas mot automobilskattemedlen;

dels en inom andra kammaren av herrar *Asp* och *Jansson* i Aspeboda väckt motion (II: 236), vari hemställts, att riksdagen med ändring av statsverkspropositionens förslag till väg- och gatuväsendets byggnadsanslag måtte fatta beslut om anslag enligt hittillsvarande princip, som är inriktad på att fullfölja det av 1954 års riksdag beslutade investeringsprogrammet;

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Grym* och *Hedström* (I: 107) och den andra inom andra kammaren av herr *Jansson* i Kalix *m. fl.* (II: 136), i vilka hemställts, att riksdagen måtte till Vägunderhållet anvisa ett belopp av 365 milj. kr. och i samband därmed uttala, att det av föregående års riksdag beviljade anslaget till vägunderhållet snarast i sin helhet skall ställas till väg- och vattenbyggnadsverkets förfogande;

dels ock slutligen en inom första kammaren av herrar *Helmer Persson* och *Öhman* väckt motion (I: 106), vari ävenledes hemställts om ett anslag av 365 milj. kr. till Vägunderhållet för budgetåret 1957/58.

Beträffande de skäl motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden torde få hänvisas till motionerna II: 156, II: 364, I: 182, I: 265, II: 236, II: 136 och I: 106.

Utskottet har vidare i anslutning till förevarande punkt behandlat den av riksdagens år 1956 församlade revisorer under § 18 i berättelsen upptagna frågan om vägbyggnadsanslagens fördelning på länen (Del I, s. 168—179).

Revisorerna ha bl. a. lämnat tabellariska sammanställningar över dels de under vägbyggnadsanslagen för budgetåren 1954/57 anvisade medlen och dels under åren 1954 och 1955 å samtliga allmänna vägar nedlagda byggnadskostnader samt de belopp därav som falla på byggande av riksvägar (s. 168—176). Härefter ha revisorerna gjort följande uttalande.

»Det aktuella läget på vägbyggnadsväsendets område karakteriseras bl. a. därutav, att de av riksdagen anvisade anslagen till följd av investeringsregleringen icke i full utsträckning kunnat tagas i anspråk för sitt ändamål. Den konkurrens om den medgivna investeringsvolymen, som är starkt märkbar beträffande flertalet samhällliga verksamhetsområden, verkar sålunda hämmande även för vägbyggnadernas del. Dessa begränsningar ha medfört, att vägnätet ej kunnat utbyggas i den takt som hade varit betingad av den starkt ökande motorfordonstrafiken. I längden har denna eftersläpning till följd, att en alltför stor andel av vägmedlen tages i anspråk för underhåll av grusvägar, vilka i fråga om dimensionering och

bärighet icke äro avsedda eller lämpade att mottaga trafiken. Samtidigt som vägväsendets utbyggnadsplaner således icke kunnat följas, har under innevarande år den s. k. delegationen för översiktlig vägplanering framlagt sitt preliminära förslag till stamvägnät, vars genomförande beräknats kräva en investering av minst 6,6 miljarder kronor. Om hänsyn togs även till uppbyggnaden av det sekundära vägnätet samt av vägar och gator i de städer och samhällen som äro egna väghållare, stiger den erforderliga investeringskostnaden till ett belopp mellan 15 och 20 miljarder kronor under en 20-års period.

Ytterligare en omständighet som kännetecknar det rådande läget på förevarande område är den starkt ökade mekanisering med vilken vägbyggnaderna numera bedrivs. Utvecklingen har härvidlag gått snabbt. Användningen av tunga maskiner för grävning och schaktning samt för betong- och beläggningsarbeten medgiver icke endast besparingar i fråga om arbetskraft utan medför även att arbetet i sin helhet kan utföras till lägre pris än eljest. En given förutsättning härför är dock, att maskinerna kunna sättas in på arbeten av tillräcklig storlek. Ju mera omfattande ett företag är, desto större äro förutsättningarna för att de fördelar som vinnas genom maskinanvändning och framsteg i arbetsteknik m. m. skola ge utslag i form av ökad effektivitet och lägre kostnader.

De medel som anvisas för utbyggandet av det statliga vägnätet ha hittills regelmässigt fördelats med en viss jämnhet på resp. län. En ledande synpunkt har härvid varit, att de olika landsdelarna och länen skulle bli i lika mån delaktiga av tillgängliga utbyggnadsmöjligheter. Det sagda gäller icke blott medel som avsetts för det lokalt betonade vägnätet utan även för riksvägarna. Under de senaste åren har dock en viss tendens kommit till synes att genom ökad medelstildelning till vissa län möjliggöra större vägbyggnadsföretag än tidigare. Exempelen härpå äro emellertid ytterst fåtaliga. Ett av de största vägföretag som hittills kommit till utförande i landet, nämligen motorvägen Malmö—Lund, omfattar ej mer än 16 km, och endast två eller tre företag pågå f. n. på vägsträckor av ungefär motsvarande längd, bortsett från arbetet på den s. k. Trondheimsleden mellan Jämtlands län och Norge.

Såsom framgår av de i det föregående lämnade uppgifterna ha vägbyggnadsarbetena på riksvägarna under åren 1954 och 1955 i allt väsentligt fortgått efter samma fördelningssystem som tidigare. Inom snart sagt varje län ha riksvägbyggen bedrivits på ett flertal skilda sträckor, vanligtvis avseende mellan fem och tio olika arbetsföretag förutom ett flertal smärre arbeten av förbättringskaraktär. I de fall där entreprenad kommit till användning har som regel särskilt anbud infordrats och särskilt kontrakt tecknats för varje sådan redovisad vägbyggnad; när arbeten pågått på intill varandra gränsande sträckor av samma väg, ha i vissa fall olika entreprenörer anlåtats.

Det bör i detta sammanhang nämnas, att vägarbeten stundom igångsättas i syfte att bereda jämn sysselsättning åt den hos väg- och vattenbyggnadsverket fast anställda personalen. Beaktas bör även, att klarhet om disponibel investeringsram mången gång erhållits så sent, att tillräcklig tid för projektering och förarbeten för större vägföretag icke stått till förfogande.

Med hänsyn till den kännbara eftersläpning som redan råder i fråga om vägbyggandet och till omfattningen av det förestående programmet för stamvägnätet är det enligt revisorernas mening ytterst angeläget, att de begränsade möjligheter till igångsättande av nya vägbyggnadsföretag som stå till buds bliva utnyttjade på ett effektivt sätt och att den redan alltför trånga ramen för byggnadsarbeten i möjligaste mån vidgas genom att förefintliga tekniska resurser tagas till vara i kostnadsbesparande syfte. Såsom ett belysande exempel må här nämnas den planerade vägen Huskvarna—Gränna, vilken med en väglängd om 30 km beräknas draga en kostnad av mer än 35 milj. kr. Därest detta företag redan från början kan byggas i ett sammanhang och i den takt som är mest effektiv ur arbetsteknisk synpunkt, har en nedpressning av kostnaderna med 10—15 % uppgivits såsom tänkbar och möjlig. Ett belopp om 4—5 miljoner kronor skulle därigenom kunna ställas till förfogande för andra angelägna vägändamål.

Det måste sålunda enligt revisorernas mening vara ägnat att medföra avsevärda ekonomiska fördelar, om de medel som anvisas för vägbyggnaderna disponerades på ett fåtal större företag, vilka till omfattning och väglängd avpassades efter tillgängliga maskinella och tekniska resurser. Det sagda gäller i första hand riksvägbyggen men torde i vissa fall vara tillämpligt även i fråga om byggande av länsvägar. Det må erinras om att ett dylikt system redan nu tillämpas i fråga om byggande av storbroar, där en uppdelning i mindre byggnadsetapper icke gärna är praktiskt genomförbar. Det av revisorerna nu förordade systemet måste medföra, att anslagsmedlen till byggande av riksvägar i långt större utsträckning än nu är fallet koncentreras till ett fåtal län per år, varigenom angelägna projekt på andra håll givetvis måste stå tillbaka. Med hänsyn till de påtagliga fördelar för vägväsendet i sin helhet, som skulle vara att vinna på ett effektivare utnyttjande av väganslagen, synes man emellertid ha att godtaga de olägenheter som få anses vara en oundviklig konsekvens härav. Revisorererna förutsätta även, att eventuellt uppkommande sysselsättningsproblem kunna regleras genom att de län, som tillfälligtvis ej komma i åtnjutande av medel för riksvägsbyggen, i stället blir rikligare tillgodosedda med företag på det sekundära vägnätet.»

Över revisorernas förevarande paragraf ha utlåtanden avgivits av *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, Länsvägnämndernas förbund, Svenska vägföreningen samt länsstyrelserna i Stockholms, Kristianstads, Älvsborgs, Jämtlands och Norrbottens län* (Del II, s. 207—224).

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen framhåller sammanfattningsvis, att ett tekniskt och ekonomiskt riktigt vägbyggande kräver en fast investeringspolitik med möjlighet till långsiktig arbetsplanering utan alltför stora förändringar i arbetsprogrammets omfattning från år till år. För att utnyttja de fördelar som stå att vinna vid stora företag är denna förutsättning oundgängligen nödvändig.

Länsvägnämndernas förbund ifrågasätter om det är möjligt att vid bibehållande av nuvarande investeringsnivå tillämpa det av revisorerna förordade rationella byggandet i nämnvärd utsträckning.

Under hänvisning till rådande investeringsläge ha länsstyrelserna i Kristianstads, Jämtlands och Norrbottens län avstyrkt revisorernas förslag.

Ej heller länsstyrelsen i Älvsborgs län har ansett sig kunna biträda revisorernas förslag.

Utskottet. Såsom av den lämnade redogörelsen framgår har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen i sina petita för nästkommande budgetår sammanfattningsvis framhållit, att det investeringsprogram för femårsperioden 1954/55—1958/59 som legat till grund för 1954 års riksdagsbeslut rörande motorfordonsbeskattningens utformning är att anse som ett minimiprogram, att investeringsbehovet på grund av motorfordonstrafikens snabba ökning stigit väsentligt över programmet samt att betydande eftersläpningar i detsamma genomförande uppstått genom de senaste årens investeringsbegränsningar. Styrelsen har vidare erinrat om de preliminära resultat delegationen för översiktlig vägplanering kommit till i sitt utredningsarbete, vilka givit vid handen att för en tjuugoårsperiod skulle krävas totala investeringar i gatu- och vägarbeten om 15 à 20 miljarder kr. Med ledning härav har styrelsen till 1955 års långtidsutredning anmält ett investeringsbehov för nämnda ändamål av 8,0 miljarder kr. för 10-årsperioden 1956—1965, varav 6,0 miljarder kr. falla på den statliga sektorn och 2,0 miljarder kr. på den kommunala sektorn. Genomsnittligt skulle för perioden sålunda krävas årliga investeringar till ett belopp av 600 resp. 200 milj. kr. innebärande en stegring i jämn takt från (280 + 50) 330 milj. kr. för 1956 till (890 + 325) 1 215 milj. kr. för 1965. Med hänsyn till det ogynnsamma utgångsläget med avseende å projekteringen samt svårigheterna i övrigt att snabbt öka verksamheten finner emellertid styrelsen de statliga väginvesteringarna under nästkommande budgetår icke kunna bringas upp i den nivå (475 milj. kr.) som svarar mot det ursprungliga programmets uppräknade till 1955 års prisnivå och föreslår därför en avslutning av 450 milj. kr. (425 milj. kr. i 1954 års program). Styrelsen konstaterar i samband härmed den eftersläpning av väg- och gatubyggandet som skett jämväl inom den kommunala sektorn, främst till följd av alltför låga byggnadstillståndskvoter.

Föredraganden, som erinrat om att i föregående års statsverksproposi-

tion en omprövning av vägpolitiken på längre sikt förutsatts skola ske sedan 1955 års långtidsutredning slutfört sitt arbete, anser en sådan omprövning alltjämt böra anstå. Resultatet av nämnda utredning hade nämligen framlagts så sent att någon härpå grundad närmare bedömning av programmet inte varit möjlig. Dessutom vore för hithörande frågor betydelsefulla synpunkter att vänta från det fortsatta arbete som bedrivs inom delegationen för översiktlig vägplanering. De allmänna utvecklingslinjer långtidsutredningen uppdragit pekade dock hän på ett utrymme för väginvesteringar, som endast medgäve en mycket begränsad ökning av verksamheten, innebärande att densamma under de närmaste åren skulle ligga på en avsevärt lägre nivå än som förutsatts av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och delegationen för översiktlig vägplanering. Efter 1960 däremot skulle en snabbare utveckling kunna komma till stånd. Med utgångspunkt från den för innevarande år fastställda investeringsramen av 282 milj. kr. samt mot bakgrund av det aktuella ekonomiska läget anser sig föredraganden böra räkna med en investeringsram för år 1958 av ca 295 milj. kr. Det förutsattes dock få ankomma på Kungl. Maj:t att, därest utvecklingen skulle möjliggöra en ökning av vägbyggnadsverksamheten, vidtaga en höjning av nämnda rambelopp. Med hänsyn till de stora reservationer som föreligga å här ifrågavarande anslag anses medelsanvisningen böra begränsas till 175 milj. kr. Förutom nämnda belopp beräknas — vid nu förutsatt medelförbrukning för kalenderåret 1957 — vid ingången av kalenderåret 1958 föreligga en disponibel anslagsreserv om 270 milj. kr.

I anledning av Kungl. Maj:ts förslag har i motionerna I: 266 och II: 364 hemställts, att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t begära att — med beaktande av vad i motionerna anförts — en plan på längre sikt för väginvesteringarna snarast framläggas samt att i avvaktan härpå den av 1954 års riksdag godkända planen för nämnda investeringar under åren 1955—1959 i görligaste mån fullföljes. Vidare har i motionen II: 236 yrkats, att riksdagen till väg- och gatuväsendets byggnadsanslag måtte fatta beslut om anslag enligt hittillsvarande princip, som vore inriktad på att fullfölja det av 1954 års riksdag beslutade investeringsprogrammet, medan i motionerna I: 265 och II: 370 åter föreslagits, att riksdagen måtte besluta att för väginvesteringarna för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 295 milj. kr. med den fördelning på resp. byggnadsanslag riksdagen kan anse lämplig. I motionerna I: 182 och II: 235 har, såvitt nu är i fråga, yrkats att riksdagen måtte anhålla om att Kungl. Maj:t låter ompröva riktlinjerna för arbetskraftens fördelning, så att de för vägväsendet avsedda medlen i största möjliga utsträckning kunna utnyttjas för sina ändamål utan onödig tidsutdräkt. Slutligen har i motionerna I: 105 och II: 156 föreslagits, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t dels förordar att beläggning av därför lämpade vägsträckor utföres i större ut-

sträckning än hittills, dels uttalar att en större del av den statliga vägbyggnadsverksamheten bör ske på entreprenad, dels ock hemställer att väg- och vattenbyggnadsstyrelsen inom rationaliseringsverksamhetens ram vidtager ytterligare åtgärder för att förhindra onödigt dubbelarbete och byråkratisering av vägadministrationen.

Motorismens snabba utveckling efter andra världskriget och den därav följande ständiga trafikökningen har, såsom i motionerna genomgående framhållits, medfört helt andra krav än tidigare på vägnätets standard i fråga om såväl bärighet som i övrigt. Detta oaktat ha under senare år av samhällsekonomiska skäl sådana begränsningar i vägbyggnadsverksamhetens omfattning ansetts nödvändiga, att betydande eftersläpningar i det planerade utbyggnadsprogrammets genomförande blivit följden. Då även underhållet av vägarna på grund av bristande medelstillgång måst till stora delar eftersättas har hela vägfrågan kommit i ett synnerligen allvarligt läge. Mot bakgrund härav konstaterar utskottet — som redan tidigare erinrat om behovet av en effektiv och framsynt upprustning av vägnätet — med beklagande att Kungl. Maj:t icke heller i årets statsverksproposition ansett sig kunna uppdraga riktlinjerna för vägpolitiken på längre sikt. I stället har förutskickats, att för de närmaste åren icke några större förändringar av vägbyggandets omfattning kunna komma till stånd. I motsats till vad tidigare varit fallet har dock i propositionen angivits den omslutning berörda investeringar beräknas kunna få för det aktuella arbetsåret, d. v. s. 1958.

Enligt utskottets mening äro — med hänsyn till de trängande behov som föreligga på detta område — avsevärt högre investeringar motiverade, men å andra sidan kan icke bortses från de spänningar i samhällsekonomien som onekligen göra sig gällande. Såsom vidare av bl. a. långtidsutredningen framhållits föreligga även på andra samhällsområden stora investeringsbehov av hög angelägenhetsgrad, för vilkas täckande resurserna äro otillräckliga. Vid den avvägning de skilda investeringarna emellan som till följd härav måste ske torde det vara ofrånkomligt, att vissa begränsningar vidtagas även med avseende å vägväsendets investeringar. Med hänsyn härtill har utskottet — om ock med tvekan — funnit sig böra godtaga den av Kungl. Maj:t förordade ramen om 295 milj. kr. för de statliga väginvesteringarna under kalenderåret 1958. Utskottet vill dock i anslutning härtill kraftigt understryka föredragandens uttalande att, därest utvecklingen så skulle medgiva, en höjning av rambeloppet bör vidtagas.

Utskottet anser vidare att under de närmaste åren kontinuerliga höjningar böra ske av investeringarna på hithörande område, varvid även i större utsträckning än som synes ha skett hitintills dessa investeringars produktionsfrämjande natur bör beaktas. Ökade väginvesteringar framstå

sålunda som i hög grad angelägna ur såväl näringslivets synpunkt som för landet i dess helhet. Icke minst betydelsefulla äro de fördelar ur trafik-säkerhetssynpunkt som därvid även kunna ernås.

Utskottet vill i detta sammanhang i analogi med sitt ställningstagande vid behandlingen av frågan om kommunikationsverkens kapitalinvesteringar (SU 1957: 9) understryka önskvärdheten av att ramregleringen av investeringarna på hithörande område så snart ske kan avvecklas och att av riksdagen anvisade anslag helt utnyttjas för därmed avsedda ändamål. Härför talar också det skälet, att här ifrågakvarande investeringar genom den nuvarande bilbeskattningens utformning äro självfinansierande.

Såsom redan tidigare berörts är det vidare av största vikt, att en mera långsiktig plan lägges till grund för den fortsatta vägbyggnadsverksamheten. Utskottet, som vill erinra om att det av 1954 års riksdag godkända programmet härför endast avser åren 1955—1959, finner det därför vara angeläget, att en dylik plan snarast utarbetas och framlägges. I avvaktan på densamma böra enligt utskottets uppfattning de i nämnda program förutsatta investeringarna i görligaste mån fullföljas. Utskottets sålunda intagna ståndpunkt innebär närmast ett tillstyrkande av de i motionerna I: 266 och II: 364 framställda yrkandena. Vad däremot beträffar motionerna I: 182 och II: 235, såvitt här är i fråga, vill utskottet framhålla att rådande investeringsinskränkningar icke äro föranledda av arbetskraftsvårigheter. För närvarande torde det i stället förhålla sig så, vilket även framgår av överrevisorernas för väg- och vattenbyggnadsväsendet senast avgivna berättelse, att svårigheter föreligga att vid medgiven investeringsvolym bibehålla befintlig arbetarstyrka. Den av motionärerna förordade omprövningen i detta hänseende torde sålunda icke vara av behovet påkallad, varför utskottet avstyrker bifall till motionerna.

Vidkommande de i motionerna I: 105 och II: 156 upptagna frågorna får utskottet anföra följande.

Motionärerna ha bl. a. gjort gällande dels att under senare år ombyggda vägar i regel icke försetts med beläggningar, dels ock att många äldre grusvägar fylla sådana anspråk på linjeföring och bärighet att de lämpligen borde bliva föremål för sådan behandling. Rätta förhållandet torde emellertid, enligt vad utskottet under hand från väg- och vattenbyggnadsstyrelsen erfarit, vara att beläggningar under senare år till följd av investeringsbegränsningarna kunnat komma i fråga *endast* å sådana vägar som nybyggts eller varit föremål för omfattande förbättringsarbeten samt å vägar inom tätbebyggda samhällen. Vad anginge de äldre vägarna vore dessa i de flesta fall av så låg bärighetsklass, att de ej kunde beläggas utan att först mycket kostnadskrävande iståndsättningsarbeten erfordrades. Styrelsens i dess petita för nästkommande budgetår redovisade avsikt vore dock att därest ytterligare medel härför ställas till förfogande under underhållsanslaget utföra s. k. enkla beläggningar på vissa starkt trafikerade vägar

utan att dessförinnan förstärka dem. De ekonomiska risker ett dylikt tillvägagångssätt innebure måste enligt styrelsen tagas, för att man över huvud taget skulle kunna bemästra svårigheterna beträffande underhållet av dessa vägar. Då styrelsen sålunda redan uppmärksammat berörda fråga och motionärernas önskemål — om ock i begränsad utsträckning — synes kunna tillgodoses genom den anslagsanvisning till vägunderhållet som utskottet under punkten 10 i det följande kommer att förorda, torde ett särskilt uttalande från riksdagens sida härutinnan ej vara motiverat. I anledning av motionärernas hemställan att riksdagen måtte förorda, att en större del av vägbyggnadsverksamheten bör ske på entreprenad får utskottet hänvisa till sina uttalanden vid 1954 och 1956 års riksdagar (SU 1954: 130 och SU 1956: 6), varvid i anslutning till då väckta motioner i samma syfte frågan härom ingående behandlades. Någon anledning till ändrat ställningstagande härvidlag från riksdagens sida föreligger enligt utskottets mening ej. Vad slutligen angår motionärernas uttalanden om att vägadministrationen skulle kännetecknas av onödigt dubbelarbete och byråkratisering kan enligt utskottets uppfattning ej med fog göras gällande, att så skulle vara förhållandet. Från väg- och vattenbyggnadsstyrelsens sida har för övrigt upplysts, att den i motionerna nämnda koncentrationen till styrelsen av arbetet med broritningar o. d. skett med hänsyn till dessa arbetsuppgifters kvalificerade och specialistkrävande natur och vore i högsta grad arbetskraftbesparande. I anledning av motionärernas uttalanden i övrigt må erinras om — vilket även framgår av punkten 3 i det föregående — att ett av styrelsen framlagt förslag rörande omorganisation och utökning av rationaliseringsverksamheten inom verket f. n. är föremål för Kungl. Maj:ts prövning och enligt föredragandens uttalande beräknas kunna redovisas senast i 1958 års statsverksproposition. Med hänsyn härtill finner utskottet motionerna icke heller i denna del böra föranleda någon riksdagens åtgärd. Utskottet förutsätter dock, att frågan om behovet av en ytterligare decentralisering av arbetsuppgifterna inom verket uppmärksam samt följes, ävensom att eventuella möjligheter till ersättande av den kvalificerade tekniska personal, varpå brist råder, med administrativ personal eller, där så befinnes kunna ske, personal med lägre teknisk utbildning vederbörligen beaktas.

Utskottet har vid sin behandling av förevarande punkt även till prövning upptagit vissa av riksdagens revisorer aktualiserade frågor rörande vägbyggnadsanslagens fördelning på länen m. m. Revisorerna ha därvid framhållit angelägenheten av att de begränsade möjligheter till igångsättande av nya vägbyggnadsföretag som stå till buds bliva utnyttjade på ett effektivt sätt och att den redan alltför trånga ramen för byggnadsverksamheten i möjligaste mån vidgas, genom att förefintliga tekniska resurser tagas till vara i kostnadsbesparande syfte. Detta skulle kunna ske bl. a. genom att för vägbyggnaderna anvisade medel — främst i fråga om riks-

vägar — disponerades på ett fåtal större företag, som till omfattningen anpassades efter tillgängliga tekniska resurser. Även om härigenom anslagsmedlen komme att koncentreras till ett mindre antal län per år och angelägna projekt på andra håll därigenom finge stå tillbaka skulle för vägväsendet i dess helhet stora ekonomiska fördelar vinnas. Vad revisorerna sålunda anfört finner utskottet i och för sig beaktansvärt. I likhet med flertalet av de i frågan hörda remissorganen vill utskottet dock kraftigt understryka, att ett tillämpande i större utsträckning av angivna principer kräver väsentligt vidgade investeringsramar. Såsom av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen för övrigt framhållits föreligga redan nu svårigheter att med hänsyn till pågående stora företag i vissa län tillgodose övriga län i tillräcklig omfattning. Enligt styrelsen kan ej heller mot länsorganens bestämda intresse en alltför långt driven koncentration av riksvägbyggena till vissa län ske, då ju syftet med de s. k. flerårsplanerna vore att skapa förutsättningar för en likformig och så långt möjligt rättvis fördelning av vägbyggnadsmedlen. Slutligen tillkomme vissa komplikationer av sysselsättningsmässig natur. Utskottet, som ansluter sig till den uppfattning styrelsen därvid givit uttryck åt, förutsätter emellertid, att de av revisorerna anförda synpunkterna i den utsträckning så befinnes möjligt under förhandenvarande omständigheter beaktas.

Utskottet övergår härefter till frågan om beräkningen av de för nästa budgetår äskade anslagen samt vissa i anslutning härtill väckta motioner.

Föredraganden har med hänsyn till de stora reservationer som föreligga å anslagen till byggande av vägar och broar förordat en medelsanvisning härför om 175 milj. kr. Under bidragsanslaget till Byggande av vägar och gator har av samma anledning en nedräkning skett från det av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen äskade beloppet av 125 milj. kr. till 45 milj. kr. Kungl. Maj:ts förslag i dessa delar har utskottet funnit sig kunna biträda. Utskottet kommer följaktligen att under resp. punkter i det följande yrka avslag på de i motionerna I: 265 och II: 370 samt II: 236 framställda yrkandena om höjning av ifrågavarande anslag. Utskottet biträder även förslaget om en medelsberäkning av 35 milj. kr. till Vissa vägbyggnadsarbeten, men förutsätter att vid anslagens utnyttjande vederbörligen beaktas vad utskottet under punkten 9 i sitt utlåtande nr 6 till fjolårets riksdag anfört beträffande motsvarande anslag för innevarande budgetår.

Ej heller har utskottet något att erinra mot att bidragsanslagen till enskild väghållning i enlighet med föredragandens förslag uppräknas med 3 milj. kr. till 32,5 milj. kr. samt att anslaget till Underhåll av vägar och gator uppföres med 52,0 milj. kr., innebärande en höjning i förhållande till innevarande budgetår med 10 milj. kr.

För det statliga vägunderhållet har Kungl. Maj:t för nästa budgetår förutsatt en medelsförbrukning av 290 milj. kr. Då föredraganden ansett sig under alla förhållanden böra räkna med att medelsförbrukningen under

innevarande budgetår ej kan få öka mer än att en reservation om minst 20 milj. kr. kommer att föreligga vid budgetårets slut har anslagsäskandet för budgetåret 1957/58 begränsats till ett belopp av 270 milj. kr. I anledning härav har — under hänvisning till vägnätets bristfälliga tillstånd — i motionerna I: 107 och II: 136, I: 182 och II: 235, såvitt nu är i fråga, samt I: 106 yrkats en höjning av anslaget till det av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen äskade beloppet av 365 milj. kr. I de båda motionerna I: 107 och II: 136 har dessutom hemställts, att riksdagen måtte uttala att det av fjolårets riksdag beviljade anslaget till vägunderhållet snarast i sin helhet ställes till väg- och vattenbyggnadsverkets förfogande.

Med hänsyn till vad i motionerna anförts har utskottet, som för sin del anser det vara angeläget att, särskilt vid nu rådande begränsningar beträffande nybyggnadsverksamheten, det befintliga vägnätet hålles i ett i möjligaste mån tillfredsställande skick, funnit sig böra tillstyrka en i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag med 30 milj. kr. förhöjd medelsanvisning för ifrågavarande ändamål. Utskottet, som vidare förutsätter, att anslaget vid budgetårets ingång i sin helhet ställes till väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förfogande, kommer att under följande punkt hemställa om den sålunda förordade medelsanvisningen.

För administration och diverse ändamål slutligen ha äskats sammanlagt ca 79,2 milj. kr. Vid bifall härtill liksom till vad utskottet under förevarande punkt förordat skulle de mot automobilskattemedlen avräknade anslagen för nästa budgetår uppgå till totalt (175,0 + 35,0 + 300,0 + 97,0 + 32,5 + 79,3 =) 718,8 milj. kr. I förhållande till motsvarande på riksstaten för innevarande budgetår uppförda anslag innebär detta en minskning med ca 250,1 milj. kr. Då automobilskattemedelsinkomsterna beräknats till 1 009,5 milj. kr., skulle följaktligen det å budgetutjämningsfonden redovisade överskottet på vägväsendets specialbudget komma att öka med 290,7 milj. kr.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet i förevarande sammanhang,

I. att motionerna I: 105 och II: 156 samt I: 182 och II: 235, sistnämnda bägge motioner i vad de avse arbetskraftens fördelning, icke må föranleda någon riksdagens åtgärd;

II. att riksdagen må, i anledning av vad riksdagens år 1956 församlade revisorer under § 18 i sin berättelse förordat, i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till känna vad utskottet anför;

III. att riksdagen må, i anledning av föredragandens uttalande i statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för den 3 januari 1957 samt med bifall till motionerna I: 266 och II: 364, i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till känna vad utskottet anför.

10:o) **Vägunderhållet.** Kungl. Maj:t har (punkt 10, s. 29—32) föreslagit riksdagen att till Vägunderhållet för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 270 milj. kr., att avräknas mot automobilskatte-medlen.

Till förevarande ändamål har för innevarande budgetår anvisats ett be-
lopp om 300 milj. kr. Vid utgången av budgetåret 1955/56 förelåg en reser-
vation av 5,8 milj. kr. å tidigare anvisade medel.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen beräknar, att kostnaderna för det normala vägunderhållet, vilka i petita för innevarande budgetår uppskatta-
des till 255 milj. kr., komma att stiga med 65 milj. kr. Av nämnda ökning
skulle 62 milj. kr. falla på kostnadsökningar på grund av ökad trafik samt
intensifiering av verksamheten. Härutöver har styrelsen, liksom för inne-
varande budgetår, räknat med 45 milj. kr. för vissa förstärkningåtgärder i
anslutning till vägunderhållet. Totalt skulle således för nästa budgetår er-
fordras (255 + 65 + 45) 365 milj. kr. med följande fördelning på olika
arbeten.

Arbete	Milj. kr.
Grusning m. m.	29
Dammbindning	39
Hyvling	24
Väggkropp	21
Trummor, diken, slänter, räcken m. m.	33
Broar, bryggor, färjor	16
Belagd vägbana	47
Vinterväghållning	44
Materialtillverkning	40
Speciella förmåner till arbetare, vissa administrationskostnader m. m.	22
Katostrofreserv, främst försvårad vinterväghållning	5
Förstärkningsåtgärder i anslutning till underhållet	45

365

Beräkningarna äro grundade på 1956 års löne- och prisnivå.

Över styrelsens framställning har yttrande avgivits av *arbetsmarknads-
styrelsen* (s. 30 och 31), vilken framhållit, att nya mera kostnadskrävande
metoder för vägunderhållet måste prövas i avvaktan på mera genom-
gripande ombyggnader eller — för vägar med mindre trafik — i stället för
sådana ombyggnader. Arbetskraftsbehovet för sådana arbeten är enligt
styrelsen i allmänhet ringa, och någon mera betydande ökning av väg- och
vattenbyggnadsverkets arbetarstam för utförande av arbetena i fråga torde
icke vara erforderlig. Styrelsen förutsätter därvid, att den nu åstadkomna
säsongutjämnningen bibehålles och om möjligt ytterligare förbättras.

Föredraganden erinrar om att Kungl. Maj:t på grund av konjunkturutvecklingen funnit sig nödsakad att begränsa medelsförbrukningen för det statliga vägunderhållet under innevarande budgetår i så måtto, att styrelsen intill januari månad 1957 bemyndigats taga i anspråk endast 266 milj. kr. av anvisade 300 milj. kr. Prövningen av frågan om friställande av ytterligare medel bör enligt föredraganden anstå. Emellertid anser han sig böra räkna med att under alla förhållanden en reservation om 20 milj. kr. kommer att finnas å förevarande anslag vid ingången av nästa budgetår.

Vad angår medelsbehovet för nästa budgetår räknar föredraganden med en ökad medelsförbrukning. Han är dock ej beredd att i dagens läge tillstyrka en så kraftig ökning av vägunderhållet som ett bifall till styrelsens medelsäskande skulle möjliggöra. Anslaget föreslås skola avvägas efter en omslutning av verksamheten under nästa budgetår av omkring 290 milj. kr., varvid åtskillnad ej bör göras mellan medel för normalt, i vissa avseenden genom beläggningsarbeten intensifierat underhåll och medel för s. k. förstärkt underhåll i anslutning därtill. Med hänsyn till vad som anförts om den förutsebara medelsbehållningen vid ingången av nästa budgetår förordas, att vägunderhållsanslaget för budgetåret 1957/58 uppföres med 270 milj. kr.

I motionerna I: 107 och II: 136 samt, såvitt nu är i fråga, I: 182 och II: 235 ävensom I: 106 har hemställts att till förevarande ändamål måtte anvisas ett reservationsanslag om 365 milj. kr. (jfr punkten 9).

Utskottet. Under hänvisning till vad utskottet under föregående punkt anfört hemställer utskottet,

att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt motionerna I: 107 och II: 136, I: 182 och II: 235, sistnämnda bägge motioner såvitt nu är i fråga, samt I: 106 till *Vägunderhållet* för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 300 000 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

11:o) **Byggande av vägar och broar.** Kungl. Maj:t har (punkt 11, s. 32—36) föreslagit riksdagen att för budgetåret 1957/58 till byggande av vägar och broar anvisa i statsrådsprotokollet angivna reservationsanslag å tillhoppa 175 milj. kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

Av nedanstående sammanställning framgå bl. a. till förenämnda ändamål för innevarande budgetår anvisade och för nästa budgetår äskade medel.

	Anslag 1955/56	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång	Anslag 1956/57	Styrelsens förslag 1957/58	Föredra- gandens förslag 1957/58
	Milj. kr.	Milj. kr.	Milj. kr.	Milj. kr.	Milj. kr.	Milj. kr.
8. Byggande av riksvägar	115	82,0	118,2	130	175	60
9. Byggande av länsvägar	215	187,9	195,9	234	247	103
10. Byggande av ödebygdsvägar	12	9,0	11,3	12	13	5,5
11. Byggande av storbroar	13	5,5	19,8	14	15	6,5
	355	284,4	345,2	390	450	175

Inledningsvis har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen lämnat en redogörelse för ställningen å hithörande anslag för tiden 1 januari 1954—december 1956.

Styrelsen har vidare erinrat om att den vid upprättandet av flerårsplaner för perioden 1955—1959 utgått från det tidigare i allmänna översikten omnämnda investeringsprogrammet i 1952 års prisläge, vilket lagts till grund för statsmakternas beslut om beskattningen av motorfordons- och trafiktrafiken. Riksdagen har också, framhåller styrelsen, för investeringsverksamheten åren 1955—1957 anvisat anslag, som överensstämmer med totalbeloppen i detta program. Styrelsen har utgått från att även anslagen för år 1958 (budgetåret 1957/58) skola följa denna plan med viss hänsyn tagen till inträffade prisstegringar och sålunda uppgå till ett totalbelopp av 450 milj. kr.

Fördelningen på olika anslagsändamål av de för åren 1955—1957 anvisade medlen och de belopp i milj. kr., som för år 1958 legat till grund för flerårsplanerna, samt styrelsens förslag till fördelning för år 1958 framgår av följande sammanställning.

Anslag till byggande av	Anvisat			Procentuell fördelning 1955—1957 %	I flerårs- planen upp- tagna belopp 1958	Styrelsens förslag	
	1955	1956	1957			1958	%
riksvägar	95	115	130	32,0	150	175	38,9
länsvägar	203	215	234	61,1	247	247	54,9
ödebygdsvägar	10	12	12	3,2	13	13	2,9
storbroar	12	13	14	3,7	15	15	3,3
	320	355	390	100,0	425	450	100,0

Styrelsen framhåller avslutningsvis att de utredningar som företagits inom delegationen för översiktlig vägplanering bestyrkt det tidigare av styrelsen framförda uttalandet, att trafikökningen på de genomgående vägarna är större än på det rent lokala vägnätet. Styrelsen förordar därför den fördelning som framgår av sammanställningen.

Föredraganden framhåller inledningsvis, att medelsförbrukningen under år 1955 uppgick till 269,6 milj. kr. inom en av Kungl. Maj:t angiven, slutlig investeringsram om 275 milj. kr. De vid början av år 1956 disponibla medlen för den ordinarie verksamheten utgjorde 444,6 milj. kr. Vidare erinras om att Kungl. Maj:t i november 1955 fastställde ramen för väginvesteringarna under kalenderåret 1956 till 275 milj. kr. jämte Sveriges kostnadsandel under sistnämnda år i den s. k. Trondheimsvägen. Medelsförbrukningen under år 1956 kan beräknas komma att uppgå till ca 277 milj. kr.

Vad angår de för innevarande budgetår anvisade anslagen erinras om att de äro beräknade för en omslutning under år 1957 av 390 milj. kr. De påfrestningar på samhällsekonomin, som göra sig gällande, ha emellertid tvingat Kungl. Maj:t att även för år 1957 utnyttja sin befogenhet att besluta om eventuellt erforderlig begränsning av medelsanvändningen i förhållande till anslagsanvisningen. Investeringsramen har därvid fastställts till 282 milj. kr. Med denna ram har vägbyggnadsverksamheten bedömts bli i tillfälle att kunna tillgodogöra sig i förhållande till år 1956 uppkommande rationaliseringsvinst. Utöver ramen om 282 milj. kr. kommer Sveriges kostnader under år 1957 för Trondheimsvägen. Föredraganden betonar, att det varit en strävan att söka lämna väg- och vattenbyggnadsstyrelsen besked om anslagens disposition för år 1957 om möjligt ännu tidigare än vad som skedde i förhållande till år 1956. Beslut om berörda investeringsram för år 1957 fattades sålunda i oktober förra året.

Föredraganden har härefter anfört följande.

»För nästa budgetår har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen äskat 450 milj. kr. eller 25 milj. kr. mera med hänsyn till prisstegringar än enligt programmet för femårsperioden 1954/55—1958/59. Som anförts i den allmänna översikten har det befunnits önskvärt att om möjligt redan nu ange en ram för väginvesteringarna under år 1958. Denna bör avpassas så att inom densamma rymmes under ifrågavarande tid väntad rationaliseringsvinst inom vägbyggnadsverksamheten. Med denna utgångspunkt har en ram om 295 milj. kr. förordats för år 1958. Beräknade medelsbehållningar under anslagen motiverar, att anslagen för nästa budgetår därvid ej behöver upptagas med mer än sammanlagt 175 milj. kr.

Jag övergår nu till frågan hur totalbeloppet för budgetåret 1957/58 (arbetsåret 1958) skall fördelas på de fyra anslagen till byggande av vägar och broar. För innevarande budgetår är anvisade medel till väginvesteringarna fördelade med 33,3 % på riksvägar, 60 % på länsvägar, 3,1 % på ödebygdsvägar och 3,6 % på storbroar. Med hänsyn till den begränsning av medelsförbrukningen under år 1958, som här tidigare angivna ram om 295 milj. kr. innebär i förhållande till det av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen äskade beloppet om 450 milj. kr., har jag berett styrelsen tillfälle att under hand ange den fördelning av anslagsmedlen, som styrelsen i det nya läget anser mest lämplig. Styrelsen har därvid föreslagit en fördelning med

60 milj. kr. eller 34,2 % på anslaget till Byggande av riksvägar, 103 milj. kr. eller 59 % på anslaget till Byggande av länsvägar, 5,5 milj. kr. eller 3,1 % på anslaget till Byggande av ödebygdsvägar samt 6,5 milj. kr. eller 3,7 % på anslaget till Byggande av storbroar. Detta innebär alltså att i stort sett samma proportion bibehålles mellan anslagen som för innevarande år, dock med en mindre förskjutning till förmån för riksvägarna. Jag anser att den här av styrelsen föreslagna anslagsberäkningen för nästa budgetår bör godtagas.

I detta sammanhang vill jag upptaga en särskild fråga, som torde vara av den karaktär, att den bör anmälas för riksdagen. I anledning av riksdagens år 1955 uttalade önskemål (L⁹U: 31) om viss översyn av bestämmelserna i 19 § allmänna väglagen rörande båtnadsersättning samt en framställning om översyn av det av de s. k. vägmarkersättningssakkunniga år 1948 framlagda betänkandet, del I, angående grunder för bestämmande av ersättning för upplåtelse av vägmark m. m. har Kungl. Maj:t tillkallat sex sakkunniga att verkställa nämnda översyn. Jag förutsätter, att de med denna utredning förenade kostnaderna — såsom varande en med anslagsmedlens användning sammanhängande utgift — får bestridas av medel, som är avsedda för den statliga byggnadsverksamheten och därvid påföras anslaget till Byggande av riksvägar.»

I motionerna I: 265 och II: 370 har föreslagits, att riksdagen måtte — med den fördelning riksdagen kan anse lämplig — besluta att för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 295 milj. kr. till byggande av vägar och broar, att avräknas mot automobilskattemedlen (jfr punkten 9).

I motionen II: 236 har hemställts att riksdagen måtte besluta om byggnadsanslag till väg- och gatuväsendet enligt det av 1954 års riksdag beslutade investeringsprogrammet (jfr punkten 9).

Utskottet. Såsom framgått redan av punkten 9 i det föregående har utskottet intet att erinra mot att anslagen till byggande av vägar och broar i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag anvisas med ett belopp av tillhoppa 175 milj. kr. Utskottet avstyrker således bifall till de båda likalydande motionerna I: 265 och II: 370, i vilka hemställts att förevarande anslag måtte upptagas till ett belopp av 295 milj. kr., samt motionen II: 236, vari, såvitt nu är i fråga, hemställts om en anslagsanvisning enligt hittillsvarande princip, som vore inriktad på att fullfölja det av 1954 års riksdag beslutade investeringsprogrammet.

Utskottet, som jämväl biträder Kungl. Maj:ts förslag i fråga om anslagsfördelningen, har ej heller något att erinra mot att, i enlighet med föredragandens förslag, kostnaderna för en översyn av det av särskilda sakkunniga år 1948 framlagda betänkandet angående grunder för bestäm-

mande av ersättning för upplåtelse av vägmark m. m. bestridas från anslaget till Byggande av riksvägar.

Under hänvisning jämväl till vad utskottet under punkten 9 anfört hemställer utskottet,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionerna I: 265 och II: 370 samt II: 236, sistnämnda motion såvitt nu är i fråga, för budgetåret 1957/58 anvisa följande reservationsanslag, att avräknas mot automobilskattemedlen, nämligen

a) Byggande av riksvägar	kr	60 000 000
b) Byggande av länsvägar	»	103 000 000
c) Byggande av ödebygdsvägar	»	5 500 000
d) Byggande av storbroar	»	6 500 000

12:o) **Vissa vägbyggnadsarbeten.** Kungl. Maj:t har (punkt 12, s. 36 och 37) föreslagit riksdagen att till Vissa vägbyggnadsarbeten för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 35 milj. kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

Anslaget är å gällande riksstat uppfört med 30 milj. kr. Vid utgången av budgetåret 1955/56 förelåg en reservation av 3 613 200 kr. å tidigare anvisade medel.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och arbetsmarknadsstyrelsen har för nästa budgetår äskat ca 43 milj. kr.

Föredraganden framhåller att man icke helt får bortse från möjligheten att ett visst ökat behov för nästa budgetår av att sätta igång väg- och gatuarbeten i arbetslöshetsbekämpande syfte kommer att föreligga. I enlighet med de principer som fr. o. m. föregående budgetår följas beträffande finansieringen av dylika företag äskas medel härför under förevarande anslag. Hänsyn bör jämväl tagas till att anslaget kan behöva utnyttjas för att avhjälpa mera säsongmässiga sysselsättningssvårigheter för dessa. Den anslagsökning för nästa budgetår, som kan bedömas erforderlig för de ändamål, varom här är fråga, anser föredraganden emellertid kunna begränsas i förhållande till vad berörda myndigheter föreslagit. Efter samråd med chefen för socialdepartementet föreslås, att anslaget för budgetåret 1957/58 höjes med 5 milj. kr. och sålunda upptages med 35 milj. kr.

Utskottet. Under hänvisning till vad utskottet under punkten 9 anfört hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Vissa vägbyggnadsarbeten* för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 35 000 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

13:o) **Bidrag till underhåll av vägar och gator.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 13, s. 37 och 38) och under hänvisning jämväl till vad utskottet under punkten 9 anfört hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till underhåll av vägar och gator* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 52 000 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

14:o) **Bidrag till byggande av vägar och gator.** Kungl. Maj:t har (punkt 14, s. 39—41) föreslagit riksdagen att till *Bidrag till byggande av vägar och gator* för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 45 milj. kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 110 milj. kr. Vid utgången av budgetåret 1955/56 förefanns en reservation av 133,2 milj. kr. å tidigare anvisade medel.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har hemställt om ett anslag av 125 milj. kr.

Föredraganden erinrar inledningsvis om att fördelningsplanen för åren 1955 och 1956 enligt väg- och vattenbyggnadsstyrelsen innefattar en sammanlagd omslutning i statsbidragskostnader av 510 milj. kr. De för denna tid häremot svarande tillgängliga bidragsmedlen — nämligen för budgetåren 1955/56 och 1956/57 anvisade anslag — uppgå till (90 + 110) 200 milj. kr. Det återstående beräknade behovet av statsbidrag för i nämnda fördelningsplan upptagna arbeten utgör sålunda (510 — 200) 310 milj. kr.

Föredraganden anför vidare följande.

»Vad gäller anslagstilldelningen i förhållande till bidragsbehovet för *utförda* arbeten är förhållandet följande. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har under hand meddelat, att de arbeten, ingående i den tidigare fördelningsplanen för åren 1954 och 1955, vilka städerna utfört före den 1 januari 1956, beräknas motsvara ett statsbidragsbelopp, som jämte förefintlig eftersläpning av anslagstilldelningen från den närmast föregående fördelningsplanen understiger de för år 1955 avsedda disponibla bidragsmedlen med omkring 32 milj. kr. Detta innebär, att en reell behållning av statsbidragsmedel av nämnda storleksordning uppstått vid utgången

av perioden 1954—1955. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen beräknar, att anläggningsverksamheten under år 1956 inom ramen för 1956—1957 års fördelningsplan skall få en omslutning av ca 45 milj. kr., räknat i statsbidragskostnader. Om det visar sig att denna omslutning uppnåtts, vilket f. n. inte kan med säkerhet fastslås, skulle berörda behållning av anslagstilldelningen i förhållande till bidragsbehovet för utförda arbeten (32 milj. kr.) vid ingången av år 1957 alltså ha ökats till $(90 + 32 - 45) 77$ milj. kr.

De under år 1955 utförda bidragsberättigade arbetena enligt fördelningsplanen motsvarar enligt uppgift en bidragstilldelning av ca 36,5 milj. kr. Under år 1956 beräknas såsom nämnts motsvarande arbeten bli utförda till ett statsbidragsbelopp av omkring 45 milj. kr. De för budgetåret 1956/57 anvisade, för kalenderåret 1957 avsedda bidragsmedlen utgör 110 milj. kr. För år 1958 har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen begärt ett anslagsbelopp av 125 milj. kr. Vid bifall härtill skulle de disponibla medlen för åren 1957 och 1958 alltså uppgå till $(77 + 110 + 125) 312$ milj. kr.

En mot denna medelsbehållning svarande investeringsverksamhet under åren 1957 och 1958 förutsätter, att arbeten utföres till en bidragsberättigad kostnad av i genomsnitt 155 milj. kr. per år, vilket bör ses mot bakgrunden av 1956 års beräknade kostnad om ca 45 milj. kr. Ehuru det är uppenbart att stora och angelägna behov föreligger på detta område genom den fortgående trafikökningen, är det ej realistiskt att räkna med en så stor och snabb ökning av gatubyggnadsverksamheten. Man kunde å andra sidan tänka sig att genom ändring i bidragssystemet öppna möjlighet till en ökad bidragsgivning och därigenom ökad medelsförbrukning utan där- emot svarande stegring av byggnadsverksamheten, d. v. s. att städernas möjlighet att utfå statsbidrag vidgades. Denna fråga är emellertid f. n. föremål för prövning av en särskild utredning om städernas väghållning. Jag förutsätter att utredningen därvid även ägnar frågan om utformningen av bidragssystemet ur anslagsmässig synpunkt särskild uppmärksamhet. I avvaktan på resultatet av utredningens arbete är jag ej beredd att förorda en ändring i de nuvarande principerna för bidragstilldelningen.

Med hänsyn till de stora reella behållningar under anslaget, vilka f. n. föreligger och som kan förutses komma att finnas vid början av budgetåret 1957/58, anser jag det tillräckligt om för nästa budgetår anvisas ytterligare 45 milj. kr. De disponibla medlen för åren 1957 och 1958 skulle då uppgå till $(77 + 110 + 45) 232$ milj. kr.

I enlighet härmed föreslår jag att anslaget för budgetåret 1957/58 uppföres med 45 milj. kr.»

I motionen II: 236 har hemställts, att riksdagen måtte besluta om byggnadsanslag till väg- och gatuväsendet enligt det av 1954 års riksdag beslutade investeringsprogrammet (jfr punkten 9).

Utskottet. Under hänvisning till vad utskottet under punkten 9 anfört hemställer utskottet,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionen II: 236, såvitt nu är i fråga, till *Bidrag till byggande av vägar och gator* för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 45 000 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

15:o) **Bidrag till underhåll av enskilda vägar m. m.** Kungl. Maj:t har (punkt 15, s. 41—43) föreslagit riksdagen att dels till *Bidrag till underhåll av enskilda vägar m. m.* för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 17,5 milj. kr., att avräknas mot automobilskattemedlen, dels ock medgiva att under budgetåret 1957/58 statlig lånegaranti må beviljas för lån avseende inköp av vägunderhållsmaskiner för vissa enskilda vägar intill ett totalbelopp av 500 000 kr.

Föregående års riksdag har i anledning av Kungl. Maj:ts förslag i 1956 års statsverksproposition, vari en närmare redogörelse för anslaget användning lämnats, godkänt en höjning av underhållsbidraget med 5 % till 65 resp. — då synnerliga skäl föreligger — 80 % av den beräknade kostnaden för underhåll av bidragsberättigad enskild väg samt en utvidgning av tillämpningsområdet för iståndsättningsbidraget, så att anordnande av mötesplatser samt förstärkningsarbeten på lokalt begränsade vägsträckor göres bidragsberättigade.

Å gällande riksstat har anslaget upptagits med 15,5 milj. kr. Vid utgången av budgetåret 1955/56 förelåg en reservation av 3,6 milj. kr. å tidigare anvisade medel.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har hemställt om ett anslag av 18 milj. kr. samt om kreditgaranti intill ett belopp av 500 000 kr. Styrelsen har härvid angivit medelsbehovet för den nuvarande bidragsverksamheten till 17,5 milj. kr. Härtill skulle komma ytterligare 0,5 milj. kr. i anledning av en av styrelsen ifrågasatt utvidgning av bidragsverksamheten avseende närmast en ökad bidragsgivning åt vägföreningarna.

Föredraganden har inte ansett sig kunna biträda förslaget om utvidgad bidragsverksamhet men godtagit styrelsens äskanden i övrigt.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Anders Johansson m. fl.* (I: 30) och den andra inom andra kammaren av herr *Ahlsten m. fl.* (II: 29), i vilka hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer om en utredning syftande till att underhållet av de enskilda vägarna helt eller delvis övertages av staten.

Utskottet. Under punkten 9 i det föregående har utskottet förklarat sig biträda Kungl. Maj:ts förslag om ett anslag för nästa budgetår om 17,5 milj. kr. till här ifrågavarande ändamål. Ej heller har utskottet något att erinra mot att medgivandet för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att bevilja statlig kreditgaranti för lån till inköp av underhållsmaskiner för vissa enskilda vägar för budgetåret 1957/58 begränsas till ett belopp av 500 000 kr.

Beträffande det i de båda likalydande motionerna I: 30 och II: 29 framställda yrkandet om en utredning syftande till att underhållet av de enskilda vägarna helt eller delvis övertages av staten vill utskottet erinra om att motioner med samma eller liknande syfte under senare år väckts gång efter annan utan att dock vinna riksdagens bifall. I anslutning härtill må vidare framhållas, att de enskilda vägarna äro av inbördes synnerligen skiftande art och beskaffenhet, växlande mellan enkla körvägar och vägar vars standard är jämförbar med vissa allmänna vägars. Enligt uppgift under hand uppgår längden av enbart de enskilda vägar vartill underhållsbidrag f. n. utgår till ca 46 000 km, motsvarande omkring 50 % av längden av det allmänna vägnätet. Med hänsyn till de svåröverskådliga konsekvenser av ekonomisk och organisatorisk natur ett statligt övertagande av ett vägnät av denna omfattning skulle medföra kan enligt utskottets mening ett dylikt övertagande i vart fall f. n. svårligen komma till stånd. I detta sammanhang må slutligen erinras om att utskottet vid fjolårets riksdag i sitt utlåtande nr 184 — vari ingående behandlades vissa med bidragsgivningen till den enskilda väghållningen sammanhängande frågor — bl. a. uttalade, att förbättringar i denna bidragsgivning borde ske successivt. I avvaktan på de praktiska verkningarna av senast vid samma års riksdag beslutade åtgärder härutinnan samt på Kungl. Maj:ts prövning av vissa av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen framlagda ytterligare förslag i ämnet ansåg sig utskottet icke kunna tillstyrka, att nya utredningar i hithörande frågor igångsattes. Någon anledning till ändrat ståndpunktstagande därvidlag föreligger enligt utskottets mening ej. Utskottet, som således avstyrker bifall till motionerna, hemställer,

I. att riksdagen må till *Bidrag till underhåll av enskilda vägar m. m.* för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 17 500 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen;

II. att riksdagen må medgiva att under budgetåret 1957/58 statlig lånegaranti må beviljas för lån avseende inköp av vägunderhållsmaskiner för vissa enskilda vägar intill ett totalbelopp av 500 000 kr.;

III. att motionerna I: 30 och II: 29 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

16:o) **Bidrag till byggande av enskilda vägar.** Kungl. Maj:t har (punkt 16, s. 43 och 44) föreslagit riksdagen att till *Bidrag till byggande av enskilda vägar* för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 15 000 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

Till ifrågavarande ändamål ha för innevarande budgetår anvisats 14,0 milj. kr. Vid utgången av budgetåret 1955/56 fanns en reservation av 18,9 milj. kr. å tidigare anvisade medel.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har hemställt om ett anslag för nästa budgetår av 15 000 000 kr.

Beträffande den närmare innebörden av styrelsens framställning får utskottet hänvisa till propositionen (s. 43 och 44).

Föredraganden biträder styrelsens framställning.

Utskottet. Under hänvisning till vad utskottet under punkten 9 anfört hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till byggande av enskilda vägar* för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 15 000 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

17:o) **Bidrag till vissa forsknings- och undersökningsarbeten.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 17, s. 44—46), som innebär anslagshöjning för nästa budgetår med 25 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till vissa forsknings- och undersökningsarbeten* för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 425 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

18:o) **Vissa kostnader i samband med internationella vägkongresser.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 18, s. 46 och 47), som innebär oförändrad medelsanvisning för nästa budgetår, får utskottet hemställa,

att riksdagen må till *Vissa kostnader i samband med internationella vägkongresser* för budgetåret 1957/58 anvisa ett

reservationsanslag av 15 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

19:o) **Väg- och vattenbyggnadsverkets civilförsvar m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 19, s. 47), som innebär oförändrad medelsanvisning för nästa budgetår, får utskottet hemställa,

att riksdagen må till *Väg- och vattenbyggnadsverkets civilförsvar m. m.* för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 55 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

20:o) **Avsättning till statens automobilskattemedelsfond.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 20, s. 48) får utskottet hemställa,

att riksdagen må till *Avsättning till statens automobilskattemedelsfond* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 100 kr.

21:o) **Bidrag till anläggningar för vattenförsörjning och avlopp.** Kungl. Maj:t har (punkt 21, s. 48—51) föreslagit riksdagen att till Bidrag till anläggningar för vattenförsörjning och avlopp för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 26,5 milj. kr.

Till förevarande ändamål har för innevarande budgetår anvisats 25 milj. kr. Vid utgången av budgetåret 1955/56 förelåg en behållning av 20,1 milj. kr. å tidigare anvisade medel.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har för nästa budgetår hemställt om ett anslag av 30 milj. kr.

Beträffande den närmare innebörden av styrelsens förslag torde få hänvisas till propositionen (s. 48—50).

Föredraganden har erinrat om att allmänna statsbidragsutredningen nyligen framlagt förslag till nya regler för anläggningsbidrag till kommunerna, vilka förslag beröra bl. a. förevarande bidragsform. Förslaget kommer efter sedvanlig remissbehandling att bli föremål för bearbetning — såvitt angår förevarande bidragsform — inom kommunikationsdepartementet.

Tvekan råder ej, enligt föredraganden, om det angelägna i att frågan om nya regler för statsbidragsgivningen löses utan onödigt dröjsmål och att i samband därmed en plan uppgöres för att nedbringa den uppkomna balansen av bidragsärenden. Föredraganden skulle helst sett, att frågan kunnat lösas redan nu. Allmänna statsbidragsutredningens förslag har emellertid framkommit vid en så sen tidpunkt, att det är helt uteslutet att medhinna utarbetande av något förslag i fråga om statsbidragsgivningen på förevarande speciella område att föreläggas årets riksdag. Vid sådant förhållande föreslås bidragsgivningen ännu ett år skola ske efter nuvarande regler.

Härefter anför föredraganden följande.

»Enbart en mindre höjning av bidragsanslaget är icke ägnad att märkbart påverka vare sig balansen av bidragsärenden eller väntetiden för de bidragssökande. För att få någon effekt bör en anslagshöjning ingå som ett led i en större plan för åstadkommande av överensstämmelse mellan anslag och medelsbehov.

Emellertid anmäler sig ett alltmer trängande behov av särskilda anordningar för behandling av avloppsvatten. För Kungl. Maj:ts prövning föreligger f. n. ett antal ansökningar om förhöjt statsbidrag till avloppsanläggningar med höggradig rening av avloppsvatten. Starka skäl talar för att staten söker främja tillkomsten av dylika, i förhållande till sedvanliga avloppsanläggningar för endast låggradig rening mera kostnadskrävande reningsanläggningar genom ekonomiskt stöd i större utsträckning än som möjliggöres genom beviljandet i vanlig ordning av bidrag till vatten- och avloppsanläggningar. Gällande bidragsförfattning ger visserligen formellt möjlighet att för särskilda fall frångå de vanliga bidragsreglerna, men behovet kan med nuvarande anslagsbelopp ej tillgodoses utan ytterligare ökning av ärendebalansen och förlängning av väntetiden för övriga bidragssökande. Med hänsyn till vattenvårdens intressen måste denna fråga enligt min uppfattning anses som så trängande, att den nu fordrar en åtminstone provisorisk lösning. Jag anser mig därför böra äska ytterligare medel under detta anslag för att möjliggöra för Kungl. Maj:t att redan fr. o. m. nästa budgetår ge särskild och ökad ekonomisk hjälp för anläggande av verk för höggradig rening av avloppsvatten. För att denna del av bidragsgivningen icke skall nämnvärt påverka ärendebalansen, beräknar jag att bidragsanslaget bör höjas med 1,5 milj. kr. Därest icke riksdagen har något att erinra häremot, torde Kungl. Maj:t tills vidare — i avvaktan på utarbetandet av nya regler för statsbidragsgivningen beträffande vatten- och avloppsanläggningar över huvud taget — få från fall till fall bestämma, hur det ökade ekonomiska stödet i sådant hänseende skäligen bör givas.»

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Osvald m. fl.* (I: 109) och den andra inom andra kammaren av herr *Nestrup m. fl.* (II: 153), i vilka hemställts, att riksdagen måtte besluta att till bidrag till anläggningar för vattenförsörjning och avlopp för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 30 milj. kr.;

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Theodor Johansson m. fl.* (I: 110) och den andra inom andra kammaren av herrar *Nilsson* i Tvärålund och *Börjesson* (II: 155), i vilka likaledes hemställts att riksdagen må som Bidrag till anläggningar för vattenförsörjning och avlopp för budgetåret 1957/58 anvisa 30 milj. kr.;

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Karl Andersson m. fl.* (I: 178) och den andra inom andra kammaren av herr *Carlsson i Bakeröd m. fl.* (II: 238), i vilka hemställts, att riksdagen må besluta dels att kostnader för upprättande och revision av generalplan för vattenförsörjning och avlopp få utgå av förevarande anslag, dels ock att till Bidrag till anläggningar för vattenförsörjning och avlopp för budgetåret 1957/58 anvisas ett reservationsanslag av 30 milj. kr.;

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrarna *Johan Persson* och *Sundelin* (I: 179) och den andra inom andra kammaren av herr *Hamrin* i Kalmar *m. fl.* (II: 239), i vilka hemställts, att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t hemställa om en samordning och intensifiering av forskning och försöksverksamhet rörande den enstaka bebyggelsens sanitetsproblem, samt att Kungl. Maj:t måtte för detta ändamål få använda erforderliga medel av det anslag till Bidrag till anläggningar för vattenförsörjning och avlopp som riksdagen kommer att bevilja;

dels en inom första kammaren av herr *Danmans* väckt motion (I: 111), vari hemställts att riksdagen måtte besluta en skyndsamt utredning (gärna genom ett ämbetsverk) angående lämplig organisation för en reviderad bidragsform till bidrag till anläggningar för vattenförsörjning och avlopp;

dels ock slutligen en inom andra kammaren av herr *Svensson* i Ljungkile väckt motion (II: 451), vari hemställts att riksdagen måtte till Bidrag till anläggningar för vattenförsörjning och avlopp för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 50 milj. kr.

Utskottet. Till följd av den stora eftersläpning som föreligger beträffande bidragsgivningen till vatten- och avloppsanläggningar beräknas enligt uppgift i statsverkspropositionen bidragsanslagen för budgetåren 1956/57 och 1957/58 till övervägande del tagas i anspråk för bidrag till företag som påbörjats redan år 1953. Den reella väntetiden för erhållande av bidrag kommer därmed att under nästa budgetår stiga till 4½ år. Balansen av bidragsärenden, räknad i anläggningskostnader, kommer vidare under vissa av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen närmare angivna förutsättningar att vid utgången av budgetåret 1957/58 uppgå till i runt tal 450 milj. kr. motsvarande ett bidragsbelopp av 150 milj. kr. För avveckling under en treårsperiod av nämnda balans — utan beaktande av under tiden tillkommande bidragsföretag — skulle följaktligen ett årligt anslag om 50 milj. kr. vara behövt. Då styrelsen icke funnit det möjligt att åstadkomma härför erforderlig personalförstärkning förrän statsmakterna tagit ställning till frågan om vatten- och avloppsverksamhetens organisation har styrelsen liksom föregående år begränsat sitt medelsäskande till 30 milj. kr.

Föredraganden har emellertid — i avvaktan på den ändrade utformning av bidragsgivningen till här ifrågakvarande verksamhet som förväntas komma till stånd — föreslagit en medelsanvisning av 26,5 milj. kr., varav

1,5 milj. kr. avse ökat behov av särskild ekonomisk hjälp för anläggande av verk för högradig rening av avloppsvatten. Det förutsattes vidare få ankomma på Kungl. Maj:t att från fall till fall bestämma hur ett ökat ekonomiskt stöd i sistnämnda hänseende skäligen bör givas.

I anledning av föredragandens förslag har i motionerna I: 109 och II: 153, I: 110 och II: 155 samt I: 178 och II: 238 yrkats en höjning av anslaget för nästa budgetår till 30 milj. kr., medan i motionen II: 451 åter föreslagits ett anslag av 50 milj. kr. I de båda motionerna I: 178 och II: 238 har dessutom hemställts, att riksdagen må besluta att kostnader för upprättande och revision av generalplan för vattenförsörjning och avlopp få utgå av bidragsanslaget. Vidare har i motionerna I: 179 och II: 239 yrkats, att riksdagen hos Kungl. Maj:t måtte hemställa om en samordning och intensifiering av forsknings- och försöksverksamheten rörande den enstaka bebyggelsens sanitetsproblem samt att medel från bidragsanslaget måtte få tagas i anspråk härför. Slutligen har i motionen I: 111 hemställts, att riksdagen måtte besluta om en skyndsam utredning angående lämplig organisation för en reviderad bidragsform till bidrag till anläggningar för vattenförsörjning och avlopp.

Utskottet, som finner det framlagda förslaget om ökat stöd till högradiga reningsanläggningar välmotiverat, biträder i denna del Kungl. Maj:ts förslag, innebärande jämväl bemyndigande för Kungl. Maj:t att i varje särskilt fall avgöra hur ett sådant stöd bör utformas. Ej heller har utskottet något att erinra mot att — på sätt i motionerna I: 178 och II: 238 föreslagits — kostnader för upprättande och revision av generalplan för vattenförsörjning och avlopp bestridas från bidragsanslaget. I denna del tillstyrkes således här bifall till nämnda motioner.

Vad angår de i motionerna I: 179 och II: 239 framförda yrkandena är utskottet icke berett att enbart på de av motionärerna anförda grunderna nu taga ställning till den delfråga av till synes mycket komplicerad natur som den enstaka bebyggelsens sanitetsproblem utgör. Däremot delar utskottet motionärernas uppfattning, att en samordning och intensifiering av forsknings- och försöksverksamheten beträffande vatten- och avloppsfrågorna över huvud bör komma till stånd. I anslutning härtill må nämnas, att här ifrågavarande anläggningsverksamhet avser investeringar, för vilka kostnaderna under den närmaste tioårsperioden beräknas uppgå till ett sammanlagt belopp av ca 4 miljarder kr. Med hänsyn härtill synes det utskottet sannolikt, att genom den föreslagna forskningsverksamheten rationaliseringsvinster av betydande storleksordning skulle kunna åstadkommas. Utskottet föreslår därför, att medel från bidragsanslaget må utgå till berörda forskning. Det bör därvid få ankomma på Kungl. Maj:t att närmare taga ställning till storleken av de medel som rimligen böra avsättas för ändamålet samt vidtaga de organisatoriska åtgärder som jämväl kunna befinnas erforderliga.

Beträffande det i motionen I: 111 framlagda förslaget om en utredning angående lämplig organisation för bidragsgivningen till vatten- och avlopps-anläggningar må framhållas att, såsom tidigare nämnts, inom den närmaste framtiden förslag till ändrad utformning av berörda bidragsgivning väntas bli framlagda. Då det torde kunna förutsättas, att i samband härmed jämväl frågan om erforderliga personalresurser för verksamhetens bedrivande vederbörligen prövas synes någon särskild åtgärd härutinnan från riksdagens sida icke nu vara motiverad. Utskottet avstyrker därför bifall till motionen.

Vidkommande slutligen anslagsfrågan må erinras om att utskottet senast vid fjolårets riksdag påtalade de otillfredsställande förhållanden som äro förbundna med nuvarande bidragssystem samt den bristande överensstämmelsen mellan anslagsbelopp och medelsbehov vid gällande bidragsregler. Jämväl överrevisorerna för väg- och vattenbyggnadsväsendet ha i sin senast avgivna berättelse uppmärksammat berörda frågor och understrukit behovet av deras snara lösning. Med hänsyn även till de ytterligare olägenheter för bidragstagarna som föranledas av nuvarande ränte- och kreditläge finner utskottet starka skäl tala för ett tillmötesgående av motionärernas önskemål om ett större anslag för hithörande ändamål. Med tillstyrkande av bifall till motionerna I: 109 och II: 153, I: 110 och II: 155 samt i denna del I: 178 och II: 238 förordar utskottet därför en höjning av anslaget till det av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen förordade beloppet av 30 milj. kr. Härav följer att utskottet icke kan tillstyrka bifall till motionen II: 451.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

I. att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och motionen II: 451 samt med bifall till motionerna I: 109 och II: 153, I: 110 och II: 155 samt I: 178 och II: 238, sistnämnda bägge motioner såvitt nu är i fråga, till *Bidrag till anläggningar för vattenförsörjning och avlopp* för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 30 000 000 kr.;

II. att riksdagen må, med bifall till motionerna I: 178 och II: 238, såvitt nu är i fråga, besluta att kostnader för upprättande och revision av generalplan för vattenförsörjning och avlopp får bestridas av förenämnda anslag till bidrag till anläggningar för vattenförsörjning och avlopp;

III. att riksdagen må, i anledning av motionerna I: 179 och II: 239, i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till känna vad utskottet anfört rörande bidrag till forsknings- och undersökningsverksamheten beträffande vatten- och avloppsfrågorna;

IV. att motionen I: 111 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Vägtrafikväsendet

22:o) **Statens bilinspektion: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 22, s. 52—58) föreslagit riksdagen att dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för statens bilinspektion, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1957/58, dels ock till Statens bilinspektion: Avlöningar för samma budgetår anvisa ett förslagsanslag om 2 441 600 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 2 157 300 kr.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har hemställt om en anslagshöjning för nästa budgetår med 525 200 kr.

Beträffande den närmare innebörden av styrelsens framställning torde få hänvisas till propositionen (s. 52—55).

Över framställningen ha yttranden avgivits av *statskontoret*, *statens organisationsnämnd*, *1953 års trafiksäkerhetsutredning* och *statens lönenämnd* (s. 55—57).

Departementschefen har, i likhet med styrelsen och remissinstanserna, ansett ökningen av bilinspektionens arbetsböda motivera en upprustning av inspektionens personella resurser. Härutinnan föreslår han, i anledning av statskontorets och lönenämndens uttalande, en förstärkning främst i mellangraderna med totalt nio pensionsberättigade bilinspektörstjänster — tre i Ce 25, fyra i Ce 22 och två i Ce 19. Vidare tillstyrker han — förutom vissa automatiska utgiftsökningar — inrättande av ytterligare ett bilinspektörskontor i Uddevalla, anvisande av 15 000 kr. för att möjliggöra anställande av extra kontorspersonal och 10 000 kr. för utökad utbildningsverksamhet samt slutligen — i enlighet med förslag av chefen för civildepartementet vid anmälan av För flera huvudtitlar gemensamma frågor — förändring av sex kontorsbiträdestjänster i Ce 8 till kanslibiträdestjänster i Ce 11.

Ett bifall till Kungl. Maj:ts förslag förutsätter en med 284 300 kr. ökad medelsanvisning.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehått

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Huss* (I: 64) och den andra inom andra kammaren av herrar *Karlsson* i Stockholm och *Staxäng* (II: 92), i vilka hemställts att riksdagen måtte besluta, att bilinspektionens personal, i överensstämmelse

med väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag, förstärks med 6 bilinspektörer i Ca 27 och 15 bilinspektörer i Ce 25 under förutsättning, att tvenne befattningar som extra bilinspektör i Cg 17 indragas;

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Huss* (I: 84) och den andra inom andra kammaren av herrar *Nilsson* i Göteborg och *Staxäng* (II: 83), i vilka hemställts att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om en snabbutredning rörande återinförande av avgifter för kontrollbesiktning av motorfordon samt anhålla att Kungl. Maj:t måtte framlägga förslag till proposition i ärendet under innevarande års höstriksdag i syfte att möjliggöra avgifternas återinförande fr. o. m. den 1 januari 1958;

dels ock slutligen två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Sveningsson* och *Ebbe Ohlsson* (I: 268) och den andra inom andra kammaren av herr *Magnusson* i Borås *m.fl.* (II: 365), i vilka — såvitt nu är i fråga — hemställts, att riksdagen måtte besluta att till Statens bilinspektion: Avlöningar för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 2 621 880 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen, samt att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa om en höjning av avgiften för kompetensprov för körkort med 10 kronor.

Beträffande de skäl som motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden torde få hänvisas till motionerna I: 64, I: 84 och II: 365.

Utskottet. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har för nästa budgetår beträffande statens bilinspektion föreslagit — förutom genomförande av vissa tjänsteuppflyttningar och anvisande av medel för ökad utbildningsverksamhet samt för automatiska utgiftsökningar — inrättande av 21 bilinspektörstjänster, sex i Ca 27 och 15 i Ca 25, och tre kontoristtjänster i Ce 13. En av tjänsterna i lönegrad 25 avses för ett nytt bilinspektörskontor i Uddevalla. Vid bifall till förslagen om nya tjänster kunna två tjänster som bilinspektör i Cg 17 indragas. Departementschefen liksom statskontoret, statens organisationsnämnd och 1953 års trafiksäkerhetsutredning, vilka jämte statens lönenämnd avgivit utlåtande över styrelsens framställning, ha funnit en förstärkning av inspektionens personella resurser nödvändig, främst för att väntetiderna för förrättningar av olika slag skola kunna hållas inom rimliga gränser. I likhet med statskontoret och statens lönenämnd förordar departementschefen en förstärkning av mellangraderna inom bilinspektörskåren. Med denna utgångspunkt har han stannat för en utökning av personalen med nio pensionsberättigade tjänster, varav tre i Ce 25, fyra i Ce 23 och två i Ce 19. Departementschefen har vidare föreslagit en medelsanvisning av 15 000 kr. för anställande av extra kontorspersonal. Styrelsens övriga förslag ha helt tillstyrkts.

Utskottet finner för sin del nuvarande förhållanden inom inspektionens arbetsområde väl motivera en upprustning i personellt hänseende

av inspektionen. Vidkommande frågan om storleken av denna förstärkning för nästa budgetår har utskottet funnit sig böra godtaga, att densamma i förhållande till styrelsens äskanden begränsas på sätt Kungl. Maj:t föreslagit. Härvid förutsätter emellertid utskottet, att Kungl. Maj:t ägnar frågan om inspektionens personalbehov fortsatt uppmärksamhet och framlägger de förslag i berörda avseende som må befinnas erforderliga för att ytterligare höja trafiksäkerheten och servicen åt allmänheten. Utskottet anser sig jämväl i övrigt böra godtaga under förevarande punkt framförda förslag. Av det anförda framgår sålunda att utskottet inte kan biträda de i motionerna I: 64 och II: 92 samt I: 268 och II: 365 framförda yrkandena om personalökningar utöver vad Kungl. Maj:t föreslagit.

Vad så angår de motionsledes framförda önskemålen om återinförande av de genom beslut av 1947 års riksdag fr. o. m. den 1 januari 1948 slojade avgifterna för besiktning av motorfordon, vill utskottet erinra om att den nuvarande automobilskattens storlek i praktiken bestämts med utgångspunkt från att besiktningarna skola vara avgiftsfria. Vid sådant förhållande finner sig utskottet av principiella skäl inte kunna biträda ett förslag som skulle medföra, att ytterligare avgifter skulle uttagas av fordonsägarna. Härtill kommer, att en tillfredsställande anordning av uppbörden av avgifterna kommer att bli administrativt betungande och medföra en icke obetydlig minskning av den inkomst från förrättningarna om 900 000 kr. som angivits i motionerna I: 84 och II: 83.

Utskottet har ej heller ansett sig böra biträda det i motionerna I: 268 och II: 365 framställda yrkandet om en höjning av avgiften för kompetensprov för körkort med 10 kr.

På grund av vad sålunda anförts och under erinran om att riksdagen numera bifallit Kungl. Maj:ts förslag under bilaga 2 till årets statsverksproposition, såvitt nu är i fråga, hemställer utskottet,

I. att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionerna I: 64 och II: 92, samt I: 268 och II: 365, sistnämnda bägge motioner såvitt nu är i fråga,

a) godkänna följande avlöningsstat för statens bilinspektion, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1957/58:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	948 100
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	948 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	545 500
	<hr/>
Summa kr.	2 441 600

b) till *Statens bilinspektion*: *Avlöningar* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 2 441 600 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen;

II. att motionerna I: 84 och II: 83 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd;

III. att motionerna I: 268 och II: 365, såvitt de avse avgiften för kompetensprov för körkort, icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

23:o) **Statens bilinspektion: Omkostnader.** Kungl. Maj:t har (punkt 23, s. 58—60) föreslagit riksdagen att till Statens bilinspektion: *Omkostnader* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 851 500 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 779 000 kr.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har hemställt om en anslagshöjning med 147 500 kr.

Beträffande den närmare innebörden av styrelsens framställning torde få hänvisas till propositionen (s. 59).

Över styrelsens framställning har utlåtande avgivits av statskontoret (s. 59).

Departementschefen har föreslagit en uppräknings av anslaget med 65 000 kr. för reseersättningar, 5 000 kr. för bränsle, lyse och vatten samt 2 500 kr. för övriga expenser. Sistnämnda belopp har framkommit som ett resultat av en ökning av posten med 48 500 kr. och en minskning av densamma med 46 000 kr., avseende för innevarande budgetår anvisade engångskostnader.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehåft de under föregående punkt omnämnda motionerna I: 268 och II: 365, i vad däri yrkats, att riksdagen måtte för budgetåret 1957/58 till Statens bilinspektion: *Omkostnader* anvisa ett förslagsanslag av 871 500 kr.

Utskottet. Det i motionerna I: 268 och II: 365 framförda yrkandet om en höjning av förevarande anslag har framställts i anledning av motionärernas hemställan under föregående punkt om personalförstärkningar inom bilinspektionen, vilken hemställan utskottet inte ansett sig kunna biträda. Med hänsyn härtill och då utskottet inte funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förevarande förslag, hemställer utskottet,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionerna I: 268 och II: 365, såvitt nu är i fråga, till *Statens bilinspektion: Omkostnader* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 851 500 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

24:o) **Statens bilinspektion: Utrustning.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 24, s. 60—62), som innebär en fördubbling av anslaget för nästa budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statens bilinspektion: Utrustning* för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 50 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

25:o) **Registrering av motorfordon.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 25, s. 62), som innebär oförändrad medelsanvisning för nästa budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Registrering av motorfordon* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 kr.

26:o) **Bidrag till vissa kommunikationsändamål.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 26, s. 62 och 63), som innebär en med 50 000 kr. minskad medelsanvisning för nästa budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till vissa kommunikationsändamål* för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 300 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

27:o) **Bidrag till säkerhetsanordningar vid järnvägs korsningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 27, s. 63 och 64), som innebär en automatisk nedräkning av anslaget med 2 050 000 kr. för nästa budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till säkerhetsanordningar vid järnvägs korsningar* för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 2 600 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

28:o) **Bidrag till trafiksäkerhetsfrämjande åtgärder vid vissa järnvägs korsningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 28, s. 64 och 65), innebärande en med 100 000 kr. ökad medelsanvisning för nästa budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till trafiksäkerhetsfrämjande åtgärder vid vissa järnvägs korsningar* för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 350 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

29:o) **Statens biltrafiknämnd: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 29, s. 65—68) föreslagit riksdagen att dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för statens biltrafiknämnd, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1957/58, dels ock till Statens biltrafiknämnd: Avlöningar för samma budgetår anvisa ett förslagsanslag av 398 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

Anslaget är å gällande riksstat uppfört med 328 500 kr.

Statens biltrafiknämnd har hemställt om en anslagshöjning med 75 500 kr. för nästa budgetår.

Beträffande den närmare innebörden av biltrafiknämndens framställning torde få hänvisas till propositionen (s. 65 och 66).

Departementschefen förordar, att en tjänst som biträde för kontors- och skrivgöromål i reglerad befordringsgång och en arvodesbefattning med lön enligt 29 löneklassen inrättas för granskning av uppteckningar medelst färdskrivare. Vidare tillstyrkes att en assistenttjänst tillskapas för de ökade arbetsuppgifter som numera, sedan statens priskontrollnämnds verksamhet upphört, ankomma på biltrafiknämnden i fråga om taxor för yrkesmässig buss- och drosktrafik. Förutom vissa automatiska utgiftsökningar för löneklassförändringar m. m. om 15 800 kr. föreslås slutligen — under hänvisning till vad chefen för civildepartementet anfört rörande arvodesreglering vid anmälan av För flera huvudtitlar gemensamma frågor — en uppräknig av anslaget med 4 800 kr. för viss höjning av arvoden.

Bifall till Kungl. Maj:ts förslag förutsätter en anslagshöjning av totalt 69 500 kr.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Jacobsson* och *Axel Andersson* (I: 65) och den andra inom andra kammaren av fru *Sandström m. fl.* (II: 80), i vilka hemställts, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om att vissa i motionerna berörda tjänster vid statens biltrafiknämnd snarast överföras till ordinarie stat.

Beträffande motiveringen för nämnda yrkande hänvisar utskottet till motionen II: 80.

Utskottet har funnit de i motionerna I: 65 och II: 80 framförda synpunkterna rörande ordinarie sättnig av vissa tjänster vid biltrafiknämnden

den värda beaktande. Emellertid anser sig inte utskottet på föreliggande material kunna biträda motionärernas önskemål. Utskottet förutsätter dock, att Kungl. Maj:t i lämpligt sammanhang tager berörda fråga under förnyat övervägande.

Under erinran om att riksdagen numera bifallit Kungl. Maj:ts förslag under bilaga 2 till årets statsverksproposition, såvitt nu är i fråga, hemställer utskottet,

I. att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för statens biltrafiknämnd, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1957/58.

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	38 800
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	25 200
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	249 600
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	84 400
	Summa kr. 398 000

b) till *Statens biltrafiknämnd*: Avlöningar för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 398 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen;

II. att motionerna I: 65 och II: 80 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

30:o) **Statens biltrafiknämnd: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 30, s. 68), som innebär oförändrad medelsanvisning för nästa budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statens biltrafiknämnd*: *Omkostnader* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 40 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

31:o) **Statens trafiksäkerhetsråd m. m.** Kungl. Maj:t har (punkt 31, s. 68—72) föreslagit riksdagen att till *Statens trafiksäkerhetsråd* för budgetåret 1957/58 anvisa ett anslag av 132 600 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

Till bestridande av kostnaderna för den verksamhet som bedrivs av statens trafiksäkerhetsråd har för innevarande budgetår anvisats 206 600 kr. under ett obetecknat anslag benämnt Undersökningar rörande vägtrafikolyckor m. m., att avräknas mot automobilskattemedlen.

Statens trafiksäkerhetsråd har för nästa budgetår för de med det nuvarande anslaget avsedda ändamålen yrkat inalles 358 300 (+ 151 700) kr. Härav skulle 158 300 kr. upptagas under ett obetecknat anslag med rubriken Statens trafiksäkerhetsråd m. m. för täckande av kostnaderna för kansliets verksamhet, d. v. s. arvoden till ledamöter, ersättningar till kanslipersonal och omkostnader, samt för snabbstatistik rörande vägtrafikolyckor, och återstoden, 200 000 kr., under ett reservationsanslag med rubriken Kostnader för vetenskaplig trafiksäkerhetsforskning. Båda anslagen skulle i likhet med det nuvarande anslaget avräknas mot automobilskattemedlen.

Beträffande den närmare innebörden av rådets framställning torde få hänvisas till propositionen (s. 68—71).

Departementschefen finner trafiksäkerhetsrådets förslag beträffande anslagstekniken rationellt och tillstyrker därför detsamma. Vidkommande medelsbehovet för de ändamål som fortsättningsvis skola bestridas under här förevarande anslag erinras om att för innevarande budgetår 116 600 kr. beräknats för kansliets verksamhet och för snabbstatistiken. Av rådets medelsäskanden för dessa ändamål för nästa budgetår tillstyrker departementschefen en ökad medelsanvisning av 2 300 kr. för omräkning av ersättningarna till kanslipersonalen, 1 000 kr. för stegrade omkostnader samt 8 200 kr. för ökade kostnader för snabbstatistiken eller tillhoppa 11 500 kr. Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet anfört rörande arvodesreglering vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor upptages vidare ett belopp om 4 500 kr. för viss höjning av arvoden. Det nya anslaget till Statens trafiksäkerhetsråd m. m. skulle i enlighet härmed uppföras med (116 600 + 11 500 + 4 500) 132 600 kr.

För de ändamål som i fortsättningen avses skola täckas med medel ur det nya anslaget till Kostnader för vetenskaplig trafiksäkerhetsforskning har beräknats 90 000 kr. för innevarande budgetår. För nästa budgetår föreslås en till 100 000 kr. höjd medelsanvisning.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Bengtson m. fl.* (I: 267) och den andra inom andra kammaren av herr *Lothigius m. fl.* (II: 366), i vilka hemställts att riksdagen måtte *dels* till statens trafiksäkerhetsråd m. m. för budgetåret 1957/58 anvisa ett anslag av 146 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen, *dels ock* till kostnader för vetenskaplig trafiksäkerhetsforskning för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 170 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

Beträffande de skäl motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden torde få hänvisas till motionen II: 366.

Utskottet biträder Kungl. Maj:ts förevarande förslag om uppdelning av det i gällande riksstat uppförda obetecknade anslaget till Undersökningar rörande vägtrafikolyckor m. m. på ett obetecknat anslag, benämnt Statens trafiksäkerhetsråd m. m., varifrån huvudsakligen kostnaderna för trafiksäkerhetsrådets kansli skola utgå, och ett reservationsanslag till Kostnader för vetenskaplig trafiksäkerhetsforskning, varifrån utgifter skola bestridas för olika slags utredningar och undersökningar av både långsiktig och mera aktuell karaktär på vägtrafiksäkerhetsforskningens område.

För innevarande budgetår har till kansliets verksamhet m. m. beräknats 116 600 kr. och för den vetenskapliga trafiksäkerhetsforskningen 90 000 kr. Departementschefen har förordat en medelsanvisning om 132 600 resp. 100 000 kr. I motionerna I: 267 och II: 366 har hemställts om en ytterligare uppräknig till 146 000 resp. 170 000 kr.

Med hänsyn till den betydelse trafiksäkerhetsrådets verksamhet har för ökade kunskaper rörande trafikolyckornas natur och orsaker m. m. framstår den i motionerna föreslagna medelsanvisningen som i och för sig eftersträfvansvärd. Vad angår medelsanvisningen för nästa budgetår anser emellertid utskottet, att de av Kungl. Maj:t föreslagna anslagsökningarna böra godtagas. Beträffande anslaget till Kostnader för vetenskaplig trafiksäkerhetsforskning gör utskottet hemställan under nästföljande punkt.

I här förevarande sammanhang hemställer utskottet — under erinran om att riksdagen numera bifallit Kungl. Maj:ts förslag under bilaga 2 i statsverkspropositionen, såvitt nu är i fråga —

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionerna I: 267 och II: 366, i vad desamma beröra förevarande anslag, till *Statens trafiksäkerhetsråd m. m.* för budgetåret 1957/58 anvisa ett anslag av 132 600 kr., att avräknas mot automobilskatte-medlen.

32:o) **Kostnader för vetenskaplig trafiksäkerhetsforskning.** Kungl. Maj:t har (punkt 32, s. 72) föreslagit riksdagen att till Kostnader för vetenskaplig trafiksäkerhetsforskning för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 100 000 kr., att avräknas mot automobilskatte-medlen.

Såsom närmare framgår av föregående punkt skola från detta anslag bestridas kostnader för olika slags utredningar och undersökningar av både långsiktig och mera aktuell karaktär på vägtrafiksäkerhetsforskningens område såväl inom statens trafiksäkerhetsråd som på dess uppdrag vid särskilda institutioner och dylikt.

I de båda likalydande motionerna I: 267 och II: 366 har föreslagits att anslaget för nästa budgetår skall uppföras med 170 000 kr. (jfr punkt 31).

Utskottet. Under återopande av vad utskottet anfört under närmast föregående punkt hemställer utskottet,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionerna I: 267 och II: 366, i vad desamma avse förevarande anslag, till *Kostnader för vetenskaplig trafiksäkerhetsforskning* för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 100 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

33:o) **Bidrag till nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande.** Kungl. Maj:t har (punkt 33, s. 72—74) föreslagit riksdagen att till Bidrag till nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande för budgetåret 1957/58 anvisa ett anslag av 400 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

Anslaget är å gällande riksstat uppfört med 400 000 kr.

Nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande (NTF) har hemställt, att anslaget höjes med 200 000 kr. för nästa budgetår.

Den nordiske trafiksikkerhedskomite, vilken i februari 1956 bildats av NTF samt motsvarande trafiksäkerhetsorganisationer i Danmark, Finland och Norge för gemensamt upplysnings- och propagandarbete, har hemställt hos resp. länders regeringar, att planerade undersökningar av i vilken omfattning gällande trafikregler äro kända och efterföljas hos allmänheten måtte möjliggöras genom erforderligt statsbidrag till resp. organisationer.

Beträffande den närmare innebörden av NTF:s framställning torde få hänvisas till propositionen (s. 72 och 73).

Departementschefen har inledningsvis erinrat om att statens bidrag till NTF ökat successivt för att under innevarande budgetår utgå med 400 000

kr. Om NTF:s hemställan om 600 000 kr. i statsbidrag för nästa budgetår bifalles, skulle, fortsätter departementschefen, praktiskt taget föreningens samtliga kostnader enligt föreliggande kalkyler under nämnda tid komma att bestridas av statsmedel. De inkomster som föreningen räknar med från annat håll än staten äro nämligen mycket obetydliga. En sådan ordning bör emellertid enligt departementschefens mening eftersträvas, att ökat finansieringsbehov utöver nu utgående statsbidrag bör baseras på ekonomiska bidrag från enskilda och kommunala organ o. d., som äro eller lämpligen böra vara engagerade i trafiksäkerhetsarbetet. Han är därför icke beredd att förorda en ytterligare höjning av statsbidraget för nästa budgetår utan utgår från att föreningen i ökad utsträckning söker erhålla bidrag på frivillighetens väg, icke minst genom höjda medlemsavgifter.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Nils Elowsson* och *Nils Theodor Larsson* (I: 113) samt den andra inom andra kammaren av herr *Nilsson* i Göteborg (II: 75), i vilka hemställts att riksdagen måtte bevilja nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande ett statsbidrag av 525 000 kr. för budgetåret 1957/58 i stället för det i statsverkspropositionen föreslagna bidraget av 400 000 kronor.

Beträffande de skäl som motionärerna anfört till stöd för sitt yrkande torde få hänvisas till motionen II: 75.

Utskottet. I sina petita har NTF bl. a. erinrat om att föreningen under en längre tid från trafikförsäkringsbolagen via Trafikförsäkringsföreningen erhållit ett årligt bidrag om 125 000 kr. Tillika har upplysts om att något sådant bidrag inte kan påräknas för nästa budgetår på grund av att bolagen måste betala skatt för sina andelar i Trafikförsäkringsföreningens bidrag. Med hänsyn härtill samt till bl. a. planer på ökade insatser av föreningen i fråga om upplysningsverksamheten har föreningen för nästa budgetår hemställt om ett till 600 000 kr. förhöjt statsbidrag. Departementschefen förordar för sin del oförändrat bidragsbelopp, 400 000 kr.

I motionerna I: 113 och II: 75 ha motionärerna — med beaktande av vad NTF anfört rörande eventuellt bortfall av bidragen från trafikförsäkringsbolagen om 125 000 kr. — hemställt om en höjning av statsbidraget med nämnda belopp till 525 000 kr.

Utskottet önskar i anledning av motionerna erinra om att huvudparten av den utan tvivel betydelsefulla verksamhet som NTF utövar redan nu bekostas av statsmedel. I likhet med departementschefen vill utskottet betona, att eventuella medelsbehov utöver nu utgående statsbidrag i gör-

ligaste mån böra täckas genom tillskott från enskilda, kommuner m. fl., som ha direkt intresse av trafiksäkerhetsarbetet. Å andra sidan anser utskottet — på grund av vad NTF och motionärerna anfört rörande ett eventuellt bortfall av bidragen från försäkringsbolagen — en viss höjning av statens bidrag motiverad med hänsyn till det läge som beskattningsfrågan f. n. befinner sig i. Utskottet har för sin del stannat för en till 450 000 kr. begränsad höjning av anslaget.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och motionerna I: 113 och II: 75, till *Bidrag till nationalför-
eningen för trafiksäkerhetens främjande* för budgetåret 1957/58 anvisa ett anslag av 450 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut

34:o) **Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 34, s. 75—82) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut vidtaga i statsrådsprotokollet angivna ändringar, dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1957/58, dels ock till Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Avlöningar för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 2 770 200 kr.

Anslaget är å gällande riksstat uppfört med 2 566 300 kr.

Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut har hemställt, att anslaget höjes med 491 100 kr. för nästa budgetår.

Beträffande den närmare innebörden av institutets framställning torde få hänvisas till propositionen (s. 75—78).

Över framställningen ha utlåtanden avgivits av *statskontoret*, *statens lönenämnd* och *sjöfartsstyrelsen* (s. 78—80).

Departementschefen framhåller inledningsvis, att han har för avsikt att inom kort begära Kungl. Maj:ts bemyndigande att få tillkalla särskilda sakkunniga med uppdrag att överse institutets arbetsuppgifter och organisation. Med hänsyn härtill har han ansett, att största återhållsamhet bör iakttagas vid behandlingen av de förslag institutet framlagt i sina petita. I övrigt anföres följande.

Institutet har föreslagit inrättandet av en särskild långtidsprognosavdelning inom institutets meteorologiska byrå. Den långtidsprognosverksamhet, som institutet försöksvis och i viss mindre omfattning hittills bedrivit på uppdrag av bl. a. sjöfartsstyrelsen, synes vara så värdefull, att den bör utvidgas och i fortsättningen ingå i institutets ordinarie arbetsuppgifter och därför bekostas av medel från detta anslag. Då jag ej är beredd att nu tillstyrka att särskilda nya tjänster inrättas härför, förordar jag i stället att ett särskilt belopp ställes till institutets förfogande för att möjliggöra fortsatt och utvidgat försöksarbete med långtidsprognosering. Jag upptar härför 39 000 kr.

Övertygande skäl synes mig vidare vara framlagda av institutet och sjöfartsstyrelsen för behovet av att institutets organisation för kusttjänst utbygges. Jag föreslår därför, att institutet får anställa en meteorolog i reglerad befordringgång samt ett kanslibitråde i Ce 11 för dessa uppgifter. Vidare bör en nuvarande förste statsmeteorologtjänst i Cg 31, vars innehavare är sysselsatt med israpporttjänsten, förändras till extra ordinarie. I enlighet härmed kräves en anslagshöjning med 24 720 kr.

De av institutet framförda yrkandena om personalförstärkningar i övrigt anser jag mig ej kunna biträda.

Vidare förordar jag att en tjänst som materialförvaltare i Ca 14 inrättas och att samtidigt den kontoristtjänst i Ca 13, vars innehavare förestår institutets förräds kontor m. m., överföres till övergångsstat. Merkostnaden härför beräknar jag till 336 kr.

Frågan om ändrade villkor för ersättning för obekvämt arbetstid, så att meteorologpersonal m. fl. skulle bli berättigade till sådan ersättning, bör upptagas till prövning i annat sammanhang.

Den automatiska utgiftstegringen å anslaget för löneklassuppflyttningar och arvodeshöjningar m. m. beräknar jag, lika med institutet, till 139 858 kr.

Då jag icke anser mig kunna tillstyrka övriga av institutet framförda medelsäskanden under detta anslag, skulle anslaget i enlighet med det anförda uppföras med (2 566 300 + 39 000 + 24 720 + 336 + 139 858) i runt tal 2 770 200 kr.

Tre kontorsbiträden i Ce 8 bör jämlikt grunderna för den reglerade befordringsgången i enlighet med institutets förslag erhålla ordinarie anställning, varför i institutets personalförteckning bör uppföras ytterligare detta antal sådana tjänster. I institutets personalförteckning bör vidare uppföras en förste statsmeteorolog i Ce 31 och en materialförvaltare i Ca 14. En kontoristtjänst i Ca 13 bör överföres till övergångsstat.

Utskottet tillstyrker under förevarande punkt föreslagna personalförändringar och medelsberäkningar samt hemställer,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut vidtaga i statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för den 3 januari 1957 förordade ändringar;

b) godkänna följande avlöningsstat för Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1957/58:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	673 500
2. Arvoden till sakkunniga	15 000
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	1 478 400
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	603 300
Summa kr. 2 770 200	

c) till *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Avlöningar* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 2 770 200 kr.

35:o) **Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Undervisning.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 35, s. 82—86), som innebär en uppräknig av anslaget för nästa budgetår med 7 900 kr. — huvudsakligen beroende på ett av departementschefen förordat förslag rörande omläggning och utvidgning av undervisningen för meteorologisk tjänsteexamen samt till anordnande av undervisning för fortutbildning av meteorologer — hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Undervisning* för budgetåret 1957/58 anvisa ett anslag av 18 500 kr.

36:o) **Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 36, s. 86 och 87), som innebär anslagshöjning för nästa budgetår med 35 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Omkostnader* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 220 900 kr.

37:o) **Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Observatörer.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 37, s. 88 och 89), som innebär en uppräknig av anslaget för nästa budgetår med 46 300 kr., avseende vissa arvodesregleringar i anslutning till den år 1956 beslutade höjningen av statstjänstemännens löner, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Observatörer* för budgetåret 1957/58 anvisa ett anslag av 729 300 kr.

38:o) **Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Telegramkostnader m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 38, s. 89 och 90), vilket innebär en uppräknig av anslaget för nästa budgetår med 27 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Telegramkostnader m. m.* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 614 000 kr.

39:o) **Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Underhåll av stationer m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 39, s. 90), som innebär en med 7 000 kr. ökad medelsanvisning för nästa budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Underhåll av stationer m. m.* för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 89 400 kr.

40:o) **Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Uppdragsverksamhet.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 40, s. 91 och 92), vilket innebär en huvudsakligen automatisk uppräknig av anslaget med 248 000 kr. på grund av utökad uppdragsverksamhet m. m., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Uppdragsverksamhet* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 1 237 000 kr.

41:o) **Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Väderlekstjänst för luftfarten.** Kungl. Maj:t har (punkt 41, s. 92—97) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för väderlekstjänsten för luftfarten vidtaga i statsrådsprotokollet angivna ändringar, dels godkänna av departementschefen förordad stat för väderlekstjänsten för luftfarten, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1957/58, dels ock till Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Väderlekstjänst för luftfarten för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 1 231 000 kr.

Anslaget är å gällande riksstat uppfört med 1 060 300 kr.

Institutet har hemställt om en anslagshöjning för nästa budgetår med 300 800 kr.

Beträffande den närmare innebörden av institutets framställning torde få hänvisas till propositionen (s. 93—95).

Över framställningen har utlåtande avgivits av *statskontoret* (s. 95).

Departementschefen har i likhet med institutet och luftfartsstyrelsen ansett de allt större krav som den civila luftfarten ställer på flygväderlekstjänsten motivera en fortsatt förstärkning av dess organisation. Med hänsyn till vad som från luftfartsstyrelsens sida anmälts om lämpligheten av att avvakta resultatet av en utredning gemensamt bedriven av institutet, luftfartsstyrelsen och flygvapnet, innan man definitivt tar ställning till hur denna förstärkning närmare bör utformas, är han emellertid ej beredd att nu tillstyrka några nya pensionsberättigande tjänster vid flygväderlekstjänsten. I stället föreslås, att ett belopp om 100 000 kr. ställes till institutets förfogande för att i avvaktan på utredningsresultatet möjliggöra en provisorisk personalförstärkning under nästa budgetår.

I enlighet med vad chefen för civildepartementet anført vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor tillstyrker departementschefen så till vida institutets förslag till tjänsteförändringar, att tre kontorsbiträdestjänster i Ce 8 vid Stockholm—Bromma flygväderlekstjänst uppflyttas till kanslibiträdesbefattningar i Ce 11. Merkostnaden härför beräknas till ca 3 600 kr.

Under hänvisning till vad som anförts under institutets avlöningsanslag upptages ej någon medelsanvisning för ersättning för obekvämt arbetstid åt meteorologpersonal m. fl.

Den automatiska utgiftstegringen under anslaget i anledning av omräkningar beräknar departementschefen, i likhet med institutet, till i runt tal 64 100 kr.

Beträffande omkostnaderna förordas en uppräknig av anslaget med 1 000 kr. till reseersättningar samt 2 000 kr. till expenser i anledning av prishöjningar. Institutet föreslås under nästa budgetår få fortsätta sin anskaffning av speciell instrumentutrustning vid flygplatserna. I enlighet härmed tillstyrkes ett av institutet väckt förslag om inköp av ytterligare en elektronisk molnhöjdsräknare, varför bör beräknas 40 000 kr. Övriga förslag medförande ökat medelsbehov avstyrkes.

I enlighet med det anförda skulle anslaget, sedan för innevarande budgetår anvisat engångsbelopp om 40 000 kr. för en molnhöjdsräknare frånräknats, uppföras med (1 060 300 + 100 000 + 3 600 + 64 100 + 1 000 + 2 000 + 40 000 — 40 000) 1 231 000 kr.

Tre kontorsbiträden i Ce 8 böra slutligen jämlikt grunderna för den reglerade befordringsgången beredas ordinarie anställning. Personalförteckningen föreslås skola ändras i överensstämmelse härmed.

Utskottet, som vill erinra om att riksdagen numera bifallit Kungl. Maj:ts förslag under bilaga 2 till årets statsverksproposition, såvitt nu är i fråga, tillstyrker under förevarande punkt föreslagna personalförändringar och medelsberäkningar.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för väderlekstjänsten för luftfarten vidtaga i statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för den 3 januari 1957 förordade ändringar;

b) godkänna följande stat för väderlekstjänsten för luftfarten, att tillämpas tills vidare fr.o.m. budgetåret 1957/58:

Stat

Avlöningar

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	48 300
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	836 200
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	251 300
<i>Omkostnader, förslagsvis</i>	95 200

Summa kr. 1 231 000

c) till *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Väderlekstjänst för luftfarten* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 1 231 000 kr.

42:o) **Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Aerologiska stationer.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 42, s. 97 och 98), som för nästa budgetår innebär en automatisk uppräkningsanslag av 20 400 kr. för löneklassuppflyttningar m. m., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Aerologiska stationer* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 610 000 kr.

43:o) **Bidrag till väderleksstationer i Nordatlanten och på Grönland m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 43, s. 98—100), vilket innebär en med 43 100 kr. förhöjd medelsanvisning för nästa budgetår i anledning av det av riksdagen numera godkända förslaget till ny internationell överenskommelse rörande ekonomiskt bidrag till Danmark för meteorologiska tjänster och radioanläggningar på Grönland och Färöarna, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till väderleksstationer i Nordatlanten och på Grönland m. m.* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 753 600 kr.

Byggnadsväsendet

44:o) **Byggnadsstyrelsen: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 44, s. 101—109) föreslagit riksdagen att dels i personalförteckningen för byggnadsstyrelsen vidtaga i statsrådsprotokollet angivna ändringar, dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för byggnadsstyrelsen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1957/58, dels ock till Byggnadsstyrelsen: Avlöningar för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 3 346 700 kr.

Anslaget är å gällande riksstat uppfört med 3 076 600 kr.

Byggnadsstyrelsen har bl. a. hemställt, att anslaget för nästa budgetår höjes med 357 000 kr.

Beträffande den närmare innebörden av styrelsens framställning torde få hänvisas till propositionen (s. 101—106).

Över framställningen ha yttranden avgivits av *statskontoret* och *statens lönenämnd* (s. 106 och 107).

Departementschefen har — under hänvisning till vad chefen för finansdepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor — föreslagit följande tjänsteförändringar, nämligen uppflyttning av en befattning å byggnadsbyrån som byrådirektör i Ce 31 till Ce 33 samt förändring av en befattning å nämnda byrås ekonomiavdelning som förste revisor i Cg 27 till extra ordinarie i samma lönegrad, i samband varmed en tjänst som revisor i Ce 25 föreslås skola utgå, och av en tjänst som amanuens i reglerad befordringsgång å intendentsbyrån till tjänst som förste byråsekreterare i Ce 27. Vidare föreslås inrättande av en befattning som kontorsskrivare i Ce 19 för en extra befattningshavare i samma lönegrad, vilken f. n. avlönas från sakanslag, samt ordinariesättning av en tjänst å stadsplanebyrån som byrådirektör i Ce 33. Merkostnaderna för här angivna tjänsteförändringar uppskattas till 15 372 kr.

Härefter erinrar departementschefen om att Kungl. Maj:t genom beslut den 7 december 1956 på föredragning av chefen för finansdepartementet bl. a. förordnat att byggnadsbeståndet — med undantag i förekommande fall av åbyggnader för jordbrukets behov — vid statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården, statens vårdanstalter å Svartsjö och Venngarn för alkoholmissbrukare, lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök, lantbruksskolorna vid Ultuna och Alnarp, statens maskin- och redskapsprovingsanstalter m. fl. institutioner fr. o. m. budget-

året 1957/58 skall ställas under byggnadsstyrelsens vård och förvaltning. Den personalförstärkning, som erfordras i samband med övertagandet av vården och förvaltningen av detta fastighetsbestånd, beräknar han, lika med byggnadsstyrelsen, till två byråingenjörer i Ce 27, en förste kansli-skrivare i Ce 17 samt en kansliskrivare i Ce 15. På grund härav bör anslaget ökas med 64 740 kr.

Till följd av den utvidgning av fastighetsbeståndet under styrelsens förvaltning, som förekommit under senare år, föreligger emellertid enligt departementschefen redan f. n. behov av förstärkning av personalen å intendentsbyrå. Med hänsyn härtill bör styrelsen utöver vad sålunda föreslagits få anställa ytterligare en byråingenjör i Ce 25. Detta medför ett ökat medelsbehov om 18 492 kr.

I enlighet med byggnadsstyrelsens förslag förordas att för särskilda anläggningar en tjänst som maskinmästare i Ce 20 och en tjänst som maskinist i Ce 15 inrättas. Då härtill kommer att ett belopp av 6 000 kr. bör upptagas för vikarier åt maskinmästaren och maskinisten, beräknas merkostnaderna härför till sammanlagt 29 352 kr.

Med hänsyn till den ökade arbetsbörda, som undan för undan pålagts byggnadsstyrelsens utredningsbyrå — senast i samband med utbyggnaden av fångvårdsanstalterna samt av universitet och högskolor — anser departementschefen det erforderligt, att byråen nu erhåller viss personalförstärkning. Han förordar inrättandet av en befattning som intendent i Ce 29. Kostnaden härför uppgår till 22 632 kr. Han upplyser i anslutning härtill att han därjämte avser att föreslå viss höjning av anslaget till Utredningar rörande tillämnade byggnadsföretag m. m. för att möjliggöra för styrelsen att i ökad utsträckning anlita tillfällig hjälp av fackmän.

Departementschefen förklarar sig dela byggnadsstyrelsens uppfattning, att de tre arbetschefer som leda arbetet vid styrelsens byggnadsföretag och som varit i styrelsens tjänst mellan 17 och 28 år nu beredas pensionsberättigande befattningar. I anledning härav föreslår han, att tre tjänster såsom arbetschefer i Ce 31 inrättas. Arbetscheferna torde liksom hittills böra avlönas av byggnadsmedel.

Byggnadsstyrelsens övriga förslag till lönerogleringar och personalökningar tillstyrkas icke.

Den omläggning av kulturhistoriska byråns arkiv som styrelsen numera genomfört har medfört ett minskat behov av biträdespersonal för arkivgöromål. Med anledning härav föreslås anslaget i enlighet med styrelsens beräkning skola nedräknas med 13 086 kr.

Departementschefen anser sig icke kunna biträda ett av styrelsen framfört förslag att beloppet till rådet för översiktlig planläggning utbrytes ur avlöningsanslaget och uppföres såsom särskilt reservationsanslag.

Den automatiska utgiftstegringen å anslaget för löneklassuppflyttningar m. m. samt höjt rörligt tillägg beräknar departementschefen i likhet med byggnadsstyrelsen till (25 981 + 106 625) 132 606 kr.

I överensstämmelse med det anförda skulle anslaget uppföras med (3 076 600 + 15 372 + 64 740 + 18 492 + 29 352 + 22 632 — 13 086 + 132 606) i runt tal 3 346 700 kr.

I styrelsens personalförteckning böra vid bifall till Kungl. Maj:ts förslag vidtagas följande ändringar. Beträffande byggnadsstyrelsens verksamhet i allmänhet böra uppföras en byrådirektör i Ca 33, en intendent i Ce 29, en förste byråsekreterare i Ce 27 samt två byråingenjörer i Ce 27 medan i stället en byrådirektör i Ce 33 utgår. I fråga om av byggnadsmedel avlönad personal å byggnadsstyrelsens byggnadsbyrå böra en byrådirektör i Ce 33, tre arbetschefer i Ce 31 och en förste revisor i Ce 27 tillkomma samt en byrådirektör i Ce 31 utgå.

I detta sammanhang har utskottet till behandling upptagit den av riksdagens år 1956 församlade revisorer under § 19 i berättelsen upptagna frågan om statens bränslekontrollerande verksamhet.

Till en början ha revisorerna lämnat en redogörelse för tillkomsten av statens bränslekontrollerande verksamhet inom det civila området, dess nuvarande organisation, uppgifter samt för verksamhetens omfattning m. m. (Del I, s. 182—190). Härefter ha revisorerna gjort följande uttalande.

»Byggnadsstyrelsens värmetekniska avdelning har till uppgift att tjänstgöra som expertorgan i värmetekniska frågor såvitt gäller den civila statliga förvaltningen. Verksamheten är i första hand av utredande och granskande natur. Därjämte ankommer på avdelningen att utöva fortlöpande kontroll över fasta värmeanläggningars tekniska skick och skötsel med sikte på att största möjliga värmeresultat erhålles av det använda bränslet. Sedan år 1927 har möjlighet att mot viss ersättning för merkostnaderna delta i sistnämnda kontrollverksamhet stått öppen även för landstingen. Därav ha f. n. 18 landsting begagnat sig. I fråga om försvarsväsendets anläggningar ombesörjes motsvarande kontrollverksamhet av arméintendenturförvaltningen.

De myndigheter och organisationer, som haft att taga befattning med ärenden rörande sådan kontrollverksamhet som nu nämnts, ha samfällt bestyrkt att bränslekontrollen är ägnad att medföra betydande ekonomiska fördelar; genom att lämpliga panntyper och lämpligt bränsle användas samt eldning och skötsel i övrigt bedrives på ett bränslebesparande sätt ha avsevärda kostnadsminskningar kunnat åstadkommas. Verksamhetens betydelse belyses av att bränslekostnaderna vid de omkring 2 000 värmeanläggningar, som på detta sätt kontrolleras av byggnadsstyrelsen, under budgetåret 1954/55 uppgingo till 37,4 milj. kr., varav 23,8 milj. kr. belöpte sig på statens och 13,6 milj. kr. på landstingens del.

Byggnadsstyrelsen har i framställningar om anslag för värmetekniska

avdelningen framhållit, att det måste betecknas som ett minimum att varje värmeanläggning besökes och kontrolleras minst en gång årligen, om en någorlunda effektiv kontroll skall kunna upprätthållas. En granskning av ifrågavarande verksamhet under de senaste sex åren utvisar emellertid, att de 4—5 tjänstemän på vilka det närmast ankommer att ombesörja verksamheten icke medhinna en kontroll som fyller angivna krav. Sedan en följd av år ha framställningar från byggnadsstyrelsens sida om personalförstärkning för att bringa avdelningens kapacitet i nivå med läget under tidigare år icke kunnat vinna tillmötesgående. Samtidigt har anläggningarnas alltmera komplicerade natur kommit behövt av kontroll och rådgivning att framträda starkare. Endast omkring två tredjedelar av hela antalet anläggningar tillhöriga statsverket bli årligen föremål för inspektion; däremot genomses i det närmaste hela antalet anläggningar, som av landstingen anslutits till kontrollverksamheten. I någon mån kan denna disproportion mellan statens och landstingens anläggningar förklaras därav, att staten äger även ett antal smärre anläggningar, där kontrollen ansetts kunna begränsas. Enligt vad som upplysts revisorerna har emellertid samtidigt den omständigheten medverkat, att statsverket på grund av sitt åtagande att ombesörja ifrågavarande verksamhet för landstingens räkning och även uttaga ersättning därför finge anses ha en viss förpliktelse att i förevarande fall utöva full kontroll.

I och för sig framstår det även ur statens synpunkt såsom önskvärt, att ett samarbete äger rum mellan staten och landstingen, när det gäller en verksamhet sådan som den ifrågavarande. Statsverket torde sålunda kunna dra en viss nytta av de erfarenheter som göras vid landstingens anläggningar, av vilka många äro av betydande storlek. Då emellertid organisationen icke förslår för att tillgodose statsverkets eget behov på området, synes det revisorerna ofrånkomligt antingen att de knappt tillmätta resurserna disponeras för statsverkets egen räkning eller också att organisationen utbygges, så att förefintliga möjligheter till besparingar på bränsleområdet effektivt kunna tillvaratagas för såväl statens som landstingens anläggningar. Revisorerna vilja därför ifrågasätta, huruvida icke nu avsedda samarbete — vilket tillkommit under helt andra förutsättningar än de nuvarande — borde omprövas.

Därest samarbetet kommer att fortsätta, anse revisorerna angeläget att de tillgängliga resurserna jämnare fördelas mellan staten och landstingen. Det bör härvid tagas i betraktande, att den nuvarande kostnadsfördelningen — som lämnar statsverket täckning endast för de av landstingen orsakade merkostnaderna — knappast synes förmånlig för statens del. Möjligen kan en ändring av ersättningsberäkningen, exempelvis innebärande att vissa fasta belopp utgå per faktiskt inspekterad anläggning efter en graderad skala, leda till ett godtagbart resultat.

Såsom framgår av den lämnade redogörelsen föreligga svårigheter att

medhinna en effektiv bränslekontroll även vid den avdelning inom arméintendenturförvaltningen, som ombesörjer motsvarande kontrollverksamhet vid försvarsväsendets anläggningar. I samband med omorganisationen år 1947 av fortifikationsförvaltningen förelåg förslag om sammanförande av den civila och den militära bränslekontrollen till en avdelning, varigenom åtskilliga fördelar beträffande personalens utnyttjande och även besparingar i fråga om löner och resekostnader ansågos kunna åstadkommas. Förslaget har emellertid sedermera icke fullföljts. Det förefaller dock revisorerna, som om fördelar alltjämt skulle vara att vinna på angivna väg, varför ett sammanförande eller i vart fall ett närmare samarbete mellan nämnda båda organisationer synes värt att övervägas. Samtidigt härmed synes böra undersökas, huruvida upphandling av bränsle — som f. n. ombesörjes av arméintendenturförvaltningen för såväl det militära som det civila behovet — äger sådant samband med bränslekontrollen, att dessa båda verksamhetsgrenar även i fortsättningen böra handhas av ett och samma organ.»

Över revisorernas förevarande paragraf ha utlåtanden avgivits av *byggnadsstyrelsen, arméintendenturförvaltningen, fortifikationsförvaltningen, statskontoret, Svenska landstingsförbundet* samt *statens handels- och industrikommission* (Del II, s. 225—237).

Byggnadsstyrelsen har beträffande landstingens deltagande förklarat sig dela revisorernas uppfattning, att det får anses riktigt antingen att de knappt tillmätta resurserna disponeras för statsverkets egen räkning eller också att organisationen utbygges, så att förefintliga möjligheter till besparingar på bränsleområdet effektivt kunna tillvaratagas för såväl statens som landstingens anläggningar. Att styrelsen vid valet mellan alternativen ansett det senare att föredraga framgår av styrelsens upprepade petitaframställningar om en utbyggnad av organisationen. Det är nämligen för styrelsen vid dess byggnadstekniska granskning och bedömning av förslag till sjukhusbyggen av betydande värde, att styrelsen genom den bränslekontrollerande verksamheten för landstingen får erfarenheter rörande de ofta omfattande och komplicerade värmeanläggningarna vid deras sjukhus och andra inrättningar.

Svenska landstingsförbundet är av den uppfattningen, att den nuvarande anslutningen av landstingens bränsleanläggningar till den statliga bränslekontrollen är fördelaktig ur allmän synpunkt och att anledning icke finnes att frångå densamma. En annan fråga är, om landstingens nuvarande avgifter täcka de kostnader, som äro förbundna med verksamheten. Mot principen för kostnadsfördelningen, nämligen att landstingen skola ersätta de merkostnader, som bränslekontrollen vid deras anläggningar förorsakar, finnes, såvitt styrelsen kan se, intet att invända, försåvitt icke

vinstsynpunkter skola anläggas på denna fråga. Skulle de nuvarande avgifterna icke ha anpassats efter det fallande penningvärdet, torde ur lands-
tingssynpunkt intet vara att erinra mot att en uppräknig sker.

Enligt *statskontorets* mening böra landstingen även i fortsättningen be-
redas möjlighet att få sin bränslekontroll ordnad genom statlig medver-
kan. En förutsättning härför bör dock vara, att ändring sker i gällande
kostnadsfördelning, som tillkommit under andra förhållanden än de nu-
varande. Det kan sålunda anses rimligt, att landstingen även få bidra
till kostnaderna för forskning m. m. Efter vilka grunder landstingens er-
sättning bör utgå synes emellertid vara en fråga av beskaffenhet att böra
upptagas till behandling i samband med en undersökning rörande en sam-
manföring av den bränslekontrollerande verksamheten.

Beträffande frågan om ett sammanförande av byggnadsstyrelsens och
försvarets bränslekontroll anser *byggnadsstyrelsen* det inte råda någon
tvekan om att det med hänsyn till byggnadsstyrelsens utredande, byggande
och underhållande verksamhet är ett angeläget intresse, att bränslekont-
rollen av de anläggningar, som beröras av denna styrelsens verksamhet,
är förlagd till byggnadsstyrelsen. Vid en organisation med en för de mili-
tära och civila förvaltningarna gemensam bränslekontroll, förlagd an-
tingen till byggnadsstyrelsen eller till fortifikationsförvaltningen, skulle
endera av dessa förvaltningar förlora den fördel som den direkta kon-
taktan med det bränslekontrollerande organet innebär. Den relativt obe-
tydliga vinst, närmast genom minskade resekostnader, som en samman-
slagning kan förväntas medföra, synes ej vara så stor att den uppväger
förlusten av nämnda direkta kontakt.

Liknande synpunkter anföras av *fortifikationsförvaltningen* medan
arméintendenturförvaltningen, *statskontoret* och *statens handels- och in-
dustrikommission* funnit, att rationaliseringssynpunkter tala för en sam-
manslagning.

Vad slutligen angår frågan om en sammanslagning av den bränsleupp-
handlande och bränslekontrollerande verksamheten anse *byggnadsstyrel-
sen* och *fortifikationsförvaltningen*, att erfarenheten av den hittillsvarande
ordningen icke visat, att några direkta olägenheter äro förknippade där-
med. *Arméintendenturförvaltningen* ifrågasätter om inte den civila bränsle-
kontrollen borde överföras till det organ som f. n. köper bränsle ej enbart
för den militära utan även för en stor del av den civila statsförvaltningen.
En sådan eventuell överflyttning bör emellertid föregås av en mera ingå-
ende utredning.

Statskontoret uttalar, att prövningen av frågan, till vilket organ upp-
handlingen av bränsle bör vara förlagd, bör ske i anslutning till en even-
tuell undersökning i syfte att utreda fördelarna av en sammanslagning av
den bränslekontrollerande verksamheten.

Utskottet. Under förevarande punkt har Kungl. Maj:t föreslagit — förutom en uppräknig av anslaget på grund av automatiska utgiftsförändringar och genomförande av vissa tjänsteförändringar i anledning av vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor — inrättande av tre byråingenjörstjänster, varav två i Ce 27 och en i Ce 25, en maskinmästartjänst i Ce 20, en förste kansliskrivartjänst i Ce 17, en kansliskrivartjänst i Ce 15 samt en maskinisttjänst i samma lönegrad, samtliga med placering på intendentsbyrån, samt av en befattning som intendent i Ce 29 å utredningsbyrån. Slutligen föreslås att en tjänst som kontorsskrivare i Ce 19 inrättas för en extra befattningshavare i samma lönegrad, vilken f. n. avlönas från sakanslag, samt att en byrådirektörstjänst i Ce 33 å stadsplanebyrån ordinarie sättes. Vid bifall till Kungl. Maj:ts förslag erfordras en uppräknig av anslaget med 270 100 kr.

Vid sin prövning av detta anslag har utskottet även till behandling upptagit vissa av riksdagens revisorer aktualiserade frågor rörande statens bränslekontrollerande verksamhet. Revisorerna ha bl. a. erinrat om att byggnadsstyrelsens värmetekniska avdelning svarar för bränslekontrollen över värmeanläggningar, som tillhöra statliga civila myndigheter och vissa landsting, och att motsvarande verksamhet för försvarets del f. n. handhas av arméintendenturförvaltningen. Revisorerna ha pekat på att svårigheter f. n. föreligga att medhinna kontrollverksamheten i önskvärd omfattning. De ha funnit det mellan staten och landstingen bedrivna samarbetet värdefullt men samtidigt förklarat, att det, då organisationen icke är tillräcklig för att tillgodose statsverkets eget behov, måste anses ofrånkomligt antingen att de knappt tillmätta resurserna disponeras för statsverkets egen räkning eller att organisationen utbygges, så att förefintliga möjligheter till besparingar på bränsleområdet effektivt kunna tillvaratagas för såväl statens som landstingens anläggningar. Revisorerna ha därför ifrågasatt, om inte nu nämnda samarbete borde omprövas. Därest det härvid skulle visa sig, att samarbetet bör fortfa, bör enligt revisorerna den nuvarande kostnadsfördelningen mellan staten och landstingen underkastas en revision. Revisorerna anse vidare, att ett i samband med den år 1947 föreslagna omorganisationen av fortifikationsförvaltningen framlagt förslag om sammanförande av den civila och militära bränslekontrollen till en avdelning, eller i vart fall ett närmare samarbete mellan de båda nuvarande organen, vore värt att överväga. I anslutning härtill bör enligt revisorerna även undersökas om upphandlingen av bränsle — f. n. helt ombesörjd av arméintendenturförvaltningen — äger ett sådant samband med bränslekontrollen, att dessa båda verksamhetsgrenar även i fortsättningen böra handhavas av ett och samma organ.

Statskontoret och Svenska landstingsförbundet ha i sina remissvar framhållit, att samarbetet mellan staten och landstingen på förevarande om-

råde bör fortsätta. En förutsättning härför är emellertid enligt statskontorets uppfattning, att ändring sker i gällande kostnadsfördelning som innebär, att landstingen skola ersätta de merkostnader som bränslekontrollen vid deras anläggningar förorsakar. Landstingsförbundet, som anser, att nuvarande princip för kostnadsfördelningen bör gälla även i fortsättningen, har däremot intet att erinra mot en eventuell uppräknings av avgifterna på grund av penningvärdets fall. Beträffande övriga av revisorerna berörda frågor anse byggnadsstyrelsen och fortifikationsförvaltningen, att den myndighet som handhar den utredande, byggande och underhållande verksamheten även bör svara för bränslekontrollen samt att några direkta olägenheter av nuvarande ordning för bränsleupphandling inte visat sig. Statskontoret, arméintendenturförvaltningen samt statens handels- och industrikommission anse däremot att rationaliserings-synpunkter tala för en sammanslagning av den civila och militära bränslekontrollen. I samband med prövningen av denna fråga bör även upphandlingsfrågan undersökas.

Vad först angår frågan om den nuvarande anslutningen av landstingens bränsleanläggningar till den statliga bränslekontrollen anser utskottet, att det ur bränsleförsörjningssynpunkt är angeläget, att samarbetet mellan staten och landstingen på förevarande område fortsätter. Härtill kommer att statsverket säkerligen kan nyttiggöra många av de erfarenheter som göras vid landstingens anläggningar. Den ekonomiska uppgörelsen mellan staten och landstingen synes emellertid enligt utskottets mening böra underkastas en närmare översyn. Vad angår övriga av revisorerna antydda spörsmål, ansluter sig utskottet till den av byggnadsstyrelsen uttalade uppfattningen, att den bränslekontrollerande verksamheten bör anknytas till den byggande och underhållande organisationen. Detta ställningstagande överensstämmer också helt med det av 1956 års riksdag fattade principbeslutet om att överflytta försvarets bränslekontroll från arméintendenturförvaltningen till fortifikationsförvaltningen. Vid detta sitt ställningstagande har utskottet utgått ifrån att de bränslekontrollerande myndigheterna samarbeta, så att dubbelarbete undviks. Vad slutligen angår den bränsleupphandlande verksamheten anser utskottet skäl inte ha förebragts att frånga nuvarande ordning för denna upphandling.

De under förevarande punkt föreslagna personalförändringarna och medelsberäkningarna har utskottet, som vill erinra om att riksdagen numera bifallit Kungl. Maj:ts förslag under bilaga 2 till årets statsverksproposition, funnit sig böra godtaga.

Utskottet hemställer,

I. att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för byggnadsstyrelsen vidtaga i statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för den 3 januari 1957 förordade ändringar;

b) godkänna följande avlöningsstat för byggnadsstyrelsen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1957/58:

Avlöningsstat

Byggnadsstyrelsens verksamhet i allmänhet

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	1 192 700
2. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t	1 500
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	1 244 900
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	727 900
	<hr/>
	Säger kr. 3 167 000

Byggnadsstyrelsens värmeledningspersonal

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	58 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	80 200
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	41 500
	<hr/>
	Säger kr. 179 700
	<hr/>
	Summa kr. 3 346 700

c) till *Byggnadsstyrelsen*: *Avlöningar* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 3 346 700 kr.;

II. att riksdagen må, i anledning av vad riksdagens år 1956 församlade revisorer under § 19 i sin berättelse föreslagit, i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till känna vad utskottet anfört.

45:o) **Byggnadsstyrelsen: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 45, s. 110), innebärande en med 56 500 kr. ökad medelsanvisning för nästa budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Byggnadsstyrelsen*: *Omkostnader* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 369 800 kr.

46:o) **Länsarkitektorganisationen: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 46, s. 111—116) föreslagit riksdagen att dels godkänna av departementschefen förordad borttagande av granskningsavgifterna inom länsarkitektorganisationen, dels bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för länsarkitektorganisationen vidtaga i statsrådsprotokollet angivna ändringar, dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för samma organisation, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1957/58, dels ock till Länsarkitektorganisationen: *Avlöningar* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 4 179 300 kr.

Avdraget är i gällande riksstat uppfört med 3 957 600 kr.

Byggnadsstyrelsen har hemställt, att anslaget för nästa budgetår höjes med 326 500 kr.

Statens sakrevision har, såsom ett led i en av Kungl. Maj:t anbefalld översyn av det statliga taxeväsendet, framlagt förslag till ändrad taxesättning för länsarkitektorganisationen m. m. Förslaget avser bl. a. ett borttagande, med visst undantag, av de avgifter, som enligt särskild taxa utgår vid granskning å länsarkitektkontoren av underställda plan- och byggnadsärenden. Frågan om avskaffande av granskningsavgifterna har ansetts vara av natur att böra anmälas för riksdagen.

Över byggnadsstyrelsens framställning ha utlåtande avgivits av *statens lönenämnd* (s. 112). Över sakrevisionens framställning ha remissyttranden avgivits av *byggnadsstyrelsen* efter hörande av samtliga länsarkitekter, *lantmäteristyrelsen*, *länsstyrelserna i Stockholms, Kronobergs, Malmöhus, Örebro och Västerbottens län*, *riksräkenskapsverket*, *statskontoret*, *Svenska landskommunernas förbund*, *Svenska stadsförbundet* och *Svenska arkitekters riksförbund* (s. 113 och 114).

Departementschefen har anfört följande.

Vad först gäller statens sakrevisions taxeförslag infördes år 1935 en särskild avgift för länsarkitektkontorens granskning av plan- och byggnadsärenden, som av kommuner och enskilda underställes myndigheternas prövning. Avgiftsbeläggningsen avsåg ursprungligen att möjliggöra en utbyggnad av länsarkitektorganisationen utan större merkostnad för statsverket. Tillsammans med inkomsterna av kontorens arkitektverksamhet täckte den omkring 80 % av utgifterna för organisationen. På grund av fortsatt utbyggnad av länsarkitektkontoren och den allmänna kostnadsstegringen har granskningsavgifterna emellertid kommit att spela en alltmer underordnad roll för finansieringen av kontoren. Medan utgifterna för dessa numera belöper sig till över 4 milj. kr. har den genomsnittliga årsintäkten av granskningsavgifter under den senaste 5-årsperioden varierat mellan 140 000 och 300 000 kr. Medeltalet har utgjort 230 000 kr. Frånräknas de avsevärda kostnaderna för debitering och uppbörd m. m., av sakrevisionen beräknade till 4 å 5 kr. per ärende, blir nettointäkten knappast högre än ca 110 000 kr.

Det torde med fog kunna göras gällande att avgiftsbeläggningsen av ifrågavarande granskning icke står i god överensstämmelse med sedvanliga förvaltningsprinciper. Avgifterna medför vidare ett icke obetydligt besvär och improduktivt arbete för de myndigheter, som sysslar med debitering, uppbörd och kontroll. Avgifterna spelar icke heller längre någon nämnvärd roll för täckandet av statsverkets kostnader för länsarkitektorganisationen. Jag anser mig därför böra föreslå, att denna avgiftsbeläggningsen av granskningsärenden inom länsarkitektorganisationen upphör. I likhet med flertalet hörda myndigheter anser jag tillräckliga skäl ej föreligger att därvid göra undantag för granskningen av detaljplaneförslag.

Under förutsättning att vad jag sålunda förordat vinner riksdagens bi-

fall avser jag att föreslå Kungl. Maj:t att förordna om upphörande av gällande bestämmelser rörande ifrågavarande granskningsavgifter.

Beträffande byggnadsstyrelsens petita rörande länsarkitektorganisationens avlöningar under nästa budgetår bör, i enlighet med vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor, 23 befattningar som kontorist i Ce 13 utbytas mot befattningar som kansliskrivare i Ce 15 samt en tjänst som kanslibitråde i Ca 11 utbytas mot en kontoristtjänst i Ca 13. Merkostnaderna för dessa tjänsteförändringar uppskattar jag till 21 199 kr.

Byggnadsstyrelsens förslag om personalökningar anser jag mig icke kunna tillstyrka.

För löneklassuppflyttningar m. m. samt höjt rörligt tillägg upptager jag i enlighet med byggnadsstyrelsens beräkningar (43 001 + 157 515) 200 516 kr.

Anslaget torde alltså för nästa budgetår böra uppföras med (3 957 600 + 21 199 + 200 516) i runt tal 4 179 300 kr., att fördelas på olika poster på sätt framgår av avlöningsstaten i efterföljande hemställan.

I personalförteckningen för länsarkitektorganisationen bör uppföras en kontorist i Ca 13 och ur förteckningen i stället utgå ett kanslibitråde i Ca 11.

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag om slopande av granskningsavgifterna inom länsarkitektorganisationen. Jämväl i övrigt har utskottet, som vill erinra om att riksdagen numera bifallit Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under för flera huvudtitlar gemensamma frågor gjorda framställningar beträffande länsarkitektorganisationen, funnit sig böra godtaga under förevarande punkt framlagda förslag.

Utskottet hemställer,

I. att riksdagen må godkänna i statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för den 3 januari 1957 förordnat borttagande av granskningsavgifterna inom länsarkitektorganisationen;

II. att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för länsarkitektorganisationen vidtaga i nämnda protokoll förordade ändringar;

b) godkänna följande avlöningsstat för länsarkitektorganisationen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1957/58:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	732 800
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	2 120 400
3. Avlöningar till biträdande ingenjörer och arkitekter m. fl., <i>förslagsvis</i>	361 700
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	964 400

Summa kr. 4 179 300

c) till *Länsarkitektorganisationen: Avlöningar* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 4 179 300 kr.

47:o) **Länsarkitektorganisationen: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 47, s. 116 och 117), innebärande en med 8 500 kr. ökad medelsanvisning för nästa budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Länsarkitektorganisationen: Omkostnader* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 503 500 kr.

48:o) **Bidrag till upprättande av byggnadsplaner m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 48, s. 117), innebärande en med 10 000 kr. ökad medelsanvisning för nästa budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till upprättande av byggnadsplaner m. m.* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 20 000 kr.

49:o) **Bidrag till upprättande av generalplaner och regionplaner.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 49, s. 117), innebärande oförändrad medelsanvisning för nästa budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till upprättande av generalplaner och regionplaner* för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 100 kr.

50:o) **Ersättningar på grund av förbud mot bebyggelse m. m. inom vissa strandområden.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 50, s. 118), som innebär anslagsminskning för nästa budgetår med 50 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Ersättningar på grund av förbud mot bebyggelse m. m. inom vissa strandområden* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 100 000 kr.

51:o) **Utredningar rörande tillämnade byggnadsföretag m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 51, s. 118 och 119), som innebär en med 40 000 kr. ökad medelsanvisning för nästa budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Utredningar rörande tillämnade byggnadsföretag m. m.* för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 190 000 kr.

Tekniska institut

52:o) **Statens väginstitut.** Kungl. Maj:t har (punkt 52, s. 120—122) föreslagit riksdagen att dels godkänna av föredraganden förordad stat för statens väginstitut, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1957/58, dels ock till Statens väginstitut för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 734 400 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

Anslaget är å gällande riksstat uppfört med 694 300 kr.

Direktionen för statens väginstitut har hemställt om en höjning av anslaget med 63 400 kr.

Beträffande den närmare innebörden av direktionens förslag torde få hänvisas till propositionen (s. 120 och 121).

Föredraganden har under åberopande av vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor föreslagit uppflyttning av en kanslibiträdestjänst i Ce 11 till kontorist i Ce 13. Merkostnaden härför uppgår till 708 kr. Vidare förordas uppflyttning av en tjänst som förste avdelningsingenjör i Cg 29 till Cg 31, vilket medför ett ökat medelsbehov om 2 064 kr. Slutligen föreslås uppräknningar med 44 312 kr. för löneklassförändringar och höjt rörligt tillägg, 5 000 kr. för bränsle, lyse och vatten och 12 000 kr. för uppdragsmedlen.

I enlighet härmed skulle anslaget uppföras med (694 300 + 708 + 2 064 + 44 312 + 5 000 — 12 000) avrundat 734 400 kr.

Utskottet. Under erinran att riksdagen numera bifallit Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under för flera huvudtitlar gemensamma frågor framlagda förslag beträffande statens väginstitut och då vad Kungl. Maj:t i övrigt i nu förevarande sammanhang föreslagit inte givit utskottet anledning till erinran, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) godkänna följande stat för statens väginstitut, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1957/58:

Stat

Avlöningar

Statens väginstituts verksamhet i allmänhet

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, *förslagsvis* 185 600

2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	288 100
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	144 200
	Säger kr. 617 900

Statens väginstituts verksamhet för särskilda uppdragsgivares räkning

1. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	297 100
2. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	87 900
	Säger kr. 385 000

Säger för avlöningar kr. 1 002 900

Omkostnader

1. Statens väginstituts verksamhet i allmänhet, <i>förslagsvis</i>	142 000
2. Statens väginstituts verksamhet för särskilda uppdragsgivares räkning, <i>förslagsvis</i>	100 000
	Säger för omkostnader kr. 242 000

Summa kr. 1 244 900

Särskilda uppbördsmedel

1. Ersättningar för materialkontroll m. m.	2 000
2. Ersättningar för tillfälliga uppdrag m. m.	508 500
	Säger kr. 510 500

Nettoutgift kr. 734 400

b) till *Statens väginstitut* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 734 400 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

53:o) **Statens väginstitut: Utrustning.** Kungl. Maj:t har (punkt 53, s. 122 och 123) föreslagit riksdagen att till *Statens väginstitut: Utrustning* för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 40 000 kr.

Direktionen för statens väginstitut har hemställt, att ett reservationsanslag av 150 000 kr. anvisas för utrustning åt institutet.

Något anslag för motsvarande ändamål finnes inte uppfört å gällande riksstat.

Beträffande den närmare innebörden av *direktionens* förslag torde få hänvisas till propositionen (s. 123).

Föredraganden framhåller, att det forskningsarbete väginstitutet utför är av betydelse för såväl vägnätets upprustning som lösandet av väg- och trafiktekniska problem i samband med strävandena att öka trafiksäkerheten. Möjlighet bör beredas institutet att anskaffa för denna verksamhet behövliga tekniska hjälpmedel. För nästa budgetår förordar han därför att ett belopp om 40 000 kr. anvisas för ändamålet.

Utskottet, som inte funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag, hemställer,

att riksdagen må till *Statens väginstitut: Utrustning* för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 40 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

54:o) **Statens geotekniska institut: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 54, s. 123—125), som innebär en huvudsakligen på grund av automatiska utgiftsstegringar med 21 700 kr. förhöjd medelsanvisning för nästa budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för statens geotekniska institut, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1957/58:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ...	76 000
2. Arvoden, bestämda av Kungl. Maj:t	2 400
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	285 900
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	107 300
5. Avlöningar till biträdande personal för konsultationsuppdrag m. m., <i>förslagsvis</i>	300 000
	<hr/>
	Summa kr. 771 600

b) till *Statens geotekniska institut: Avlöningar* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 771 600 kr.

55:o) **Statens geotekniska institut: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 55, s. 125), som innebär en uppräkningsanslag av 3 000 kr. för nästa budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statens geotekniska institut: Omkostnader* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 436 500 kr.

56:o) **Statens geotekniska institut: Utrustning.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 56, s. 126), innebärande oförändrad medelsanvisning för nästa budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statens geotekniska institut: Utrustning* för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 40 000 kr.

Statens elektriska inspektion m. m.

57:o) **Statens elektriska inspektion: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 57, s. 127—131) föreslagit riksdagen att dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för statens elektriska inspektion, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1957/58, dels ock till Statens elektriska inspektion: Avlöningar för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 408 400 kr.

Anslaget är å gällande riksstat uppfört med ett belopp av 336 500 kr.

Kommerskollegium har hemställt, att anslaget höjes med 17 300 kr.

Beträffande den närmare innebörden av kollegiets framställning torde få hänvisas till propositionen (s. 127).

Departementschefen erinrar inledningsvis om att elkraftutredningen i sitt år 1954 avgivna huvudbetänkande (SOU 1954: 12) fastslagit, att vissa brister vidlåda eldistributionen på landsbygden. En rationalisering av eldistributionen — syftande huvudsakligen till en upprustning av elnäten och till ersättande av de alltför många och alltför små distributionsföretagen med större och för en ändamålsenlig elförsörjning lämpliga enheter — är enligt utredningen nödvändig men bör i princip genomföras frivilligt. Härvid skulle staten understödja strävandena genom att tillgodose behovet av sakkunnig rådgivning i elfrågor, genom att främja eldistributionen medelst ekonomiskt stöd i form av lån och bidrag samt genom att ombilda och förstärka den statliga organisationen på detta område. Möjligheter bör därutöver finnas för staten att vid behov tvångsvis påverka utvecklingen. I sådant avseende har utredningen föreslagit vissa författningsbestämmelser i ämnet.

Departementschefen förutskickar i anslutning till det sagda, att förslag till ändringar i lagen den 27 juni 1902 innefattande vissa bestämmelser om elektriska anläggningar i särskild ordning skola på grundval av utredningens betänkande underställas 1957 års riksdag. Dessa förslag syfta — såvitt nu är i fråga — till att reglera distributionsföretagens

skyldigheter gentemot kraftförbrukare samt till att möjliggöra ingripanden från statens sida för att underlätta genomförandet av en rationalisering av eldistributionen.

Härefter har departementschefen anfört följande.

Kommerskollegium, som tillika är chefsmyndighet för statens elektriska inspektion, handlägger förekommande koncessions- och förhandstillståndsärenden, ärenden angående säkerhetsföreskrifter för elektriska anläggningar, frågor om behörighet som elektrisk installatör samt ansökningar om lån till distributionsföretag. Inspektionen åligger att avsyna nya och besiktiga äldre elektriska anläggningar samt handlägger vidare ärenden angående elektriska olycksfall, varjämte inspektionen förhandsgranskar koncessions- och förhandstillståndsansökningar. Statsbidrag till befrämjande av landsbygdens elektrifiering beviljas av elektrifieringsberedningen. Prisfrågor handlägges i sista hand av statens prisregleringsnämnd för elektrisk ström.

Elkraftutredningen föreslår inrättandet av ett centralt organ, statens elnämnd, direkt underställt Kungl. Maj:t i kommunikationsdepartementet. I elnämnden föreslås skola ingå två byråer, en säkerhetsbyrå och en rationaliserings- och ekonomibyrå. Under säkerhetsbyrån skulle sortera statens elektriska inspektion, liksom f. n. uppdelad på fyra distrikt med samtliga befattningshavare centralt placerade. Under rationaliserings- och ekonomibyrån skulle lyda en på nio distrikt fördelad lokal organisation, statens elingenjörsorganisation. Till elnämndens centrala verksamhet skulle överföras samtliga de arbetsuppgifter, som nu åvilar kommerskollegii elektriska byrå, delar av statens elektriska inspektions centrala byråarbete, främst förberedande granskning av koncessionsärenden, samt elektrifieringsberedningens och prisregleringsnämndens arbetsuppgifter. Inspektionen skulle i övrigt behålla sina nuvarande uppgifter. De med den föreslagna rationaliserings- och rådgivningsverksamheten sammanhängande göromålen skulle handhavas av rationaliserings- och ekonomibyrå och av elingenjörsorganisationen. Sistnämnda organisation skulle på det lokala planet övervaka, att eldistributionen bedreves på ett ur teknisk, ekonomisk och organisatorisk synpunkt ändamålsenligt sätt, verka för och taga initiativ till rationalisering av den elektriska distributionsverksamheten samt tillhandagå centralorganet och länsstyrelserna i vissa ärenden samt allmänheten med råd och anvisningar i elkraftfrågor.

Utredningens förslag om ett nytt centralt organ har mött gensago från majoriteten av de myndigheter och organisationer, som yttrat sig över betänkandet. Man har sålunda i allmänhet ansett lämpligare att genomföra en behövlig omorganisation inom nuvarande organisationsram, vilket även skulle medföra minskade utgifter för statsverket jämfört med utredningens alternativ. Jag delar uppfattningen att ett nytt fristående organ icke bör tillskapas för nuvarande och nytillkommande centrala arbetsuppgifter och finner, att dessa t. v. kan handhavas av de bestående organen. Emellertid synes erforderligt, att den upprustning som påbörjades fr. o. m. innevarande budgetår beträffande statens organ på detta område (jfr prop. 103/1956 samt VI ht. p. 55) fortsätter, främst med hänsyn till en sedan flera år rådande arbetsbalans men även för nya göromål, till vilka kan räknas sådana som sammanhänger med en rationalisering. Rationaliseringsarbetet torde i och för sig underlättas, om ifrågasatta statliga ekono-

miska stödåtgärder och tekniska koncessions- och andra frågor handlades av ett och samma organ. En sådan ökad samordning förutsätter en omprövning av bl. a. elektriska byråns och elektrifieringsberedningens arbetsuppgifter och administrativa ställning m. m. I dagens läge har det emellertid syntts vara i främsta rummet angeläget att genom lagstiftning och en fortsatt upprustning av i första hand elektriska inspektionen ävensom genom fortsatta ekonomiska stödåtgärder främja rationaliseringen, var emot den berörda organisatoriska samordningen syntts böra anstå i avvaktan på erfarenheter rörande verkningarna av berörda lagändringar. Samordningsfrågan kommer dock att ägnas fortsatt ingående uppmärksamhet.

Då det ankommer på mig att föreslå den erforderliga förstärkningen av elektriska inspektionen, övergår jag nu till att behandla denna fråga. I sitt utlåtande över elkraftutredningens förslag har kommerskollegium, såvitt nu är i fråga, framhållit att en väsentlig nackdel med den nuvarande organisationen är att det centrala organet saknar personal med erforderlig lokal kännedom. Man vore vidare såväl inom elkraftutredningen som inom fackkretsar i övrigt enig om att elinspektionen borde befrias från sina centrala uppgifter för att odelat ägna sig åt tillsynsverksamheten ute på fältet. Redan på grund av här antydda skäl borde inspektionens verksamhet decentraliseras. Ytterligare skäl tillkommer emellertid. Tillsynsverksamheten omfattar säkerhetsfrågor rörande anläggnings utförande och drift. Prövningen av dessa problem måste emellertid — framhåller kollegiet — alltid ske med beaktande av vad som är tekniskt och ekonomiskt möjligt och lämpligt. Inspektören fungerar icke blott som besiktningför rättare utan även som rådgivare åt företagen. På grund härav bör enligt kollegiet det i den statliga lokala säkerhetstillsynen sysselsätta organet, elinspektionen, utnyttjas för rationaliseringsverksamheten, varvid givetvis skälen för en decentralisering ökar. Löses här angivna frågor på sätt kollegiet föreslagit, skulle icke någon särskild elingenjörsorganisation vara erforderlig. I remissyttrandet har kollegiet föreslagit inrättande av sju inspektionsdistrikt med en överinspektör i Ca 33, en förste distriktsingenjör i Ca 29, en ingenjör i Ca 25, en ritare i Ce 21 samt två kontorsbiträden i varje distrikt.

I likhet med kommerskollegium och flera andra remissinstanser anser jag, att det skulle vara till avgjord fördel för inspektionens verksamhet, om densamma decentraliserades. Den lokalkännedom, som befattningshavarna skulle förvärva inom sina distrikt, skulle säkerligen icke blott befrämja den egentliga tillsynsverksamheten utan även vara till nytta för kommerskollegium och andra centrala myndigheter vid bedömningen av frågor, som dit hänskjutes men som för sitt avgörande kräver kännedom om lokala förhållanden. Vid en decentralisation av inspektionen synes det naturligt att dess personal även utför visst fältarbete i rationaliserings syfte. Härför talar även det förhållandet, att säkerhets- och rationaliseringsfrågor i många fall torde höra intimt samman. En lösning enligt här uppdragna riktlinjer ställer sig också — såsom kommerskollegium framhållit — väsentligt billigare än elkraftutredningens förslag. Under sådana förhållanden saknas tillräckliga skäl att inrätta en särskild elingenjörsorganisation.

Även om jag alltså ur allmänt principiell synpunkt är positivt inställd till en decentralisering av inspektionen, finner jag likväl tiden icke mogen

att med en gång genomföra densamma. För uppskov med decentraliseringen — vilken torde böra ske i etapper — talar bl. a. önskvärdheten att under någon tid stationera viss personal centralt i utbildningssyfte samt behov av att avarbeta rådande arbetsbalans och kopiera visst kartmaterial m. m. Vid den fortsatta upprustningen av elinspektionen, för vilken ett starkt behov föreligger, synes man emellertid böra syfta till att på längre sikt skapa förutsättningar för en decentralisering av verksamheten på i första hand sex distrikt.

I enlighet härmed föreslår jag för nästa budgetår, att inspektionen tillföres två ingenjörstjänster i Ce 25 för att i första hand möjliggöra för de nuvarande överinspektörerna och förste distriktsingenjörerna att öka besiktningsverksamheten m. m. och därjämte handlägga nytillkommande rationaliseringsuppgifter.

En betydande eftersläpning har uppstått med upprättande av skilda slag av konstruktionsritningar. En mängd typritningar behöver ändras för att anpassas till utvecklingen. Behovet av ytterligare ritare måste bedömas såsom varaktigt med hänsyn till vikten av att inspektionen ständigt följer de täta förändringarna på hithörande område. Jag förordar därför att inspektionen även får anställa ännu en ritare i Ce 19.

Slutligen föreligger — såsom kommerskollegium anfört i årets petita — behov av mera biträdeshjälp. Medel bör därför beräknas för anställande av ytterligare ett skriv- och kontorsbiträde i reglerad befordringsgång.

Det ökade medelsbehovet i anledning av här föreslagen personalförstärkning utgör ca 58 200 kr.

Vid omräkning av anslaget uppkommer enligt kollegium en automatisk utgiftstegring av 380 kr. På grund av höjningen av statstjänstemännens löner bör emellertid anslagsposten rörligt tillägg uppräknas med i runt tal 13 300 kr., vilket belopp ej upptagits i petita. Den automatiska utgiftsökningen å anslaget blir således (380 + 13 300) i runt tal 13 700 kr.

Vid bifall till mina förslag skulle avlöningsanslaget alltså uppföras med (336 500 + 58 200 + 13 700) 408 400 kr.

Utskottet. Departementschefen har närmare berört elkraftutredningens år 1954 avgivna betänkande, i vad detsamma avser de statliga elektriska organen. Härutinnan har erinrats om att utredningen föreslagit inrättande av ett centralt organ, statens elnämnd, vilken skulle vara direkt underställd Kungl. Maj:t i kommunikationsdepartementet. I nämnden skulle ingå två byråer, en säkerhetsbyrå och en rationaliserings- och ekonomibyrå. Under säkerhetsbyrån skulle lyda elektriska inspektionen, liksom f. n. uppdelad på fyra distrikt med befattningshavarna centralt placerade. Under rationaliserings- och ekonomibyrån skulle sortera en på nio distrikt fördelad lokal organisation, statens elingenjörsorganisation. Elnämnden skulle övertaga samtliga de arbetsuppgifter som åvila kommerskollegii elektriska byrå, delar av elinspektionens centrala byråarbete samt elektrifieringsberedningens och prisregleringsnämndens uppgifter. Den andra byrån samt elingenjörsorganisationen skulle handha rationaliserings- och rådgivningsverksamheten — elingenjörsorganisationen på det lokala planet. Departementschefen har i likhet med majoriteten av de myndigheter

och organisationer som yttrat sig över betänkandet icke ansett sig kunna förorda tillskapandet av ett nytt centralt organ utan i stället funnit det lämpligare med en omorganisation inom nuvarande organisationsram. I dagens läge har det syntts departementschefen angelägnast att genom lagstiftning och en fortsatt upprustning av i första hand elektriska inspektionen ävensom genom fortsatta ekonomiska stödåtgärder främja rationaliseringen. I fråga om den elektriska inspektionen uttalar sig departementschefen i princip för en decentralisering av densamma på i första hand sex distrikt. Härvid förutsättes inspektionen skola verka både som besiktning- och rationaliseringsorgan. Vid sådant förhållande skulle frågan om att inrätta en statens elingenjörsorganisation förfalla.

För det närvarande anser dock departementschefen, att en decentralisering, vilken skulle ske etappvis, bör anstå bl. a. med hänsyn till önskvärdheten av att under någon tid stationera viss personal centralt i utbildningssyfte samt till behov av att avarbeta rådande arbetsbalans m. m. För nästa budgetår föreslås därför inrättande av två ingenjörstjänster vid inspektionen i Ce 25. Vidare förordas inrättande av en tjänst som ritare i Ce 19 och en skriv- och kontorsbiträdestjänst i reglerad befordringsgång. Det för de här angivna tjänsterna erforderliga medelsbehovet uppgår till 58 200 kr. Härtill komma automatiska utgiftsökningar om 13 700 kr.

Mot vad departementschefen under förevarande punkt anfört och förordat har utskottet inte funnit anledning till erinran. Utskottet hemställer, att riksdagen må

- a) godkänna följande avlöningsstat för statens elektriska inspektion, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1957/58:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	180 800
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	134 200
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	93 400
	Summa kr. 408 400

- b) till *Statens elektriska inspektion*: Avlöningar för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 408 400 kr.

58:o) **Statens elektriska inspektion: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 58, s. 131 och 132), vilket innebär en uppräkningsräkning av anslaget för nästa budgetår med 12 600 kr., hemställer utskottet,

- att riksdagen må till *Statens elektriska inspektion*: Omkostnader för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 47 600 kr.

59:o) **Statens prisregleringsnämnd för elektrisk ström.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 59, s. 132), som innebär oförändrad medelsanvisning för nästa budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statens prisregleringsnämnd för elektrisk ström* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 4 000 kr.

Djurgårdsnämnden

60:o) **Djurgårdsnämnden: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 60, s. 133 och 134) föreslagit riksdagen att dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för djurgårdsnämnden, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1957/58, dels ock till Djurgårdsnämnden: Avlöningar för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 147 500 kr.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 139 000 kr.

Djurgårdsnämnden har hemställt, att anslaget höjes med 16 600 kr.

Beträffande den närmare innebörden av framställningen torde få hänvisas till propositionen (s. 133).

Departementschefen tillstyrker en uppräknig av anslaget med avrundat 8 500 kr., varav 840 kr. för arvodeshöjning åt nämndens kanslichef, 1 757 kr. för löneklassändringar m. m. samt 5 900 kr. för viss höjning av arvoden i enlighet med förslag av chefen för civildepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor.

Utskottet. Under erinran om att riksdagen numera bifallit Kungl. Maj:ts förslag under bilaga 2 till årets statsverksproposition, såvitt nu är i fråga, och då vad Kungl. Maj:t i övrigt i förevarande sammanhang förordat inte givit utskottet anledning till erinran, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för djurgårdsnämnden, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1957/58:

Avlöningsstat

1. Arvoden, bestämda av Kungl. Maj:t	21 600
2. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	109 900
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	16 000

Summa kr. 147 500

b) till *Djurgårdsnämnden: Avlöningar* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 147 500 kr.

61:o) **Djurgårdsnämnden: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 61, s. 134), som innebär en oförändrad medelsanvisning för nästa budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Djurgårdsnämnden: Omkostnader* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 10 000 kr.

Diverse

62:o) **Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Slottsbyggnadernas delfond.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 62, s. 135) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Slottsbyggnadernas delfond* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 1 236 000 kr.

63:o) **Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 63, s. 135) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 2 225 000 kr.

64:o) **Ersättning till statens järnvägar för av Kungl. Maj:t medgivna lindringar i befodringsavgifterna för vissa resor.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 64, s. 135 och 136), som innebär oförändrad medelsanvisning för nästa budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Ersättning till statens järnvägar för av Kungl. Maj:t medgivna lindringar i befodringsavgifterna för vissa resor* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 30 000 kr.

65:o) **Ersättning till postverket för befordran av tjänsteförsändelser.** Kungl. Maj:t har (punkt 65, s. 136—149) föreslagit riksdagen att till Ersättning till postverket för befordran av tjänsteförsändelser för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 33,2 milj. kr.

Anslaget är å gällande riksstat uppfört med 31,2 milj. kr.

Generalpoststyrelsen har i skrivelse den 30 augusti 1956 redovisat resultatet av 1954 års tjänstebrevsundersökning. Till denna skrivelse har fogats en särskild redogörelse rörande sättet för undersökningens bedrivande samt det närmare resultatet därav. I skrivelsen upptager styrelsen frågan om avskaffande av tjänstebrevsrätten eller begränsning av antalet tjänstebrevsberättigade. Styrelsen har därvid föreslagit indragning av tjänstebrevsrätten för vissa icke statliga tjänstebrevsberättigade institutioner.

Styrelsen har inledningsvis redogjort för gällande bestämmelser rörande tjänstebrevsrätten samt erinrat om tidigare utredningar m. m. på förevarande område (s. 136—138).

Vid bedömandet av frågan om avskaffande av tjänstebrevsrätten eller begränsning av antalet tjänstebrevsberättigade har generalpoststyrelsen ansett sig böra skilja mellan statliga och icke statliga tjänstebrevsberättigade.

I fråga om de statliga myndigheterna framhåller styrelsen att tjänsteposten som en naturlig följd av den ökade statsverksamheten på olika områden oavlåtligt ökat från år till år. Tjänsteförsändelserna, som år 1938 beräknas ha utgjort omkring 35 milj., motsvarande ungefär 5 % av det totala antalet försändelser, uppgingo enligt 1954 års tjänstebrevsundersökning till 83,4 milj., motsvarande nära 10 % av det totala antalet nämnda år postbehandlade försändelser. Tjänsteförsändelserna ha sålunda på senare år ökat i snabbare takt än övriga försändelser.

Genom tjänstepostens kraftiga ökning ha, fortsätter styrelsen, fördelarna med tjänstebrevsrättens bibehållande accentuerats avsevärt, då den praktiska vinsten med det förenklade betalningssystem, som tjänstebrevsrätten innebär för statliga myndigheter, utan tvekan blir av större värde ju större postmängd det rör sig om. Samtidigt innebär den kraftiga ökningen av tjänsteposten, att det merarbete som skulle uppkomma för postverket därest tjänsteförsändelserna skulle taxeras och frankeras som vanliga försändelser — i motsats till vad man räknade med år 1944 — nu utan tvivel skulle bli synnerligen betungande och på många postanstalter troligen nödvändiggöra personalökning. Frågan om tjänstebrevsrättens avskaffande eller bibehållande har sålunda enligt styrelsens uppfattning kommit i annat läge än vid tiden för 1944 års utredning.

I fråga om de statliga myndigheterna finner generalpoststyrelsen, att det nuvarande tjänstebrevssystemet är det ur arbetssynpunkt för statsförvaltningen som enhet betraktad mest rationella och att utbytet av tjänstebrevssystemet mot något annat betalningssystem ur statsnyttans synpunkt skulle innebära stora nackdelar. Generalpoststyrelsen anser därför, att tjänstebrevssystemet såsom en rationell form för erläggande av postavgifter bör bibehållas beträffande de statliga myndigheterna.

Beträffande de icke statliga institutionerna framhåller generalpoststyrelsen, att tjänstebrevsrätten först och främst innebär en ekonomisk förmån av många gånger betydande värde. När en icke statlig sammanslutning erhållit tjänstebrevsrätt, innebär detta i realiteten, att vederbörande utan riksdagens hörande en gång för alla beviljats ett till storleken icke begränsat statsanslag till postavgifter. Sådant anslag utsättes icke för den upprepade sakliga prövning, som kommer andra motsvarande anslag till del, något som torde kunna anses både principiellt och ur andra synpunkter oriktigt. Styrelsen framhåller vidare att många av de icke statliga tjänstebrevsberättigade, särskilt föreningar och dylikt, visa en benägenhet att begagna sin tjänstebrevsrätt för varje av dem själva beslutad utvidgning av sin verksamhet. Ett sådant förfarande innebär, att institutionen själv i viss mån efter eget skön bestämmer storleken av statsanslaget. Över användningen av de statsanslag som beviljats i form av tjänstebrevsrätt har statsverket sålunda enligt styrelsens mening icke samma möjligheter till kontroll som över andra anslag, vilka äro till beloppet bestämda. Även för den verksamhet, för vilken tjänstebrevsrätten ursprungligen beviljats, utnyttja de icke statliga tjänstebrevsberättigade i allmänhet sin tjänstebrevsrätt i förhållandevis större utsträckning än de statliga tjänstebrevsberättigade.

Med hänsyn härtill anser generalpoststyrelsen, att tjänstebrevsrätten i princip bör slopas för icke statliga myndigheter och institutioner och dessa — i den mån staten alltjämt vill bidra till deras portokostnader — i stället tilldelas till beloppen fixerade portoanslag, vilka årligen bli föremål för omprövning. Slopandet av tjänstebrevsrätten i de fall, varom här är fråga, skulle innebära betydande fördelar såväl ur postverkets synpunkt som med hänsyn till den allmänna statsnyttan. Postverket skulle, framhåller styrelsen vidare, befrias helt från den i många fall betungande kontrollen över ifrågavarande institutioners tjänstebrevsrätt, varjämte verket i fortsättningen alltid skulle erhålla exakt betalning enligt gällande taxor för befordringen av här ifrågavarande försändelser. För statsverket skulle dessutom vinnas den fördelen, att kostnaderna för berörda institutioners post — i den mån dessa kostnader även i fortsättningen skulle bestridas av statsmedel — skulle bli lägre än vad f. n. är fallet. Några praktiska olägenheter för postverket skulle tjänstebrevsrättens slopande i dessa fall enligt styrelsens uppfattning icke behöva medföra, enär ifrågavarande post icke är av sådan total omfattning, att taxeringen och frankeringen av densamma — i den mån dessa göromål skulle komma att utföras av postverket — skulle komma att vålla verket någon mer betydande arbetsökning.

Även om principiellt sett samtliga tjänstebrevsberättigade icke statliga institutioner borde fräntagas denna rätt finner styrelsen dock skäl tala för att tjänstebrevsberättigade kommunala organ (rådhusrätter, stadsfiskaler,

polisväsende, utmätningsmän, uppbördsverk m. fl.), sjukvårdsanstalter (huvudsakligen länslasarett), vissa kyrkliga organ (ärkebiskopen, biskopar, domkapitel, kontraktsprostar, pastorsämbeten, kontrakts- och stiftsadjunkter, stiftsnämnder) samt de allmänna sjukförsäkringskassorna tills vidare skola få åtnjuta tjänstebrevsrätt. Styrelsen hänvisar bl. a. till att berörda kommunala organ till väsentlig del utföra rent statliga eller därmed direkt jämförliga arbetsuppgifter samt att utredning pågår i fråga om städernas skyldigheter och rättigheter i förhållande till staten. Som skäl för att icke nu upptaga frågan om avskaffande av tjänstebrevsrätten för ifrågavarande sjukvårdsanstalter åberopar styrelsen bl. a. att utredning pågår rörande huvudmannaskapet på sjukvårdsområdet. Beträffande de nämnda kyrkliga organen kunde man tänka sig att indraga tjänstebrevsrätten i ärenden rörande församlingsvården men bibehålla densamma för vissa expeditiösa ärenden såsom folkbokföringsärenden m. m. Styrelsen finner emellertid att en sådan uppdelning skulle medföra praktiska olägenheter. På grund härav och då statens organisationsnämnd enligt vad styrelsen erfarit f. n. utreder frågan om viss omläggning av folkbokföringen finner styrelsen att någon ändring beträffande tjänstebrevsrätten för ifrågavarande kyrkliga organ icke bör övervägas f. n. I fråga om de allmänna sjukförsäkringskassorna hänvisar styrelsen till att dessa, vilka erhållit tjänstebrevsrätt så sent som 1953, handha allmänna angelägenheter av sådan art och praktisk betydelse att de då ansetts böra åtnjuta tjänstebrevsrätt. Enligt styrelsens uppfattning bör de även i fortsättningen åtnjuta dylik rätt.

Om det icke skulle anses möjligt att i här förevarande hänseende göra någon skillnad mellan de olika icke statliga myndigheterna och institutionerna, anser generalpoststyrelsen att samtliga böra frångå sin tjänstebrevsrätt.

Uppgifter om de tjänstebrevsberättigade institutioner, som enligt de av styrelsen uppdragna riktlinjerna icke vidare böra komma i åtnjutande av tjänstebrevsrätt, det är de erhållit tjänstebrevsrätt samt storleken av portobeloppen under undersökningsåret 1954 framgår av en å s. 142—144 i propositionen redovisad sammanställning, vartill torde få hänvisas.

Styrelsen uttalar slutligen, att ny tjänstebrevsrätt endast må beviljas helt statliga myndigheter och institutioner. Såsom villkor för att erhålla tjänstebrevsrätt bör vidare gälla att vederbörande myndighet etc. har permanent karaktär.

Beträffande frågan huruvida ytterligare restriktioner kan anses erforderliga i fråga om utnyttjandet av tjänstebrevsrätten finner styrelsen de nuvarande restriktionerna för statliga myndigheter väl avvägda och ändamålsenliga, varför någon skärpning av desamma icke bör vidtagas. För de icke statliga institutionerna gälla samma restriktioner beträffande tjänstebrevsrättens utnyttjande. Därutöver gäller även speciella inskränkningar som äro meddelade dels genom en av generalpoststyrelsen utfärdad

tillämpningskungörelse till tjänstebrevsförordningen, dels genom särbestämmelser, som vissa tjänstebrevsberättigade i samråd med generalpoststyrelsen utfärdat för sina underlydande organ. Skulle de icke statliga institutionerna få behålla sin tjänstebrevsrätt, finner styrelsen att en översyn bör vidtagas av de särbestämmelser, som finnas utfärdade beträffande tjänstebrevsrättens utnyttjande, varjämte bör undersökas, huruvida några ytterligare restriktioner kunna anses påkallade i något hänseende.

Över generalpoststyrelsens framställning rörande tjänstebrevsrätten ha yttranden avgivits av *statskontoret*, *riksräkenskapsverket* och *statens organisationsnämnd*.

Statskontoret ansluter sig helt till generalpoststyrelsens förslag, i vad det avser tjänstebrevsrättens bibehållande för de statliga myndigheterna. Vad därefter angår de icke statliga myndigheterna vill statskontoret inte motsätta sig ett bibehållande i enlighet med förslaget av tjänstebrevsrätten för kommunala myndigheter, icke statliga sjukvårdsanstalter m. fl.

Riksräkenskapsverket delar generalpoststyrelsens mening om att de statliga myndigheterna böra få bibehålla tjänstebrevsrätten men ifrågasätter — med hänsyn till att ett genomförande av generalpoststyrelsens förslag beträffande de icke statliga tjänstebrevsberättigade skulle innebära en mycket begränsad minskning av tjänstebrevsrättens omfattning — lämpligheten av att överhuvudtaget vidta någon ändring beträffande de institutioner som redan åtnjuta tjänstebrevsrätt.

Statens organisationsnämnd förordar tjänstebrevsrättens bibehållande för statliga myndigheter samt iakttagande av synnerligen stor restriktivitet vid rättens tilldelande till nytillkommande icke statliga organ. Beträffande indragningen av redan beviljad tjänstebrevsrätt anser nämnden, att sådan indragning bör ske endast för ett fåtal av de av styrelsen föreslagna myndigheterna m. fl.

I en i augusti 1956 upprättad promemoria har generalpoststyrelsen angivit ersättningsarna för tjänstebrevsförsändelser för budgetåret 1957/58 till 33,2 milj. kr. Styrelsen har därvid räknat med att den procent av postverkets frankoteckensuppbörd, med vilken ersättningen för befördran av tjänsteförsändelser i allmänhet utgår, liksom för innevarande budgetår skall bestämmas till 12.

Statskontoret har intet att erinra mot styrelsens medelsberäkningar för nästa budgetår.

Departementschefen har i likhet med riksräkenskapsverket ifrågasatt

om det över huvud kan anses lämpligt eller behövt att vidtaga någon mer väsentlig ändring beträffande de institutioner som redan åtnjuta tjänstbrevsrätt. I den mån det vid den fortsatta behandlingen av ärendet inom Kungl. Maj:ts kansli skulle visa sig, att tjänstbrevsrätten av särskilda skäl bör indragas för någon eller några av de av styrelsen angivna icke statliga institutionerna, torde, framhåller departementschefen vidare, Kungl. Maj:t i vederbörlig ordning få meddela beslut härom. Därutöver anser han det för sin del vara till fyllest, om man fullföljer den under senare år valda restriktiva linjen, när det gäller att vidga kretsen av icke statliga tjänstbrevsberättigade organ, samt söker vidtaga ytterligare åtgärder utöver redan vidtagna, för att skärpa kontrollen över dem som nu har dylik rätt.

Vad slutligen angår anslagsbehovet för budgetåret 1957/58 har han ej något att erinra mot generalpoststyrelsens medelsberäkning, varför anslaget föreslås skola upptagas till av styrelsen äskat belopp, 33 200 000 kr.

Utskottet. Enligt förordningen den 8 juni 1945 (nr 329) angående utgivandet av postavgifter för tjänsteförsändelser m. m. gäldas dessa avgifter beträffande televerket, statens järnvägar, statens vattenfallsverk, domänverket, försvarets fabriksverk och riksbanken särskilt för varje verk och utbetalas från de under vederbörande verks förvaltning ställda medlen till generalpoststyrelsen. I andra fall utgår ersättning till postverket med ett gemensamt belopp från nu förevarande anslag. Ersättningsbeloppen, vilka utgå med viss procent av postverkets frankoteckensuppbörd, fastställas av generalpoststyrelsen och vederbörande verksstyrelse särskilt för vart och ett av de nämnda verken samt genom beslut av generalpoststyrelsen och statskontoret till ett gemensamt tal för övriga tjänstbrevsberättigade. Procenttalet för de tjänstbrevsberättigade beträffande vilka ersättning gäldas från förevarande anslag uppgår för innevarande budgetår till 12. Utöver den ersättning som sålunda tillkommer generalpoststyrelsen utgår från förevarande anslag ersättning enligt särskilda beräkningsgrunder för befordran av post från de statliga krisorganen och de allmänna sjukkasorna samt för befordran av militärbrev och för postdelgivning. Beträffande vissa tjänstbrevsberättigade -- stiftsnämnder, stiftsjägmästare, sjömanshus, dövtumspräster, bank- och fondinspektionen, sparbanksinspektionen och försäkringsinspektionen -- gäldas särskild ersättning för tjänstbrevsrätten. Denna ersättning tillgodoföres förevarande anslag.

Beslut om beviljande resp. indragning av tjänstbrevsrätt meddelas av Kungl. Maj:t. De tjänstbrevsberättigade redovisas i en förteckning, som finnes bilagd allmänna poststadgan.

I anslutning till sin redogörelse för resultatet av 1954 års tjänstbrevsundersökning har generalpoststyrelsen behandlat spørsmålet om avskaf-

fande eller begränsning av nuvarande tjänstbrevsrätt. Styrelsen har härvid gjort åtskillnad mellan tjänstbrevsrätten för statliga och för icke statliga organ. I fråga om de förra har styrelsen funnit, att nuvarande system är det för statsförvaltningen mest rationella för erläggande av avgifter som under alla förhållanden helt skola bestridas av statsmedel. Bland de statliga myndigheterna förekommande missbruk av tjänstbrevsrätten är, enligt styrelsen, inte av den omfattning, att detsamma spelar någon roll för bedömningen av tjänstbrevssystemets lämplighet. Styrelsens mening om tjänstbrevsrätten för de statliga myndigheterna delas av remissmyndigheterna och departementschefen. Vad angår de icke statliga institutionerna m. fl. synes styrelsen i princip utgå ifrån, att dessa i fortsättningen inte böra komma i åtnjutande av tjänstbrevsrätt. Som stöd härför har bl. a. framhållits, att tjänstbrevsförmånen för dessa innebär, att statsanslag utan riksdagens hörande beviljas till belopp motsvarande avgifternas storlek. I den mån det anses böra ankomma på staten att ändå svara för dessa organs postavgifter bör bidrag härför utgå ifrån särskilda till beloppen fixerade portoanslag. Styrelsen har emellertid funnit skäl tala för att vissa icke statliga institutioner, såsom en del kommunala och kyrkliga organ, sjukvårdsanstalter samt de allmänna sjukkassorna, tills vidare böra få behålla sin tjänstbrevsrätt. Statskontoret har i stort sett godtagit styrelsens förslag. Riksräkenskapsverket har bl. a. förordat, att den av styrelsen föreslagna kretsen av icke statliga tjänstbrevsberättigade vidgas med vissa närmare angivna institutioner. Då generalpoststyrelsens förslag — särskilt om hänsyn toges till vissa av riksräkenskapsverket ifrågasatta ändringar — skulle innebära en mycket begränsad minskning av tjänstbrevsrättens omfattning jämfört med nuvarande förhållanden har riksräkenskapsverket ifrågasatt, om det kan vara lämpligt att över huvud taget vidtaga någon ändring beträffande de institutioner, vilka redan åtnjuter tjänstbrevsrätt. Denna åsikt företräder även departementschefen. Han förutsätter emellertid, att — i den mån det vid den fortsatta behandlingen av ärendet inom Kungl. Maj:ts kansli skulle visa sig att tjänstbrevsrätten av särskilda skäl bör indragas för någon eller några av de av styrelsen angivna icke statliga institutionerna — Kungl. Maj:t i vederbörlig ordning skall meddela beslut härom. Den under senare år valda restriktiva linjen, när det gäller att vidga kretsen av icke statliga tjänstbrevsberättigade organ, bör vidare, enligt departementschefen, fullföljas. Ytterligare åtgärder för att skärpa kontrollen över dem som nu har dylik rätt skola också vidtagas.

Utskottet anser, att nuvarande tjänstbrevssystem, vad angår de statliga organen, innebär ett administrativt enkelt och smidigt sätt för bestämmande och erläggande av sådana postavgifter som ändå skola gäldas av statsmedel. Med hänsyn härtill finner utskottet tjänstbrevsförmånen böra bibehållas för ifrågavarande myndigheter.

Beträffande de icke statliga institutionerna tala däremot otvivelaktigt principiella skäl för att tjänstebrevsrätten för dessa slopas. Nuvarande ordning kan nämligen, såsom generalpoststyrelsen också framhållit, sägas innebära, att Kungl. Maj:t och riksdagen saknar möjlighet till en saklig prövning av vederbörande organs anslagsbehov på förevarande område. Dessa bestämma i realiteten själva storleken av det till dem utgående statsbidraget. Å andra sidan utövar vissa icke-statliga institutioner m. fl. — exempelvis en del kommunala och kyrkliga myndigheter samt de allmänna sjukkassorna — en sådan verksamhet, att kostnaderna för deras postavgifter i sista hand böra stanna på statsverket.

De praktiska skäl, som kunna åberopas för bibehållande av tjänstebrevsrätten för de statliga myndigheterna, tala även här för att icke statliga organ med nyss antydd verksamhet skola bibehålla tjänstebrevsförmånen. De institutioner m. fl., varom här är fråga, representera huvudparten av tjänstebrevsrätten inom den icke statliga sektorn. Vid sådant förhållande synes ur administrativ synpunkt några egentliga fördelar inte stå att vinna genom att slopa tjänstebrevsförmånen för återstoden av de icke statliga organen. Utskottet delar således Kungl. Maj:ts uppfattning, att tjänstebrevsrätten f. n. inte bör inskränkas, men vill understryka departementschefens uttalande om att kontrollen av de icke statliga organ som ha sådan rätt bör intensifieras samt att stor restriktivitet bör iakttagas, när fråga uppkommer att tilldela ytterligare icke statliga organ sådan rätt.

Mot den av Kungl. Maj:t förordade medelsanvisningen under anslaget har utskottet intet att erinra.

Med stöd av det anförda hemställer utskottet,

I. att riksdagen må i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till känna vad utskottet anfört i fråga om tjänstebrevsrätten;

II. att riksdagen må till *Ersättning till postverket för befordran av tjänsteförsändelser* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 33 200 000 kr.

66:o) **Bidrag till vissa internationella sammanslutningar m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 67, s. 149 och 150), som innebär oförändrad medelsanvisning för nästa budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till vissa internationella sammanslutningar m. m.* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 100 000 kr.

67:o) **Geotekniska undersökningar i Götaälvdalen m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 68, s. 150 och 151), som innebär anslagsminskning för nästa budgetår med 35 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Geotekniska undersökningar i Göta-älvdalen m. m.* för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 150 000 kr.

68:o) **Kommittéer och utredningar genom sakkunniga.** Kungl. Maj:t har (punkt 69, s. 151) föreslagit riksdagen att till Kommittéer och utredningar för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 315 000 kr.

Anslaget är å gällande riksstat uppfört med 350 000 kr.

Departementschefen anser anslaget böra uppräknas med 50 000 kr. med hänsyn till förutsebar ökad belastning. Då emellertid, enligt vad som framgår av punkten 1, ett belopp av 85 000 kr. föreslagits skola överföras från förevarande anslag till departementets avlöningsanslag, förordar departementschefen, att anslaget för nästa budgetår uppföres med (350 000 + 50 000 — 85 000) 315 000 kr.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft två lika lydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Sveningsson* (I: 269) och den andra inom andra kammaren av herr *Magnusson* i Tumhult *m. fl.* (II: 369), i vilka hemställts att riksdagen måtte besluta att till Kommittéer och utredningar genom sakkunniga för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 215 000 kr.

Beträffande de skäl motionärerna anfört till stöd för sitt yrkande torde få hänvisas till motionen II: 369.

Utskottet har för sin del inte funnit anledning till erinran mot Kungl. Majts förslag, att anslaget uppföres med 315 000 kr. Utskottet kan alltså inte biträda det i motionerna I: 269 och II: 369 framställda yrkandet om nedräkning av anslaget till 215 000 kr.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 269 och II: 369, till *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga* för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 315 000 kr.

69:o) **Extra utgifter.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 70, s. 151), vilket innebär oförändrad medelsanvisning för nästa budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Extra utgifter* för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 50 000 kr.

Uppskjuten fråga

70:o) Utskottet kommer framdeles att avgiva utlåtande beträffande Kungl. Maj:ts under punkten 66 framlagda förslag om bidrag till televisionsverksamhetens driftkostnader, vilket utskottet härmed får för riksdagen

anmäla.

Stockholm den 9 april 1957

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet ha närvarit

från första kammaren: herrar Gustaf Karlsson, Karl Andersson, Ohlon, Gillström, Näsström, Hesselbom, Gustaf Andersson, Ivar Johansson, Einar Persson, Sundelin, Birger Andersson, Pålsson, Rikard Svensson, Jacobsson och Domö; samt

från andra kammaren: herrar Skoglund i Doverstorp, Åkerström, Malmborg, Petterson i Degerfors, Jansson i Kalix, Rubbestad, Svensson i Alingsås, Gustafsson i Stockholm, Widén, Andreasson, Löfroth, fru Wallin, herrar Nelander, Heckscher och Hjalmarson.

Reservationer

1) vid *punkten 9* (Allmän översikt över väganlagen m. m.) av herrar *Karl Andersson, Pålsson, Jacobsson, Domö, Petterson* i Degerfors, *Jansson* i Kalix, *Rubbestad, Widén, Löfroth* och *Nelander*, vilka ansett att det stycke i utskottets yttrande på s. 21, som börjar med »Enligt utskottets» och slutar med »bör vidtagas», bort ha följande lydelse:

»Den därvid föreslagna begränsningen av ramens omslutning till ett belopp av 295 milj. kr. har emellertid utskottet med hänsyn till de trängande behov som föreligga på detta område icke funnit sig kunna godtaga. Även med beaktande av angelägna investeringsbehov på andra samhällsområden framstår nämligen enligt utskottets uppfattning en höjning av nämnda rambelopp som ofrånkomlig. En sådan höjning synes lämpligen kunna ske

med utgångspunkt från den plan som av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen lagts till grund för dess revision av de s. k. flerårsplanerna för landsbygdens vägar och broar för åren 1958—1962 och som för resp. år upptager följande totalbelopp, nämligen 330, 360, 410, 480 och 570 milj. kr. Utskottet vill i enlighet härmed för förstnämnda kalenderår förordna ett rambelopp av 330 milj. kr. för sagda investeringar. Någon anslagshöjning för uppnående av en sådan höjning av investeringsramen torde ej vara erforderlig. Den av styrelsen förutsatta fördelningen på skilda byggnadsanslag med 125 milj. kr. till riksvägar, 182 milj. kr. till länsvägar, 10 milj. kr. till ödebygdsvägar och 13 milj. kr. till storbroar synes också vara lämpligt avvägd och följaktligen böra godtagas.»

2) vid *punkten 21* (Bidrag till anläggningar för vattenförsörjning och avlopp) av herr *Näsström*.

3) vid *punkten 22* (Statens bilinspektion: Avlöningar) av herrar *Hesselbom*, *Skoglund* i *Doverstorp*, *Heckscher* och *Hjalmarson*, vilka ansett att *dels* det stycke i utskottets yttrande på s. 44, som börjar med »Utskottet har» och slutar med »10 kr.», bort ha följande lydelse:

»Beträffande slutligen avgifterna för föräres kompetensprov för erhållande av körkort ha dessa bibehållits oförändrade sedan 1948. Med hänsyn till den försämring av penningvärdet som härefter inträtt och de ökade krav som numera ställas på bilinspektionens tjänster förordar utskottet bifall till det i motionerna I: 268 och II: 365 framställda yrkandet om en höjning av avgiften för kompetensprov för körkort från 15 till 25 kr.»

dels ock utskottets hemställan under III. bort ha följande lydelse:

»III. att riksdagen må, med bifall till motionerna I: 268 och II: 366, såvitt nu är i fråga, i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om en höjning av avgiften för kompetensprov för körkort med 10 kr.»

4) vid *punkten 31* (Statens trafiksäkerhetsråd m. m.) av herrar *Domö*, *Skoglund* i *Doverstorp*, *Heckscher* och *Hjalmarson*, vilka ansett att det stycke i utskottets yttrande på s. 50, som börjar med »Med hänsyn» och slutar med »nästföljande punkt», bort ha följande lydelse:

»Utskottet har inte velat motsätta sig Kungl. Maj:ts förslag till medelsanvisning under förevarande anslag. Vad angår medelsbehovet för vetenskaplig trafiksäkerhetsforskning anser sig utskottet böra biträda det i motionerna I: 267 och II: 366 framställda yrkandet om uppräknig av anslaget med 70 000 kr. utöver Kungl. Maj:ts förslag för att möjliggöra, att kvalificerad forskningshjälp fastare knytes till rådet och att erfarenheter inhämtas från USA på trafiksäkerhetens område. Härom gör utskottet hemställan under nästföljande punkt.»

5) vid *punkten 32* (Kostnader för vetenskaplig trafiksäkerhetsforskning) av herrar *Domö, Skoglund* i Doverstorp, *Heckscher* och *Hjalmarson*, vilka under förutsättning av bifall till reservationen under 4) ansett att utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

»att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och med bifall till motionerna I: 267 och II: 366, såvitt nu är i fråga, till *Kostnader för vetenskaplig trafiksäkerhetsforskning* för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 170 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.»

6) vid *punkten 65* (Ersättning till postverket för befordran av tjänsteförsändelser) av herrar *Gustaf Karlsson, Hesselbom, Sundelin, Birger Andersson, Jansson* i Kalix, *Svensson* i Alingsås, *Löfroth, Nelander* och *Heckscher*, vilka ansett att det stycke i utskottets utlåtande på s. 87, som börjar med »De praktiska» och slutar med »sådan rätt», bort ha följande lydelse:

»Ehuru vissa praktiska skäl kunna sägas tala för ett bibehållande av tjänstebrevsrätten för icke-statliga organ med här antydd verksamhet, anser utskottet likväl de principiella betänkligheterna mot bibehållandet av tjänstebrevsförmånen för icke-statliga organ väga tyngre. Utskottet förordar således att tjänstebrevsrätten för icke-statliga organ m. fl. slopas. För att bereda dessa organ möjlighet att i annan ordning äska bidrag från staten till sina portokostnader synes förslaget dock icke kunna genomföras förrän tidigast den 1 juli 1958.»

7) vid *punkten 68* (Kommittéer och utredningar genom sakkunniga) av herrar *Ohlon, Domö, Skoglund* i Doverstorp, *Löfroth, Heckscher* och *Hjalmarson*, vilka ansett att utskottets yttrande och hemställan bort ha följande lydelse:

»Departementschefen har under detta anslag hemställt om en medelsanvisning om 315 000 kr. samt om 85 000 kr. under departementets avlöningsanslag såsom ersättning till experter och tillfällig arbetskraft. Sammanlagt har således för de ändamål som hittills tillgodosetts från departementets kommittéanslag äskats 400 000 kr. Med hänsyn till medelsåtgången under föregående budgetår samt till befintliga reservationer anser utskottet, i likhet med motionärerna, att anslaget kan upptagas med ett till 215 000 kr. nedräknat belopp.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 269 och II: 369, till *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga* för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 215 000 kr.»

Särskilt yttrande

vid *punkten 9* (Allmän översikt över väganlagen m. m.) av herrar *Skoglund* i Doverstorp, *Heckscher* och *Hjalmarson*, vilka anförde:

»Allmän enighet råder om att investeringarna i vägbyggen ha en mycket hög angelägenhetsgrad. Vi skulle för vår del ha hälsat det med stor tillfredsställelse, om någon möjlighet funnits att i detta hänseende gå längre än vad som föreslagits av utskottet. Emellertid ha vi icke funnit detta möjligt och därför nödgats ansluta oss till utskottsmajoritetens förslag. Att ytterst väsentliga behov måste eftersättas på vägbyggenas område sammanhänger med den kritiska situationen på kapitalmarknaden, som i sin tur är ett resultat av den ekonomiska politik som förts. Följden har blivit att vi helt enkelt icke fått råd att göra utomordentligt angelägna investeringar och att de investeringar vi gör icke alltid ens kan utföras på det sätt, som skulle vara mest ekonomiskt och rationellt. Konsekvenserna härav framträda nu även inom vägbudgeten.»